

VYHODNOCENÍ PLNĚNÍ

Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020

OBSAH

I. ÚVOD	3
II. GLOBÁLNÍ CÍL, STRATEGICKÉ CÍLE A ZÁKLADNÍ PRINCIPY POLITIKY PREVENCE KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICE NA LÉTA 2016 AŽ 2020	12
III. SYSTÉM PREVENCE KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICE.....	18
IV. POMOC OBĚTEM TRESTNÉ ČINNOSTI, PRÁCE S DĚTMI A MLÁDEŽÍ.....	65
V. PRÁCE S PACHATELI TRESTNÉ ČINNOSTI.....	79
VI. KOMPLEXNÍ PŘÍSTUP K PREVENCI KRIMINALITY V RIZIKOVÝCH LOKALITÁCH.....	86
VII. NOVÉ HROZBY A PŘÍSTUPY K PREVENCI KRIMINALITY	97
VIII. ZÁVĚR	109

I. Úvod

Tento materiál představuje shrnutí a vyhodnocení plnění cílů a priorit daných Strategií prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020 (dále jen „Strategie“), která byla schválena vládou ČR usnesením č. 66 ze dne 25. ledna 2016 a prodloužená usnesením č. 652 ze dne 15. června 2020. Materiál navazuje na každoroční Vyhodnocení Akčního plánu prevence kriminality na léta 2016 až 2020 (dále jen „Akční plán“) za jednotlivé roky, které rovněž schvaluje vláda ČR (na rozdíl od tohoto materiálu, který je zaměřen na vyhodnocení cílů Strategie, se každoroční vyhodnocení Akčního plánu zaměřuje na plnění konkrétních úkolů Akčního plánu).

V rámci tohoto úvodu je popsán rovněž vývoj kriminality v ČR v letech 2016–2020 (ve srovnání s rokem 2015, který předcházel platnosti této Strategie) a dále pak poznatky z výzkumu zaměřeného na zjišťování názorů a postojů obyvatel na otázky spojené s problematikou kriminality a její prevencí, který byl realizován v letech 2017 až 2020.

V následující kapitole je shrnuto plnění globálního cíle a jednotlivých strategických cílů (priorit) Strategie.

Těmito strategickými cíli (hlavními prioritami) jsou:

1. Rozvoj systému prevence kriminality, posilování spolupráce, kompetencí a kapacit relevantních partnerů, rozšiřování prostoru pro působení dobrovolníků při zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku, s důrazem na využívání rovněž mezinárodní spolupráce a vědeckých poznatků.
2. Poskytování pomoci a poradenství obětem trestné činnosti se zvláštním zaměřením na skupiny zvláště zranitelných obětí a další rozšiřování a zkvalitňování této pomoci a poradenství.
3. Při práci s pachateli zaměřením na narůstající problém kriminální recidivy, na účinnější resocializaci pachatelů a prevenci kriminality dětí a mládeže.
4. Uplatňování komplexního přístupu k řešení zvýšené kriminality v lokalitách, kde i její příčiny jsou hluboké a vícezdrojové (typicky sociálně vyloučené lokality).
5. Reakce na nové hrozby a trendy v oblasti bezpečnosti a veřejného pořádku (kyberkriminalita, ochrana měkkých cílů, kriminalita páchaná na seniorech, kriminalita cizinců a na cizincích) a aplikace nových efektivních přístupů k jejich předcházení.

Následuje 5 kapitol, ve kterých je popsáno v rámci jednotlivých strategických cílů naplňování konkrétních specifických cílů Strategie.

Strategie neobsahovala indikátory pro plnění cílů (to bylo podrobněji uvedeno až u úkolů v rámci Akčního plánu), proto je jejich plnění popsáno volnou formou s výčtem opatření/aktivit a uvedením změn či dosažených úspěchů, které dokládají naplnění těchto cílů.

Tento materiál je jedním z podkladů pro tvorbu nové Strategie prevence kriminality v ČR na následující období (léta 2021 až 2026).

1) Vývoj kriminality v České republice v letech 2016 až 2020

Ve sledovaném období na území České republiky zůstala bezpečnostní situace (s důrazem na aspekty vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku) stabilizovaná. Nedošlo k vážnému narušení vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku.

V letech 2016 až 2018 docházelo k poklesu **registrované trestné činnosti**, stejně jako ve 3 předcházejících letech. V roce 2019 došlo k mírnému navýšení registrované trestné činnosti. V roce 2020 trestná činnost opět poklesla (zejména v přímé návaznosti na omezující

karanténní opatření, respektive vyhlášení nouzového stavu, ale i s ohledem na posun hranice mezi trestným činem a přestupkem co se týče související hmotné škody).

Za celé období (oproti výchozímu stavu za rok 2015) došlo k poklesu z 247 628 na 165 525 trestných činů, což je pokles o 82 103 trestných činů (-33,2 %). Objasněnost se oproti předchozímu období zvýšila, kolísala mezi 46,6–48,2 %, (Ø 47 %).

Pokles se týká i **majetkové trestné činnosti**, která představuje největší podíl mezi veškerou trestnou činností (více než 50 %). Mezi lety 2016–2020 došlo k celkovému poklesu o 35 966 trestných činů (-30,5 %). Pokles probíhal zejména mezi roky 2016–2018, kdy došlo k poklesu z 139 092 na 98 670 trestných činů, tedy o 40 422 skutků (-29,1 %), v roce 2019 došlo k nárůstu o 3 466 skutků (+3,5 %) a v roce 2020 k poklesu o 20 020 skutků (-19,6 %).

Nárůst byl tedy v roce 2019 sledován zejména u krádeží vloupáním (+4,8 %), a to nejvíce u krádeží do víkendových chat (+25,1 %), do obchodů (+15,3 %), do rodinných domků (+7,6 %). U krádeží prostých byl registrován jen mírný nárůst (+0,7 %), a to u kapesních (+14,1 %) a u krádeží jízdních kol (+8,1 %), kde nárůst však pokračoval i v roce 2020 společně s nárůstem poptávky a prodeje nových kol (+3 %).

Mravnostní kriminalita po sledované období narůstala (vyjma roku 2020). Mezi lety 2016–2019 došlo k celkovému nárůstu o 477 skutků (+21,1 %) z 2 256 na 2 733 skutků, významný nárůst byl zaznamenán zejména v roce 2018 (+ 292 skutků, +12,4 %), v roce 2020 poklesla (-128 skutků, -4,7 %). Velkou roli na celkovém nárůstu má nárůst tohoto jevu v kyberprostoru. Z hlediska dlouhodobého vývoje pokračuje trend, kdy se páchaní kriminality stále více přesouvá do kyberprostoru. **Kybernetická kriminalita** představuje fenomén, u kterého je předpokládána vysoká míra latence. Počet registrovaných trestných činů v této skupině každým rokem stoupá, s výjimkou značně specifické situace v roce 2020. Za sledované období registrovaná kybernetická kriminalita stoupla o 3 050 skutků (+60,7 %) na 8 073 skutků. Nejčastěji byly tímto způsobem spáchány podvody mezi soukromými osobami, poškození a zneužití záznamu na nosiči informací, úvěrové podvody a nezanedbatelnou měrou též ostatní mravnostní trestné činy.

Počet stíhaných osob ve sledovaném období kopíroval počty trestných činů. Za celé období klesl počet stíhaných osob o 26 478 (-26 %) na 75 405. Nárůst byl zaznamenán pouze v roce 2019 (+1 219, +1,4 %).

Počty stíhaných osob – **děti do 18 let** ve sledovaném období stoupaly, od roku 2016 do 2019 o 867 (+25,4 %) až na 4 279. Největší nárůst byl zaznamenán v roce 2016¹. V roce 2020 pak

¹ V roce 2016 se však měnila metodika počítání věků osob podezřelých v rámci PČR, která měla za důsledek zvýšení počtů osob právě v nižších věkových kohortách, nárůst pachatelů tedy zřejmě byl, ale ne tak vysoký jak vykazují statistiky (+623, +18,3 %).

klesl na 3 689. Mládež je velmi aktivní v kyberprostoru. Projevuje se to vysokou mírou důvěřivosti v on-line prostředí, bez uvědomění si rizik, která jsou s ním spojena.

Počty stíhaných **opakovaně trestaných osob** klesly o 22 945 (-43,3 %) na 30 070, výjimkou byl rok 2019 s mírným nárůstem (+137, +3,3 %). Ze všech stíhaných osob jich bylo v roce 2020 stíháno 39,9 %, zatímco ještě v roce 2016 to bylo 46,3 %.

Od počátku roku 2017 se MV intenzivně zabývá **problematikou bezpečnostních aspektů zaměstnávání cizinců**, a to zejména v souvislosti s bezpečnostní situací v průmyslových zónách v Královéhradeckém, Plzeňském a Středočeském kraji, kde se objevil zvýšený výskyt protiprávní činnosti, zejména přestupků ze strany cizinců (proti veřejnému pořádku, občanskému soužití, majetku), konflikty ve vzájemném soužití s místními obyvateli, přestupky v oblasti dopravy, prostituce, drogy. V těchto lokalitách byla v letech 2017–2020 realizována celá řada opatření, což přispělo k významnému zlepšení bezpečnosti a veřejného pořádku v těchto krajích. Také v roce 2020 byla situace v průmyslových zónách stabilizovaná, počet protiprávních jednání až na výjimky poklesl (zejména v souvislosti s vyhlášením nouzového stavu a omezením pohybu osob). Došlo také k aktualizaci a rozšíření Metodické příručky pro města a obce sousedící s průmyslovými zónami.

Vybrané trendy a specifika kriminality za jednotlivé roky

Rok 2016

Oproti předchozímu roku došlo k poklesu registrovaných trestných činů na 218 162 (-29 466, tj. -11,9%). Majetková trestná činnost klesla na 118 082 (-21 010, -15,1 %). Největší pokles registrovaných trestných činů byl v roce 2016 u krádeží prostých na 71 224 skutků (-13 569, -16 %) a krádeží vloupáním na 28 220 (-6 256, -18,1 %) skutků.

Počet stíhaných nebo vyšetřovaných osob klesl na 93 379 (-8 504, -8,3 %). Opakovaně trestaných osob bylo stíháno 43 230, což činí 46,3 % z celkového počtu stíhaných nebo vyšetřovaných osob. Počet pachatelů z řad osob mladších 15 let je 1 597, což činí 1,7 %, z celkového počtu stíhaných nebo vyšetřovaných osob, a mladistvých bylo v roce 2016 stíháno nebo vyšetřováno 2 458, což činí 2,6 % z celkového počtu stíhaných nebo vyšetřovaných osob (+ 12,4 %).

Bylo zjištěno celkem 5 261 osob při nelegální migraci na území ČR (-38,6 %).

V oblasti extremismu se objevil nový trend vytváření domobrany a tzv. paramilitárních uskupení. Tyto aktivity souvisely s dlouhodobou snahou různých subjektů zneužívat uprchlické krize, strachu z teroristických útoků a protimuslimských nálad v Evropě.

Český drogový trh byl zaměřen zejména na metamfetamin a marihuanu. Docházelo ke komercializaci, velkoobjemové výrobě a distribuci metamfetaminu se silným zapojením vietnamských kriminálních struktur, což mělo vliv na dostupnost této drogy na území České republiky.

Došlo k nárůstu případů porušení úmluvy CITES, která se zabývá nezákonným obchodem s ohroženými druhy živočichů a rostlin. Byl zaznamenán rozvinutý organizovaný obchod se slonovinou, nosorožčími rohy a produkty z tygrů, které se využívají v tradiční asijské medicíně. S rostoucí digitalizací veřejné i soukromé sféry rostla i rizika a intenzita útoků v kyberprostoru. Byly zaznamenány průniky do komunikačního a webového prostředí státní správy i soukromoprávních korporací. Rostl i počet případů páchaní informační kriminality.

Od března 2016 byl v ČR vyhlášen první stupeň ohrožení terorismem (od útoku na bruselské letiště Zaventem). Tento stupeň značí, že hrozba teroristických aktivit na území ČR není známa, nicméně upozorňuje na existenci obecného ohrožení terorismem.

Rok 2017

V tomto roce bylo registrováno celkem 202 303 trestných činů, což je o 15 859, tj. o 7,3 % méně než v roce předchozím. Nárůst registrovaných trestných činů byl v roce 2017 zaznamenán u mravnostní kriminality (2 363, +122, +5,4 %), vražd (146, +10, +7,4 %) a nepatrně též u vojenských a protiústavních trestných činů (+4 skutky). Nejvýraznější poklesy se projeví u krádeží prostých (66 101, -5 123, -7,2 %), krádeží vloupáním (24 127, -4 093, -14,5 %) a zbývající kriminality (25 829, -3 404, -11,6 %).

Počet stíhaných osob se snížil na 87 168 (-6 211, -6,7 %). Počet pachatelů z řad osob mladších 15 let se zvýšil na 1 723 (+126, +7,9 %) a mladistvých snížil na 2 418 (-40, -1,6 %). Podíl osob mladších 15 let na celkovém počtu stíhaných nebo vyšetřovaných osob činí 2 % a podíl mladistvých 2,8 %.

Trestná činnost páchaná na seniorech (podvod, krádež, krádež vloupáním – za využití lsti) vykazovala nárůst, celkem dle dostupných údajů systému AMOS Senior bylo evidováno v roce 2017 celkem 654 (+52) záznamů týkajících se problematiky Senior.

Celková situace v oblasti nelegální migrace byla stabilní. Bylo zjištěno celkem 4 738 (-523, -9,9 %) osob při nelegální migraci na území ČR. První místo ve statistice obsadili občané Ukrajiny (1 510 osob, tj. 33,6 %), na druhém místě občané Ruska (312 osob, tj. 7 %), na třetím místě jsou občané Vietnamu (291, tj. 6,5 %). Občané Afghánistánu a Sýrie jsou zjišťováni při tranzitní nelegální migraci v nízkých počtech.

V průmyslových zónách s vysokou koncentrací cizinců-zaměstnanců byly stále vyšší počty trestných činů i přestupků (v Královéhradeckém kraji ještě narůstaly, v Plzeňském již klesaly).

Drogová scéna byla stabilní, nadále byla nejrozšířenější marihuana a metamfetamin, trendem zůstávala jejich velkoobjemová produkce a distribuce.

Zvýšil se počet deliktů v oblasti kybernetické kriminality na 5 654 trestných činů (+664, +13,3 %). Bylo i větší množství poškozených oznamujících trestné činy v rámci celé ČR (např. podvodná jednání). V rámci podvodných jednání, která souvisí i s podvodnými internetovými obchody, přetrvával trend využívání virtuálních měn, který byly také zneužívány při legalizaci výnosů z trestné činnosti.

Rok 2018

V roce 2018 bylo registrováno celkem 192 405 trestných činů (-9 898, -4,9 %). Objasněnost činila 48,2 % (+1,3 %), procentuálně nejvyšší za období 2016-2020. Počet stíhaných osob se snížil na 84 990 (-2 178, -2,5 %).

Nárůst registrovaných trestných činů byl zaznamenán u mravnostní kriminality (2 655, +292, +12,4 %), u ostatní kriminality (26 703, +1 068, +4,2 %) a mírný také u zbývající kriminality (25 974, +145, +0,6 %).

Nejvýraznější poměrné poklesy se projeví u vražd (116, -30, -20,5 %), krádeží vloupáním (21 151, -2 976, -12,3 %), krádeží prostých (59 438, -6 663, -10,1 %) a hospodářské kriminality (24 837, -1 457, -5,5 %).

Násilná činnost se přesouvala do oblasti hospodářské a stávala se tak jejím druhotným znakem ve spojení s organizovanými zločiny.

Nárůst trestné činnosti byl zaznamenán v oblasti kybernetické kriminality (v roce 2018 o 20,5 %), s ní souvisel i nárůst již výše zmíněné mravnostní kriminality.

V oblasti drogové kriminality pokračovaly zejména trendy související s velkoobjemovou produkcí a distribucí metamfetaminu a marihuany, zapojením etnicky podmíněných

zločineckých uskupení, organizováním mezinárodní přepravy a obchodováním v kyberprostoru.

Rok 2019

V roce 2019 byl po 6 letech poklesu registrován nárůst zjištěných trestných činů. Bylo registrováno **199 221 skutků (+6 816, +3,5 %)**. Objasněnost trestné činnosti mírně klesla na 46,8 % (-1,4 %). Počet stíhaných osob se zvýšil na 86 209 (+1 219, +1,4 %).

Nárůst byl zaznamenán u všech druhů kriminality s výjimkou hospodářských trestných činů (24 589, -248, -1 %). Nejvýraznější poměrný, ale malý kvantitativní nárůst zaznamenaly vojenské a protiústavní činy (48, +35, +269,2 %), další nejvyšší poměrný nárůst je patrný u vražd (143, +27, +23,3 %). Vysoké poměrné i kvantitativní nárůsty byly evidovány u ostatní majetkové kriminality (20 125, +2 044, +11,3 %) a zbývající kriminality (28 682, +2 708, +10,4 %).

Kriminalita mládeže zaznamenala nárůst (3 361 skutků, +195, +6,1 %), a to především u dětí mladších 15 let. Nejvíce byla zastoupena ostatní kriminalita (konkrétně sprejství, výtržnictví, maření výkonu úředního rozhodnutí) a násilná kriminalita (konkrétně úmyslné ublížení na zdraví, loupež a vydírání). Z majetkové trestné činnosti byly zastoupeny nejvíce krádeže v jiných objektech, poškozování cizí věci, krádeže vloupáním do ostatních objektů a také krádeže dvoustopých motorových vozidel.

Majetková trestná činnost měla tradičně v celkové kriminalitě na území ČR největší zastoupení (102 136 skutků, 51,3 % z celkové kriminality, nárůst o 3 466, +3,5 %), objasněnost 26,5 %. Krádeže vloupáním tvořily z počtu nápadu majetkové trestné činnosti více než jednu pětinu (21,7 %), jejich počet se zvýšil na 22 161 skutků (+1 010, +4,8 %), objasněnost 23,3 %. Pokles byl zaznamenán pouze u skutků krádeže vloupáním do bytů. Nárůst byl registrován zejména u vloupání do chat soukromých osob a do rodinných domků. U registrovaných krádeží prostých došlo také k nárůstu. Nejvíce se na nárůstu podílely kapesní krádeže.

Opět byl zaznamenán nárůst kybernetické trestné činnosti, a to na 8 417 (+1 602, +23,5 %) skutků.

V oblasti primární drogové kriminality byl v roce 2019 (oproti stabilnímu vývoji v předchozích 5 letech) evidován pokles na 4 875 registrovaných skutků (-630, -11,4 %), na celkové kriminalitě se podílela mezi 2–3 %.

Rok 2020

Z hlediska dlouhodobého vývoje pokračoval trend, kdy registrovaná kriminalita postupně klesá, převažuje majetková trestná činnost a páchaní kriminality se stále více přesouvá do kyberprostoru. V roce 2020 bylo registrováno celkem 165 525 trestných činů (-33 696, -16,9 %). Zatímco na začátku roku 2020 byl ještě patrný mírný nárůst, od března se jednalo již o velmi znatelný pokles. Ten velmi pravděpodobně zapříčinila pandemie nového typu koronaviru covid-19 a s ním související vyhlášení nouzového stavu a zavedené vládní restriktce. Pokles byl patrný v celém spektru kriminality. Druhou příčinou poklesu kriminality byla od října 2020 účinná novela trestního zákoníku, která posunula výše hranice škod a následků trestných činů, což v důsledku znamenalo další (umělé) snížení kriminality (přesun části trestné činnosti do oblasti přestupků). Tato změna se projevila zejména u majetkové a hospodářské kriminality. Pandemie s sebou přinesla ale i nová rizika a problémy, které se neprojevily pouze v ČR, ale jsou zaznamenávány celosvětově, jako např. vyšší počet volání na krizové a intervenční linky s problematikou domácího násilí, více času tráveného v on-line prostředí a s tím spojená rizika, včetně zvýšeného ohrožení rizikových skupin jako jsou děti a senioři, či podvody se zdravotnickým materiálem, aj.

Počet stíhaných osob se snížil na 75 405 (-10 804, -12,5 %).

Nejvýraznější poměrný, ale malý kvantitativní pokles zaznamenaly vojenské a protiústavní trestné činy, další poměrný pokles je patrný u krádeží prostých. Vysoké poměrné poklesy byly evidovány u ostatních majetkových trestných činů a zbývající kriminality. Poklesy u ostatních druhů kriminality se pohybují v rozsahu 4,7–10 %, přičemž nejmenší poměrný pokles byl zaznamenán u mravnostní kriminality a nejmenší početní u vražd.

U majetkové kriminality byl registrován pokles na 82 116 (-20 020, -19,6 %) trestných činů. Snížil se počet registrovaných skutků krádeží vloupáním do rodinných domů, do bytů, do chat soukromých subjektů a do ostatních objektů. Stejně tak se snížil počet registrovaných skutků krádeží prostých. K poklesu došlo zejména u krádeží kapesních (-51 %), dále pak u krádeží věcí z automobilů či dvoustopých motorových vozidel. K mírnému nárůstu došlo u krádeží jízdních kol (+152, +2,98 %).

V oblasti drogové kriminality pokračovaly trendy roku 2019 související zejména s přesunem části velkoobjemové produkce metamfetaminu za hranice ČR, zapojením etnicky podmíněných zločineckých uskupení, organizováním mezinárodní přepravy, obchodu s léčiv, obchodováním v kyberprostoru a s tím spojené zvyšování dostupnosti drog.

Trestná činnost spáchaná prostřednictvím internetu i jiných sítí zaznamenala v roce 2020 pokles na 8 073 skutků (-344, -4,1 %). Nejčastěji byly tímto způsobem spáchány podvody mezi soukromými osobami (3 368, -45, -1,3 %), poškození a zneužití záznamu na nosiči informací (1 160, +230, +24,7 %), úvěrové podvody (709, -112, -13,6 %) a nezanedbatelnou měrou též ostatní mravnostní trestné činy (524, -87, -14,2 %). K poklesu počtu zjištěných registrovaných skutků došlo až ke konci roku, patrně je tedy ovlivnila zejména legislativní změna výše škody z 5 na 10 tis. Kč při určování, kdy je spáchán přestupek a kde se již jedná o trestný čin.

Specifika kriminalitou nejzatíženějších regionů

Praha

Praha vzhledem ke svému specifickému postavení jediného velkoměsta na území ČR a s tím spojených kriminogenních faktorů zůstává samostatnou kategorií. Za sledované období zde však významně poklesl počet registrovaných trestných činů z 64 095 v roce 2015 na 38 059 v roce 2020 (-26 036, -40,6 %), přičemž k největšímu poklesu došlo v letech 2016 (-12 %), 2017 (-10,1 %) a v roce 2020 (-23,7 %). Mimo omezení souvisejících s pandemií koronaviru je nutné připomenout, že na snížení měla i vliv změna výše škody pro určení přestupky a trestného činu. Na území hl. m. Prahy je totiž stálým problémem pouliční majetková kriminalita (kapesní krádeže, krádeže věcí z aut, poškození cizí věci, sprejerství). Krádeže prosté v roce 2020 tvořily 42 % zde zjištěné trestné činnosti a z hlediska celku tvořila veškerá registrovaná kriminalita na území hl. m. Prahy 23 % celkové trestné činnosti.

Moravskoslezský kraj

Druhý nejzatíženější kraj z hlediska počtu registrovaných trestných činů, které v roce 2020 tvořily 11,9 % z celkové trestné činnosti. I zde však došlo k významnému poklesu za hodnocení období z 30 364 v roce 2015 na 19 635 v roce 2020 (-10 729, -35,3 %), přičemž k největšímu poklesu došlo v letech 2016 (-12,6 %) a 2020 (-17,8 %). Nadále zůstal tento kraj na 1. místě v počtu registrovaných násilných trestných činů, v roce 2020 se zde odehrálo 14 % veškerých násilných trestných činů (1 715 skutků). Současně však došlo k poklesu této trestné činnosti podobně jako celkové, který za sledované období činil -32,2 % (-814 skutků).

Středočeský kraj

Středočeský kraj se stal třetím nejzatíženějším krajem z hlediska počtu registrovaných trestných činů, které v roce 2020 tvořily 10,9 % z celkové trestné činnosti. Také v tomto kraji

došlo za sledované období k významnému poklesu z 25 442 v roce 2015 na 18 091 v roce 2020 (-7 351, -28,9 %). Je specifický vysokým podílem zjištěných vloupání do rodinných domků, které v roce 2020 činilo 29 % z celé ČR.

Bližší informace o vývoji kriminality v jednotlivých letech jsou k dispozici ve Zprávách o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR (k dispozici na www.mvcr.cz).

2) Výzkum zaměřený na zjišťování názorů a postojů obyvatel na otázky spojené s problematikou kriminality a její prevencí

Výzkum byl realizován v letech 2017–2020 na základě veřejné zakázky mezi Ministerstvem vnitra ČR a společností ppm factum research s.r.o. Výzkum byl realizován ve spolupráci s IKSP, na tvorbě dotazníku se podílel celý RVPPK, který byl s výsledky výzkumu také pravidelně seznamován.

Cílem bylo zjištění názorů a postojů obyvatel na otázky spojené s problematikou kriminality a její prevencí. Jednotlivá šetření se soustředila na znalost preventivních aktivit, hodnocení bezpečnostních složek, na názory a postoje občanů týkající se vlivů na kriminalitu a přístupu k vybraným tématům.

Výzkumy byly provedeny metodou CAPI – osobního dotazování („face to face“) s využitím počítače na reprezentativním vzorku obyvatel ČR ve věku 15+. V letech 2017 a 2020 se jednalo o velké výzkumy s velikostí vzorku přes 3000 osob a v letech 2018 a 2019 byla provedena menší omnibusová šetření o rozsahu cca 10 otázek na vzorku 1000 osob. Výsledky byly zpracovány jak za celou ČR, tak v letech 2017 a 2020 i za jednotlivé kraje.

Hlavní zjištění (vztaženo k roku 2020)

Prevence kriminality

Znalost preventivních aktivit je mezi občany nízká, jen 17 % si vybavuje nějakou aktivitu konanou v okolí svého bydliště. Povědomí je vyšší mezi lidmi s vysokoškolským vzděláním. Nejčastěji konkrétně uváděnými jsou přednášky pro děti a mládež a aktivity typu dohledové služby (posílení hlídek v ulicích, asistenti policie, instalace kamerových systémů).

Polovina lidí, kteří nějakou preventivní aktivitu znají, se jí i osobně zúčastnili.

Pro zvýšení své bezpečnosti dodržují občané nejčastěji několik zásad: mají povědomí o tom, na koho se v případě potíží obrátit, nepouští podomní prodejce nebo cizí lidi do bytu a chrání si své soukromí a majetek i na internetu.

Za důležité aktivity v oblasti prevence považují lidé především zvýšení počtu hlídek v ulicích, podporu organizací sdružujících mládež, větší monitoring veřejného prostranství, zlepšení veřejného osvětlení a zřizování hřišť pro volný čas. Naopak jako nejméně důležité vnímají Češi integrační programy pro cizince a pro Romy. Ve srovnání s rokem 2017 můžeme v roce 2020 pozorovat celkově mírně nižší podporu preventivních aktivit, nicméně rozdíly jsou velmi malé.

Více než polovina populace je pro zapojování dobrovolníků z řad občanů při preventivních aktivitách, nicméně rozhodný souhlas vyjadřuje jen pětina obyvatel. Ti, co se zapojením dobrovolníků souhlasí, by jejich pomoc uvítali především při zajišťování bezpečnosti v okolí škol a při preventivních hlídkách v ulicích.

Vlivy na kriminalitu

Největší vliv na kriminalitu přisuzují lidé zneužívání drog (54 % hodnotí jejich vliv jako velmi velký) a vzniku sociálně vyloučených lokalit (48 %). Negativní vliv má dále bezdomovectví, alkoholismus a příliv cizinců – nejvyšší vliv jim připisuje 37 % resp. 32 % a 34 % obyvatel.

Jednotlivým aspektům obecně připisují větší negativní vliv ženy a starší lidé. Pokud se podíváme na srovnání s předchozím šetřením v roce 2017, vidíme, že lidé v současné vlně přisuzují aspektům na prvních místech mírně nižší negativní vliv na úroveň kriminality.

Podle 57 % lidí se na kriminalitě podílejí určité skupiny obyvatel více. Ti, kteří si toto myslí, nejčastěji jmenují Romy (63 %), drogově závislé (29 %) a cizince (24 %). V minulých šetřeních z let 2012, 2017 a 2018 docházelo k nárůstu počtu lidí, kteří se domnívají, že na kriminalitě nesou některé skupiny obyvatel větší podíl než jiné, ovšem v roce 2020 vidíme mírný pokles.

Pokud se podíváme na toleranci ke vzniku jednotlivých institucí, vidíme, že nejvíce by lidem vadil vznik zařízení pro migranty (54 % uvádí nejvyšší stupeň škály – silně vadilo), ubytovny pro sociálně vyloučené (49 %) nebo ubytovny pro bezdomovce (44 %). Tolerance k jednotlivým zařízením se snižuje s věkem. Starším lidem by více vadil vznik téměř všech zařízení, kromě kostela, policejní stanice a domova důchodců. Ve srovnání s předchozím šetřením z roku 2017 se míra tolerance s jednotlivými zařízeními výrazně nezměnila. Mírně více by lidem vadil vznik ubytovny pro bezdomovce nebo zahraniční pracovníky, kontaktního centra pro ohrožené drogami, střediska Probační a mediační služby a nízkoprahového centra pro děti a mládež v blízkosti domova.

Vnímání a hodnocení policie

Přes polovinu populace vnímá všechny hodnocené aspekty policie jako odpovídající nebo přiměřené. Nejlépe jsou mezi občany hodnoceny profesionální schopnosti policistů (jako dobré je hodnotí 45 %) a pozitivně je vnímána také statečnost policistů při zásazích (34 % ji hodnotí jako vysokou). Naopak negativně jsou hodnoceny hlavně početní stavy policistů a jejich pravomoci – ty vnímá jako příliš nízké polovina občanů (48 %) resp. 27 % a špatně je také hodnocena úroveň komunikace policie s veřejností (jako dobrou ji hodnotí pouze 16 % obyvatel). Pokud se podíváme na třídění z hlediska sociodemografií můžeme obecně konstatovat, že ženy a starší lidé nad 60 let jsou v případě hodnocení jednotlivých aspektů policie pozitivnější. Při pohledu na vývoj v čase není možné vysledovat nějaké výrazné trendy. Mírně lepší hodnocení v roce 2020 oproti roku 2017 pozorujeme u atributu statečnosti policistů při zásazích a snaze policistů aktivně čelit zločinu.

Dvě třetiny obyvatel se při hodnocení výroků o Policii přiklání k neutrálnímu názoru. 12 % populace vyjadřuje názor, že policisté jednají v duchu svého motta „Pomáhat a chránit“ jen málokdy. Na druhou stranu celá čtvrtina občanů (25 %) vnímá vždy jednání policistů jako odpovědné.

Nejlepší hodnocení z hlediska zajišťování bezpečnosti a pořádku si od občanů ČR vysloužila Policie ČR a to všechny její hodnocené složky (vyšetřování trestné činnosti – 2,4; dopravní policie – 2,5 a pořádková policie – 2,6). Naopak nejhůře hodnotí lidé městskou policii a soudy (průměrná známka 2,9 resp. 3,2 při hodnocení na škále 1=nejlepší až 5=nejhorší).

Většina občanů podporuje aktivity policie i v oblasti prevence. Nejčastěji kvitují zvýšenou kontrolu rizikových míst (93 %) a spolupráci se sociálními službami při práci s problémovou mládeží (87 %).

Pokud by lidé měli rozhodovat, jaké činnosti policie nejvíce podpořit, jednoznačně by volili vyšší počty policistů v rámci: pořádkové policie v ulicích (65 %), násilné kriminality (62 %) a drogové kriminality (60 %). Naopak jako nejméně důležitá se občanům jeví podpora počtu policistů chránících důležité objekty a pořádkové železniční policie (shodně 11 %).

Občané a kriminalita

V případě hodnocení úrovně kriminality vyjadřuje více než polovina (54 %) občanů názor, že situace byla v roce 2020 stále stejná jako cca před 3 lety. Přibližně pětina (22 %) hodnotila

situaci jako lepší a téměř čtvrtina (24 %) se domnívala, že došlo ke zhoršení situace, nejčastěji mají tento dojem lidé z Plzeňského a Olomouckého kraje.

Lidé se cítí být ohroženi nejčastěji kapesní krádeží (46 % uvedlo stupeň ohrožení 4–6 ze stupnice 1=necítím se ohrožen až 6=cítím se velmi ohrožen), vloupáním do bytu a vandalismem (shodně 39 %). Při srovnání s předchozím šetřením bylo v roce 2020 vidět, že opět mírně poklesl pocit ohrožení u většiny kriminálních činů. V případě vandalismu a pomluvy byl pocit ohrožení stejný jako v roce 2012 i 2017.

Dvě třetiny lidí (66 %) by v případě svědectví krádeže zavolalo na policejní tísňovou linku. Téměř čtvrtina by se snažila nějak aktivně jednat, buď křikem upozornit okolí, nebo dokonce pachatele zadržet. Do zadržení by se častěji pustili muži a mladí lidé do 44 let. Naopak nejvíce lhostejní jsou lidé z Ústeckého kraje a z Vysočiny. Ve srovnání s rokem 2017 mírně narostl počet lidí, kteří by si krádeže nevšíмали a těch, co by volali na tísňovou linku pouze anonymně. Většina Čechů (77 %) je následně ochotna v případě vyšetřování krádeže svědčit, avšak třetina (35 %) pouze anonymně. Svědectví by sami od sebe nabídli častěji muži (11 %). Ochota svědčit je závislá na vzdělání a věku – nejméně ochotní jsou lidé s nejnižším vzděláním a lidé z nejstarší věkové kategorie. Ve srovnání s předchozími vlnami výzkumu se mírně snižoval podíl lidí, kteří by nebyli ochotni svědčit vůbec.

Postoje k tématům: uprchlíci a prostituce

Postoje k tématu týkající se uprchlíků jsou v rámci české společnosti rozděleny na 3 hlavní tábory zastoupené přibližně stejným počtem lidí – 28 % lidí by poskytlo uprchlíkům dočasné útočiště, 27 % by pomáhalo v zemi nepokojů, ale útočiště by neposkytlo a poslední třetina (33 %) obyvatel je zásadně proti jakékoliv pomoci lidem přicházejícím do Evropy ze zemí zmítaných problémy. Možnost poskytnout uprchlíkům zázemí a usadit se v ČR zvolilo pouze 10 % lidí. Neochota pomoci je nejvyšší mezi muži, lidmi z nejstarší věkové kategorie a těmi s nejnižším vzděláním. Názory na toto téma se v čase příliš nemění.

Pokud se podíváme na přístup k tématu prostituce, pozorujeme, že nejvíce by se lidé přikláněli k uzákonění prostituce jako živnosti, ale s restrikcí na veřejné domy (29 %), k uzákonění bez omezení by se přiklánělo 14 % lidí. Obecně je tedy pro uzákonění prostituce 43 % lidí. Naopak pro úplný zákaz prostituce by byla necelá třetina populace (30 %) – z toho 17 % by postihovalo její nabízení a provozování a dalších 13 % kromě toho i její využívání. Velké rozdíly sledujeme v závislosti na pohlaví – 17 % žen by úplně zakázalo prostituci a postihovalo by i její využívání na rozdíl od pouze 9 % mužů. Velké rozdíly taktéž pozorujeme v závislosti na kraji. Liberální názor na uzákonění prostituce jako živnosti sledujeme v Praze a v Plzeňském kraji, naopak zákaz prostituce by podporovali hlavně lidé z Moravskoslezského a Pardubického kraje.

II. Globální cíl, strategické cíle a základní principy politiky prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020

1. Globální cíl:

Česká republika se řadí mezi moderní demokratické země, které v zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku podporují preventivní přístupy, k čemuž vytváří vhodné systémové, organizační i finanční předpoklady.

V období let 2016–2020 na území České republiky byla bezpečnostní situace stabilizovaná, nedošlo k vážnému narušení vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku. Za celé období (oproti výchozímu stavu za rok 2015) došlo k poklesu Policií ČR registrované trestné činnosti z 247 628 na 165 525 trestných činů, což je pokles o 82 103 trestných činů (-33,2 %). Týká se to prakticky všech trestných činů, s výjimkou mravnostní a kybernetické kriminality (přičemž nárůst u těchto dvou kategorií spolu souvisí). Snížilo se zastoupení opakovaně trestaných osob mezi stíhanými pachateli trestné činnosti.

Česká republika patří k nejbezpečnějším zemím světa. V Globálním indexu míru, ve kterém úroveň bezpečnosti ve společnosti hraje významnou roli, se ČR posunula z 16. příčky v roce 2015 na 8. příčku v roce 2020.

Pocit ohrožení kriminalitou u veřejnosti ve vztahu k většině trestných činů klesá. Vnímání a hodnocení konkrétních součástí bezpečnostního systému, odpovědných za plnění úkolů v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, zůstává pozitivní, zejména co se týče Policie ČR. Lidé jsou si vědomi nutnosti dodržování preventivních zásad.

ČR má vypracovaný komplexní systém prevence kriminality, koordinovaný Republikovým výborem pro prevenci kriminality pod řízením Ministerstva vnitra ČR. Zahrnuje národní, regionální i lokální úroveň, které jsou vzájemně provázané a spolupracují. ČR se také aktivně podílí na prevenci kriminality v mezinárodním měřítku, mj. v rámci OSN (UNODC a CCPCJ), EUCPN či CEN. V ČR je rozvinutá oblast jak sociální, tak situační prevence kriminality. Jsou realizovány aktivity na úrovni primární, sekundární i terciární prevence. Významnou součástí systému prevence kriminality je oblast podpory a pomoci obětem trestných činů, stejně jako aktivity na snížení míry recidivy pachatelů trestné činnosti.

Finanční podpora prevence kriminality v ČR umožňuje podporu tohoto systému a preventivních aktivit reagujících na největší rizika v oblasti kriminality a probíhala dle cílů stanovených pro léta 2016 až 2020. Tato podpora se realizovala nejen na národní úrovni, ale i na úrovni regionální a lokální.

Skutečná výše čerpaných finančních prostředků na průřezovém ukazateli kapitoly 314 MV Program sociální prevence a prevence kriminality v letech 2016 až 2020 činila 304 188 412 Kč. Mimo tyto finanční prostředky MV vyčlenilo další finanční prostředky na aktivity, které jsou ještě v realizaci, a nejsou promítnuty do skutečného čerpání do konce roku 2020. Dále také MV vyčlenilo prostředky do rozpočtu MPO na aktivity ÚNMZ a jiné. Podrobněji viz kapitola VIII. Závěr.

Nicméně existuje řada oblastí, ve kterých by byl možný a žádoucí další rozvoj (nové aktivity, větší podpora úspěšných realizovaných projektů), ale finanční prostředky k tomu nejsou dostačující. Velkou pomocí je možnost zapojení mimorozpočtových zdrojů, jako jsou fondy EU, Norské fondy apod., s jejichž finanční podporou vznikla řada úspěšných systémových projektů. I přesto, že se nové aktivity / opatření velmi často osvědčily, zůstává problémem řady z nich zajistit finančně jejich udržitelnost a povýšit je z pilotních na celorepublikové aktivity / opatření.

2. Strategické cíle:

Česká republika:

1. Rozvíjí vybudovaný systém prevence kriminality, posiluje spolupráci, kompetence a kapacity relevantních partnerů, rozšiřuje prostor pro působení dobrovolníků při zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku, přičemž se opírá rovněž o mezinárodní spolupráci a vědecké poznatky.

Tento specifický cíl týkající se rozvoje systému prevence kriminality se dařilo, jak dále vyplývá z popisu jednotlivých specifických cílů, naplňovat. Meziresortní spolupráce probíhala systémově zejména (ale ne pouze) na úrovni RVPPK, který byl rozšířen o zástupce krajů a obcí. V rámci pracovních skupin na řešení dílčích problematik či při realizaci konkrétních preventivních aktivit a projektů se uplatňovala také četná spolupráce se samosprávami, NNO, akademickými/vědeckými organizacemi či soukromými subjekty.

Velká část členů RVPPK disponovala vlastními dotačními programy na podporu aktivit a projektů prevence kriminality dle své působnosti, kterými jsou podporovány mj. i samospráva a neziskový sektor. Dotační program Prevence kriminality na místní úrovni, na jehož realizaci se podílí celý RVPPK, byl realizován v souladu se stanovenými cíli, došlo k navýšení finanční alokace, elektronizaci dotačního procesu a zakomponována ustanovení usnadňující přístup menším obcím.

Vedle dotační podpory členové RVPPK realizovali také četné vlastní aktivity. Navyšovali odborné kapacity svých pracovníků a v rámci metodického vedení i spolupracujících subjektů. Významným způsobem došlo k rozvoji analytických kapacit a sdílení dat a informací v oblasti vnitřní bezpečnosti a prevence kriminality. Byly realizovány také předpokládané výzkumné aktivity.

Byla intenzivněji realizována informační a osvětová činnost v oblasti prevence kriminality, členové RVPPK pravidelně informovali o novinkách a aktivitách na webových stránkách, do popředí se dostala i komunikace prostřednictvím sociálních sítí.

ČR byla také velmi aktivní v oblasti mezinárodní spolupráce, ať se jedná o aktivní členství v Evropské síti prevence kriminality, zajišťování prestižní funkce sekretariátu CEN/TC 325, působení v orgánech OSN (UNODC a CCPCJ), ale také v rámci spolupráce s Norskem na realizaci projektů podporovaných z Norských fondů či zapojení města Brno do sítě EFUS.

Zapojení dobrovolníků do zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku bylo podporováno zejména prostřednictvím specifického dotačního programu (následně specifického projektu v rámci Programu prevence kriminality na místní úrovni) Bezpečnostní dobrovolník. Nepodařilo se z důvodu pandemie nemoci covid-19 a jiných priorit v oblasti dobrovolnictví dokončit realizaci typového projektu a metodiky zapojení dobrovolníků do penitenciární a postpenitenciární péče, nicméně řada kroků byla učiněna a v cíli bude pokračováno i v nové Strategii prevence kriminality.

Prevence kriminality v Policii ČR se pod novou Metodickou radou začala koordinovaně promítat do všech činností a služeb, preventivní aktivity byly realizovány v souladu se stanovenými přístupy. Byly položeny základy pro posílení činnosti i počtu preventivistů a oddělení jejich práce od práce tiskových mluvčích na všech úrovních. Došlo rovněž k zajištění stabilního financování preventivních aktivit v rámci Policie ČR.

Kraje a obce, zejména ty, které jsou zapojené do dotačního Programu prevence kriminality na místní úrovni, se řídily doporučeními obsaženými ve specifických cílech, mj. 13 ze 14 krajů podporovalo prevenci kriminality na svém území také vlastními dotačními programy (v letech 2019 i 2020 přesahovaly krajské dotace souhrnně vždy více než 40 mil. Kč). Byť v tuto chvíli

neexistuje nástroj, jak sledovat uplatňování doporučení v obcích mimo dotační program, tak z informací z místní úrovně lze konstatovat, že nastavená systémová doporučení implementuje celá řada dalších obcí.

2. Poskytuje pomoc a poradenství obětem trestné činnosti se zvláštním zaměřením na skupiny zvláště zranitelných obětí, přičemž se snaží pomoc a poradenství nadále rozšiřovat a zkvalitňovat.

Pomoc a poradenství obětem trestné činnosti bylo poskytováno institucionálně Probační a mediační službou ČR jako komplexní a specializované poradenství. V rámci projektu toto poradenství zajišťovalo 56 středisek, po ukončení projektu plynule navázalo 24 středisek, a to s využitím peněžních prostředků pro oběti na základě zákona č. 59/2017 Sb., o použití peněžních prostředků z majetkových trestních sankcí. Pomoc, poradenství a podpora obětem byly dále zajišťovány cestou dotačních programů Ministerstva spravedlnosti a Ministerstva vnitra. MV také poskytovalo specifickou pomoc a podporu obětem obchodování s lidmi a podporovalo činnosti evropských a asistenčních krizových linek. Byl novelizován zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, který mj. rozšířil okruh zvláště zranitelných obětí trestných činů.

Rovněž Policie ČR rozvíjela svou metodickou činnost pro práci s oběťmi trestných činů (metodika pro práci policistů, poučení obětí) a výstupy promítala směrem ke všem policistům. Rozvinula spolupráci s Bílým kruhem bezpečí v oblasti pomoci obětem. Aktivita byly realizovány také ze strany psychologických služeb a policejních interventů.

V oblasti primární prevence schválilo MŠMT novou Národní strategii primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027, ÚV pak Národní strategii prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027. Rovněž oblast primární prevence dětí a mládeže byla podporovaná dotačními programy, a to zejména ze strany MŠMT, ÚV, MV. Policie ČR byla aktivním realizátorem projektů primární prevence.

Na rozvoj služeb pro ohrožené děti a rodiny přijalo MPSV Národní strategii ochrany práv dětí na období 2021–2029, která je zaměřená mj. právě na definování a vytvoření minimální sítě služeb pro ohrožené děti a rodiny, identifikaci rizikových faktorů a vytvoření systému včasné podpory a pomoci dětem a rodinám v rizikových situacích. Rovněž vytvoření informačního systému na podporu výše uvedených cílů bylo přesunuto na období nové strategie ochrany práv dětí. MPSV pokračovalo v činnosti MKS k transformaci systému péče o ohrožené děti. MKS své aktivity směřovala směrem ke sjednocení tohoto systému. Potřeba nové právní úpravy v této oblasti je rovněž ukotvena v nové strategii ochrany práv dětí. MPSV rovněž metodicky podporovalo sociální kurátory pro děti a mládež, když tito obdrželi pro svou práci metodické příručky k tématům sociální kurately.

V oblasti prevence kriminality páchané dětmi a na dětech je třeba ještě vyzdvihnout realizaci Týmů pro mládež ze strany PMS. Ty byly vytvořeny a pilotně realizovány v rámci projektu, jejich institucionalizace a standardizace je cílem Koncepce rozvoje probace a mediace do roku 2025. Situaci dětí a mladistvých a naplňování existujících doporučení v této oblasti RVPPK pravidelně monitoroval v rámci projednávání materiálu Rozbor situace dětí a mladistvých ohrožených kriminalitou a kriminálně rizikovými jevy (celkem 3 materiály v období 2016–2020).

V oblasti práce s oběťmi trestných činů byly dále plněny cíle a opatření Akčního plánu prevence domácího a genderově podmíněného násilí, došlo k dalšímu rozšíření a rozvoji Národního koordinačního mechanismu pátrání po pohřešovaných dětech, v rámci něhož probíhaly pravidelné preventivní aktivity.

Byla rozšířena a v podstatě dobudována síť speciálních výslechových místností pro zvlášť zranitelné oběti trestných činů (aktuálně celkem 81 SVM) a bylo započato s modernizací historicky nejstarších místností. Byly rovněž realizovány specifické projekty aktivity na podporu ochrany obětí trestných činů z důvodů rasové a národnostní nesnášenlivosti, z náboženských důvodů či důvodů odlišné sexuální orientace.

3. Při práci s pachateli se zaměřuje na narůstající problém kriminální recidivy, na účinnější resocializaci pachatelů a prevenci kriminality dětí a mládeže.

Do plnění cílů v této oblasti se pozitivně promítlo přijetí dvou koncepcí v resortu MS, a to Koncepce vězeňství do roku 2025 a Koncepce rozvoje probace a mediace do roku 2025. Stejně tak Dohoda o vzájemné spolupráci mezi VS ČR a PMS. Spolupráce je navázána i se sociálními pracovníky, relevantními NNO apod. a bývá s ní započato ještě v rámci výkonu trestu, při přípravě na propuštění.

Byla realizována celá řada opatření, která vedla ke zvýšení faktické zaměstnanosti vězňů. Proti předlužení vězňů jako výraznému rizikovému faktoru recidivy byla podniknuta jak legislativní opatření (změny v právní úpravě odměňování vězňů), tak PMS zakotvila práci s finanční situací klienta jako nedílnou součást probační činnosti.

MPSV metodicky i finančně podporovalo práci sociálních kurátorů na lokální úrovni. Byly vydány nové doporučené postupy. V realizaci je projekt zaměřený na zvyšování odborných kompetencí sociálních pracovníků, pilotní ověření jejich typových pozic a zvýšení personálního zajištění sociální práce obecních úřadů.

V rámci resortu MS (vč. PMS a VS) byly realizovány rovněž inovativní projekty zaměřené na snížení recidivy cestou účinnější resocializace pachatelů (Otevřená věznice, Křehká šance II – parolové komise a Zpátky do života – probační dům). Projekty v této oblasti realizovaly i některé kraje s finanční podporou MV – Programu prevence kriminality na místní úrovni.

Všechny tyto aktivity ve výsledku přispěly k tomu, že podíl opakovaně trestaných osob na trestně stíhaných pachatelích v období Strategie (2016–2020) poklesl ze 46,3 % v roce 2016 na 39,9 % v roce 2020.

4. Uplatňuje komplexní přístup k řešení zvýšené kriminality v lokalitách, kde i její příčiny jsou hluboké a vícezdrojové (typicky sociálně vyloučené lokality).

Komplexní přístup k řešení problémů v sociálně vyloučených lokalitách má ve svém poslání Ministerstvo pro místní rozvoj, odbor pro sociální začleňování (Agentura). Ta se v rámci svých komplexních aktivit zabývala rovněž bezpečností a prevencí kriminality, pomáhala vytvářet analýzy, partnerství na místní úrovni, získávání finančních prostředků na realizaci projektů ad.

Komplexně k problematice bezpečnosti a prevence kriminality přistupovala rovněž Policie ČR, zejména prostřednictvím svých styčných důstojníků pro menšiny KŘP a jejich pracovních skupin a také specializované pozice policejních specialistů v oblasti policejní práce ve vztahu k minoritní skupině Romů v SVL. Velkou roli na snižování interetnického napětí, zejména v oblastech, kde se situace již vlivem nějakého konfliktu začala vyhrcovat, měly též Antikonfliktní týmy Policie ČR.

Významné pozitivní dopady na snižování kriminality a snižování napětí mezi obyvateli majority a minority měly projekty prevence kriminality MV, zejména Asistent prevence kriminality a Domovník-preventista, které aktivně do své realizace zapojují také přímo obyvatele sociálně vyloučených lokalit a zástupců minorit. V oblasti prevence kriminality ale hrají důležitou roli

také ze strany MV podporované projekty na práci s dětmi ohroženými kriminalitou a kriminálně rizikovými jevy a jejich rodinami.

Též v oblasti bezpečnosti a prevence kriminality aktivně svým sekretariátem i zapojením svých členů přispívala ke komplexnímu přístupu a prohlubování spolupráce Rada vlády pro záležitosti romské menšiny, zejména pak její Pracovní skupina pro bezpečnost.

Takto uplatňovaný přístup, spolupráce, realizace konkrétních aktivit a projektů, vše ve spolupráci s místními orgány a organizacemi, vedly v oblasti bezpečnosti a prevence kriminality k jednoznačným úspěchům. I přes přetrvávající dílčí problémy byl zaznamenán znatelný pokles kriminality, a to i v souvislosti s jevy typickými pro SVL a lokality sociálním vyloučením ohrožené, zároveň za celé období platnosti Strategie 2016–2020 nebyl zaznamenán žádný případ nepokojů a násilností souvisejících s kriminalitou v SVL, jak se v minulosti objevovaly např. na Šluknovsku či v Českých Budějovicích. Hrozící střety se vždy za pomoci výše uvedených subjektů podařilo zažehnat v jejich zárodku a i občasná demonstrace a vyjádření nespokojenosti nikdy nevedly k eskalaci v otevřený konflikt a nutnost plošných a déletrvajících opatření a zásahů ze strany pořádkových sil Policie ČR.

Ministerstvo vnitra se však nezabývalo jako rizikovou lokalitou pouze sociálně vyloučenými lokalitami. V souvislosti se zvýšenými počty cizinců zaměstnávaných ve velkých průmyslových zónách a jejich okolí se zejména v letech 2016 a 2017 začalo objevovat lokálně (Rychnovsko, Plzeň a okolí, Mladoboleslavsko) zhoršení bezpečnostní situace, zejména ale v rovině přestupků páchaných ze strany cizinců. MV problém začalo ihned řešit, přijalo potřebná usnesení vlády, pracovní skupiny na úrovni řešení systémových problémů i operativních opatření v oblasti bezpečnosti a prevence kriminality a bezpečnostní situaci ve všech lokalitách se podařilo rychle významně zlepšit, a to za velmi úzké spolupráce zejména Policie ČR (pořádkové policie, ale i cizinecké policie, která mj. pravidelně efektivně kontroluje poskytovatele ubytování), Správy uprchlických zařízení MV a místních orgánů. Z činnosti pracovních skupin vznikla také metodika k řešení nejčastějších problémů v praxi, která byla dále aktualizována a je k využití i pro všechny ostatní lokality s obdobnými problémy, stejně jako Policie ČR či SUZ MV i v jiných lokalitách dokáží s nabytými zkušenostmi jednak rychle a operativně.

5. Reaguje na nové hrozby a trendy v oblasti bezpečnosti a veřejného pořádku a aplikuje nové efektivní přístupy k jejich předcházení.

Jedním z mála druhů trestné činnosti, které zaznamenávaly v období Strategie nárůst, byla internetová / kybernetická kriminalita, a to i v důsledku skutečnosti, že stále více lidské činnosti se přesouvá do kyberprostoru a proto se tam přesouvají i útoky pachatelů. Členové RVPPK na tuto skutečnost dostatečně reagovali, aktivity v oblasti prevence kybernetické kriminality a rizikového chování na internetu se zařadily mezi priority. Velmi aktivní byla nejen Policie ČR, nebo resorty jako MV, MŠMT či MZd, řada aktivit vznikla také na platformě Asociace krajů ČR v rámci projektu Kraje pro bezpečný internet. V roce 2017 vznikl Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost, a byť v období této Strategie nebyl členem RVPPK, tak i jeho četné aktivity v oblasti vzdělávání, osvěty a prevence v oblasti kybernetické bezpečnosti je nutné vyzdvihnout.

Také zadluženosti jako významnému kriminogennímu faktoru byla věnována velká pozornost, zejména pak směrem ke zvlášť rizikovým skupinám, jako jsou osoby sociálně vyloučené či sociálním vyloučením ohrožené a osoby ve/po výkonu trestu.

Mezi ohrožené skupiny patří také senioři, jejichž zastoupení ve společnosti vlivem demografických změn neustále narůstá. Zvláštní pozornost byla věnována problematice

podvodů, zejména stále častým legendám typu „vnuk“ či praktikám obchodních šmejdů. Policie ČR od roku 2017 zaznamenává v této oblasti postupný pokles registrované trestné činnosti.

ČR na úrovni celé vlády pod gescí MV také v období Strategie vybudovala národní systém ochrany měkkých cílů proti ozbrojeným útokům na ně, který se zaměřuje na vzdělávání a výcvik zasahujících složek i osob odpovědných za správu budov či veřejných prostor, personálů veřejných zařízení (školy, zdravotnická zařízení apod.) a dále rovněž na metodickou i finanční podporu měkkým cílům za účelem zvyšování odolnosti měkkých cílů a ochrany obyvatelstva.

V době přijímání Strategie začala Evropa čelit masovým přílivům migrantů, a tak Strategie předpokládala potřebu sledovat vývoj i v této oblasti. ČR se sice vyhnula masovému přílivu migrantů, kteří přes její území mnohem více projíždějí, než že by se zde chtěli usadit, a tak nemusela čelit ani zásadnějším bezpečnostním problémům v této oblasti. Na druhou stranu hospodářský růst a jedna z nejnižších nezaměstnaností v EU v ČR způsobila, že stále více cizinců bylo třeba v ČR za účelem zaměstnání, zejména (ale nejen) v průmyslu. Tento příliv cizinců za účelem zaměstnání (byť se jednalo do velké míry o příliv řízený, pod kontrolou státu) v některých oblastech vedl ke zhoršení bezpečnostní situace, zejména v oblasti veřejného pořádku, povětšinou v rovině přestupků. Díky rychlému a koordinované přístupu státu i samospráv však toto zhoršení bylo pouze krátkodobé a bezpečnostní situaci se dařilo rychle stabilizovat a zlepšovat.

I přesto, že rovněž majetková kriminalita zaznamenávala v období Strategie setrvalý pokles, představovala nadále téměř polovinu veškeré registrované trestné činnosti. Proto v oblasti prevence kriminality, zejména situační prevence, docházelo k rozvoji a využívání nových technologií, jako jsou certifikované zabezpečovací výrobky, MV a PČR vyvinuly mobilní aplikaci Zabezpečte se, byla přijata norma ČSN 73 4400 – Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení, která se stala inspirací pro přípravu obdobné normy na celoevropské úrovni. Velký technologický rozvoj a zvýšený zájem o využívání zaznamenaly moderní kamerové a dohlížecí systémy, především se rozšiřovala jejich digitalizace a využívání stále pokročilejších inteligentních (analytických) funkcí, samozřejmě při respektování ochrany práv druhých. Rozšíření zaznamenalo také využívání forenzního identifikačního značení pro prevenci krádeží jízdních kol, kompenzačních pomůcek a dalších předmětů včetně městského mobiliáře.

Nové přístupy a technologie jsou vyvíjeny také v oblasti analytických schopností bezpečnostních složek, např. prediktivní analýzy v projektu Mapy budoucnosti II.

Bližší informace o naplňování jednotlivých strategických cílů jsou uvedeny dále v textu v rámci vyhodnocení plnění dílčích specifických cílů Strategie.

III. Systém prevence kriminality v České republice

Česká republika rozvíjí vybudovaný systém prevence kriminality, posiluje spolupráci, kompetence a kapacity relevantních partnerů, rozšiřuje prostor pro působení dobrovolníků při zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku, přičemž se opírá rovněž o mezinárodní spolupráci a vědecké poznatky.

1. Subjekty zapojené do systému prevence kriminality

Republikový výbor pro prevenci kriminality

Specifické cíle:

1.1. Posilovat spolupráci subjektů v oblasti prevence kriminality na bázi Republikového výboru. Za tím cílem rozšířit zastoupení v Republikovém výboru na úrovni členství o zástupce krajských a obecních samospráv (příp. též včetně městských a obecních policií) a Agentury pro sociální začleňování.

Členská základna byla rozšířena o zástupce Agentury pro sociální začleňování (dříve při ÚV, nyní MMR), Asociace krajů ČR, Svazu měst a obcí ČR, další zástupce Policie ČR (aktuálně za Policii ČR zástupci služby kriminální policie a vyšetřování (SKPV), pořádkové policie a prevence kriminality) a také aktualizována na základě organizačních změn na Ministerstvu vnitra (reorganizace odborů – zástupci odboru prevence kriminality a odboru bezpečnostní politiky). V závislosti na rozšíření členské základny RVPPK a organizačních změn na MV byl 2x aktualizován Statut a Jednací řád RVPPK – a to 16. 11. 2016 usnesením vlády ČR č. 1007 a 19. 6. 2018 usnesením č. 400.

Na základě žádosti Výboru pro bezpečnost Parlamentu Poslanecké sněmovny ČR a souhlasu členů RVPPK byl v roce 2020 přijat jako stálý host zástupce tohoto výboru.

Noví členové se aktivně zapojili do jednání a dalších aktivit RVPPK.

Ministerstva a jim podřízené státní organizace

Specifické cíle:

Ministerstva a jim podřízené státní organizace (zejména členové Republikového výboru):

1.2. Promítají preventivní politiku do svých působností a prevenci kriminality vhodně implementují i do svých vlastních strategií a koncepcí.

MO řešilo preventivní politiku uplatňovanou za účelem předcházení a snižování škod vyplývajících z užívání návykových látek, hazardního hraní, nadužívání moderních technologií, kriminality, projevů extremismu, předsudečné nenávisti a některých dalších forem rizikového chování zaznamenaných u personálu rezortu MO, v rámci rezortního systému P-RCH.

Úkoly v oblasti prevence kriminality vycházející z SPK 2016–2020 a jejího akčního plánu byly průběžně implementovány do rezortních dokumentů a vnitřního předpisu k P-RCH (např. **Koncepce primární prevence rizikového chování personálu rezortu MO** na období let 2015 až 2019, **Koncepce primární prevence rizikového chování personálu rezortu MO** na období let 2020 až 2027, **Akční plán na období 2020–2021 k realizaci Koncepce primární prevence rizikového chování personálu rezortu Ministerstva obrany** na období let 2020–2027, **Rozkaz**

ministra obrany č. 56/2015 Věstníku MO, Primární prevence rizikového chování personálu rezortu Ministerstva obrany, ve znění pozdějších změn).

MZd naplňovalo vybrané cíle a priority v rámci svých strategických dokumentů, kterými jsou Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí (schválená usnesením vlády č. 23 ze dne 8. 1. 2014), Akční plány pro implementaci Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a nemocí (schválené usnesením vlády č. 671 ze dne 20. 8. 2015) a Národní strategii prevence násilí na dětech v ČR na období 2008–2018 (usnesení vlády č. 1139 ze dne 3. 9. 2008).

MZd bylo nositelem Národního akčního plánu prevence dětských úrazů na léta 2007 až 2017. Ze Zprávy o plnění úkolů vyplývajících z Národního akčního plánu prevence dětských úrazů na léta 2007 až 2017 jednoznačně vyplynulo, že dochází k výraznému poklesu dětské úmrtnosti, jejíž příčinou jsou úrazy, i k snižování počtu vážných úrazů se závažnými a trvalými následky, a to především ve věkové skupině 0–14 let, menší pokles zaznamenáváme ve věkové skupině 15–19 let. V ČR je zvláště pozitivní, že trend je stabilně sestupný, bez výkyvů. To dokazuje, že úspěšnost léčení vážných a život ohrožujících úrazů dětí je na vysoké úrovni.

Meziročně ubývá jak závažných dětských zranění, tak smrtelných úrazů u dětí ve věkovém rozmezí 0–19 let. Celkový počet úrazů však neklesá, naopak meziročně nadále lehce přibývá všech ošetřených dětských pacientů pro úraz (cca 0,5 mil. ročně, naprostá většina jsou banální poranění typu zhmožděnin, odřenin nebo jednoduchých zlomenin) i hospitalizovaných úrazů (cca 32 000 ročně).

Pokud sledujeme hospitalizace dětí a mladistvých podle druhu vnější příčiny (mechanismu úrazu), která způsobila poranění, nejčastější příčinou hospitalizace byly dlouhodobě pády, a to jak u dětí do 14 let, tak i u adolescentů. U dětí do 14 let stály pády za zhruba 58 % hospitalizací pro úraz, u adolescentů mezi 15–19 rokem za asi 48 % hospitalizací pro úraz. Na dalších místech byly dopravní nehody a působení neživotných mechanických sil. U dětí do 14 let stojí za zmínku vysoký výskyt opaření a kontaktních popálenin.

Podle druhu a mechanismu úrazů, které vedly k úmrtí dětí, jsou trvale na prvním místě dopravní úrazy, ale i zde máme lepší výsledky nežli některé státy s nižší celkovou standardizovanou úmrtností.

MZd pro roky 2016 a 2019 vyhlásilo priority Bezpečná komunita a Děti a digitální média (v rámci svého dotačního programu). Priority sledovaly problematiku nelátkové online závislosti dětí, mediální výchovu či kyberšikanu dětí a mladistvých, cílily na vlastní aktivitu dětí a mládeže v kyberprostoru včetně osobní zkušenosti s nežádoucím až kriminálním chováním a také byly zaměřené na identifikaci rizikových a protektivních faktorů rizikového chování dětí a mladistvých a na tvorbu a realizaci systémové prevence založené na eliminaci rizikových faktorů a podpoře protektivních faktorů v komunitě a na mediální výchovu dětí a mladistvých.

Odbor pro sociální začleňování (Agentura)² MMR založila Vláda ČR roku 2008 jako svůj nástroj podpory obcí, které řeší problematiku sociálního vyloučení. Preventivní politiku Agentura promítá do strategických plánů sociálního začleňování, což jsou závazné rozvojové dokumenty tvořené s obcemi. Na jejich přípravě se podílejí všichni klíčoví aktéři na lokální úrovni, včetně zástupců samosprávy, státní správy, neziskového sektoru a dalších aktérů, kteří jsou nebo mohou být angažováni v procesu sociálního začleňování a kteří vytváření tzv. lokálních partnerství. Strategické plány obsahují souhrny potřeb lokalit získané ze situačních analýz a návrhy konkrétních opatření a projektů, mimo jiné i v oblasti bezpečnosti a prevence

² Agentura je od 1. ledna 2020 součástí Ministerstva pro místní rozvoj ČR.

kriminality. Plnění strategického plánu je následně monitorováno a plán je zpětně aktualizován a revidován.

Agentura se aktivně podílela na tvorbě národního dokumentu **Strategie sociálního začleňování 2020–2031**, který byl schválen vládou České republiky usnesením č. 55 dne 20. ledna 2020, a který zastřešuje hlavní oblasti významné pro sociální začleňování osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených. V oblasti bezpečnosti obsahuje cíle směřující mj. k podpoře preventivních přístupů k zajišťování bezpečnosti a veřejného pořádku, podpoře přípravy vězňů na opuštění výkonu trestu odnětí svobody a jejich následné začlenění do společnosti, snížení míry užívání návykových látek v populaci zejména u osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených.

V rámci **MV** byla preventivní politika zahrnuta vedle Strategie prevence kriminality také do dalších strategií a koncepcí v oblasti vnitřní bezpečnosti. Dne 5. října 2020 byla usnesením vlády č. 984 schválena **Strategie prevence a potírání trestné činnosti související s odpady na období let 2021–2023**. Strategie vznikla na základě Hodnotící zprávy o ČR osmého kola vzájemných hodnocení "Praktické provádění a fungování evropských politik v oblasti předcházení a potírání trestné činnosti proti životnímu prostředí" schválené v rámci pracovních skupin orgánů EU v prosinci 2018. Strategie byla připravována v letech 2019 a 2020 ve spolupráci s orgány, které působí v oblasti prosazování práva životního prostředí (Celní správa ČR, Česká inspekce životního prostředí, Policie ČR) a především pro tyto orgány je Strategie určena. Cílem Strategie je zlepšit podmínky orgánů působících v oblasti prosazování práva životního prostředí při zajištění prevence a potírání trestné činnosti související s odpady.

Koncepce boje proti organizovanému zločinu do roku 2023 a její navazující Akční plány se zabývají širokým spektrem opatření, která mají za cíl dosáhnout systémového zlepšení v oblasti boje proti organizované kriminalitě. Jedná se o opatření v oblasti mezinárodní spolupráce a rozvoje sdílení informací mezi jednotlivými složkami a také opatření zaměřená na konkrétní oblasti trestné činnosti, například na trestnou činnost páchanou v prostředí Darknet nebo s virtuálními měnami, hospodářskou trestnou činností nebo trestnou činností páchanou proti životnímu prostředí.

V roce 2017 byla vládou schválena **Koncepce ochrany měkkých cílů** na roky 2017–2020, která navrhla národní systém ochrany měkkých cílů, díky kterému je možné pružně, komplexně a rychle reagovat na hrozby útoků na měkké cíle.

MS připravuje vlastní rezortní strategii prevence kriminality, jejíž dokončení se předpokládá ke konci roku 2021.

PMS se v Koncepci rozvoje probace a mediace do roku 2025 zaměřuje zejména na terciární prevenci. Preventivní aktivity jsou směřovány na cílovou skupinu dětí a mladistvých, osoby vykonávající alternativní trest, osoby podmíněně propuštěné z výkonu trestu odnětí svobody, pachatele závažné trestné činnosti apod.

Pro účinnou spolupráci subjektů zabývajících se prevencí kriminality je důležitá jejich efektivní spolupráce – tu zlepšují různé mezirezortní platformy (na místní i celorepublikové úrovni) – v Koncepci rozvoje probace a mediace je kladen důraz zejména na podporu rozvoje týmů pro mládež a týmů zaměřených na potřeby obětí trestné činnosti.

V oblasti práce s osobami opouštějícími výkon trestu odnětí svobody PMS dlouhodobě usiluje o zintenzivnění přípravy těchto osob na život na svobodě systémovou podporu komisí pro podmíněně propuštění, jejichž přínos byl již ověřen v praxi (v rámci projektových aktivit).

Specifický cíl Zefektivnit spolupráci složek v případech probace nad pachateli s vyšším rizikem recidivy (vč. radikalizovaných osob a pachatelů trestných činů spojených s extremistickými

projevy) bude naplňován připravovaným pilotním ověřením mezirezortních týmů, složených ze zástupců PMS a orgánů činných v trestním řízení. Cílem je posílit jejich spolupráci v trestních případech, kdy je při výkonu dohledu nad některými pachateli nutné věnovat monitorování situace a vývoji případu více pozornosti. Signály o zvyšujícím se riziku selhání těchto pachatelů při výkonu trestu, vč. rizika opakování trestné činnosti, budou včas zaznamenány a prostřednictvím sdílení informací a koordinace kroků jednotlivých složek bude možné učinit příslušná preventivní, případně represivní opatření.

Prostřednictvím výzkumné organizace IKSP je rozvíjen výzkum, který se týká také oblasti prevence. Výzkumné projekty byly začleněny do Akčních plánů prevence na příslušná léta, viz části 1.31., 1.56. a 1.57.

MPSV připravilo Národní strategii ochrany práv dětí na období let 2021–2029 (dále jen „strategie“), která byla schválena vládou České republiky dne 14. prosince 2020. Jednotlivé cíle obsažené ve strategii jsou formulovány s vědomím existence řady strategických dokumentů, jež také zahrnují ochranu práv dětí a s ní spojená opatření. Samotná strategie umožňuje vznik otevřeného systému, který reaguje na potřeby ohrožených dětí a rodin a který je zároveň k dispozici všem dětem a rodinám, jež sledají potřebu jeho využití.

Dílčí cíle obsažené ve strategii se týkají sjednocení přístupů, bezpečné péče v rodinném prostředí, vyvazování příležitostí, zapojování dětí, zvyšování kvality života a sběru dat a řízení kvality.

V souvislosti s prevencí lze tak příkladem uvést dílčí cíl č. 2, konkrétně opatření 2.1, které se týká definice minimální sítě preventivních a poradenských služeb a dalších podpůrných aktivit pro ohrožené děti a rodiny, dále opatření č. 2.2.a, které se zaměřuje na vytvoření systému včasné podpory a pomoci dětem a rodinám v rizikových situacích, opatření 2.3 týkající se realizace osvětových aktivit v oblasti pozitivního rodičovství a snížení společenské tolerance k týrání a zanedbávání dětí (včetně nepřípustnosti tělesného trestání dětí).

Ke strategii je navržen I. Akční plán k naplnění Národní strategie ochrany práv dětí 2021–2029, kde je v rámci okruhů opatření navrhováno např. vytvoření návrhu systému včasné podpory a pomoci dětem v rizikových situacích (předpokládaná implementace je ve II. období akčního plánu).

1.3. Disponují odpovídajícími dotačními programy na podporu aktivit prevence kriminality dle své působnosti.

MV realizovalo dotační programy zaměřené na prevenci kriminality: Program prevence kriminality na místní úrovni (včetně dříve samostatného programu Bezpečnostní dobrovolník), Program prevence sociálně patologických jevů se zaměřením na prevenci a eliminaci domácího násilí prostřednictvím práce s násilnými osobami a osobami nevládajícími agresí ve vztazích, Dotační program pro nestátní neziskové organizace provozující evropské krizové či asistenční linky 116 000, 116 111 a 116 006 v ČR. Dotační programy jsou vyhlašovány každoročně v pravidelných termínech, v některých případech i na více let dopředu.

MS realizovalo dotační tituly v oblasti prevence kriminality a sociálně nežádoucích jevů. V roce 2017 byl zřízen dotační titul Rozvoj probačních a resocializačních programů pro dospělé pachatele s alokací 4 000 000 Kč. Z důvodu úspor finančních prostředků MS došlo k poklesu alokace na tento dotační titul ze 4 000 000 Kč v roce 2018 na 2 450 000 Kč v roce 2019 a na 2 000 000 Kč v roce 2020. Jeden z projektů v průběhu roku 2019 vrátil dotaci ve výši 407 232 Kč z důvodu odstoupení od realizace projektu, vratka byla přidána k alokaci na rok 2020. U dotačního titulu Rozvoj probačních a resocializačních programů pro mladistvé delikventy

došlo k poklesu alokace z 2 000 000 Kč v roce 2016, 2017 a 2018 na 1 950 000 Kč v roce 2019 a na 1 500 000 Kč v roce 2020.

Po celé vyhodnocované období byly také podporovány projekty realizující služby pro oběti trestných činů v rámci dotačního titulu Rozvoj služeb pro oběti trestné činnosti poskytovaných na základě zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů. Alokace na tento titul se v průběhu období změnila z původní částky 7 800 000 Kč v roce 2016 na 12 000 000 Kč v roce 2017 a 2018, 10 000 000 Kč v roce 2019 a 8 000 000 Kč v roce 2020. Od roku 2018 byly také podporovány projekty v rámci dotačního titulu Program podpory práce s rodinami osob odsouzených k výkonu trestu odnětí svobody. Rovněž alokace na tento titul se změnila z původních 2 000 000 Kč v roce 2018 na 1 600 000 Kč v roce 2019 a 1 500 000 Kč v roce 2020. Poslední dva výše uvedené dotační tituly nebyly financovány z účelově vázaných prostředků na program sociální prevence a prevence kriminality.

MŠMT každoročně vyhlášovalo dotační program na rozvoj všeobecné, selektivní a indikované primární prevence rizikového chování. Rozdíly v částkách uvedených níže jsou způsobeny změnami v průběhu roku (tzn. vratky či změnová rozhodnutí).

MZd realizovalo dotační programy zaměřené na prevenci rizikového chování a prevenci kriminality. Projekty podporovaly z velké části komunitní programy zaměřené jak na identifikaci rizikových a protektivních faktorů rizikového chování dětí a mladistvých, tak na tvorbu a realizaci systémové prevence založené na eliminaci rizikových faktorů a podpoře protektivních faktorů v komunitě. Priority dotačních programů byly zaměřeny na zvýšení bezpečnosti dětí v ICT prostředí, na prevenci kyberšikany, dětských úrazů se zaměřením na konkrétní oblasti nebo prostředí (prevence dětských úrazů spojených s vodou, prevence sebevražedného chování dětí, prevence úrazů při sportovních a volnočasových aktivitách, ...), zvýšení informovanosti veřejnosti o zdravotních rizicích užívání tabákových výrobků a souvisejících výrobků a zdravotních rizicích konzumace alkoholu. V roce 2020 nebyl pravděpodobně z důvodu epidemie onemocnění covid-19 žádný projekt v rámci těchto dotačních programů realizován.

Dotační programy na podporu aktivit prevence kriminality – výše finančních prostředků ³ , zaokrouhleno na celé tisíce Kč					
rezort / rok	2016	2017	2018	2019	2020
MV ⁴	58 622 672	52 253 490	55 453 437	56 500 201	58 720 461
MS	9 729 040	13 926 880	15 353 040	15 339 506	13 135 134
MŠMT	19 972 550	29 734 270	20 099 910	26 783 420	12 535 150
MZd	1 799 000	1 572 800	1 606 293	1 760 259	0

ÚV (RVZRM) realizovalo dotační programy Prevence sociálního vyloučení a komunitní práce, Podporu terénní práce a Podporu koordinátorů pro romské záležitosti.

³ Výše finančních prostředků je uváděna dle skutečně čerpaných finančních prostředků v daném roce ve výše uvedených dotačních programech (tj. včetně navýšení o nároky z nespotřebovaných výdajů z předchozích let i ponížení o vratky z daného roku či v případě investičních prostředků přesunutí čerpání do následujícího roku).

⁴ Odchylky mezi jednotlivými lety jsou vedle započítání nároků z nespotřebovaných výdajů a vrátek způsobeny zejména mimořádnými finančními prostředky nad rámec běžného rozpočtu v Programu prevence kriminality na místní úrovni v roce 2016 a 2019 (ty se částečně přesunuly i do čerpání v roce 2020), od roku 2020 došlo v tomto Programu také k navýšení s trvalým vlivem o 3 mil. Kč k navýšení dotace na platy APK.

ÚV (RVKPP) realizovalo dotační řízení „Protidrogová politika“ se zaměřením na 2 dotační oblasti:

- 1) Podpora sítě služeb, jejichž cílovou skupinou jsou uživatelé návykových látek, hazardní hráči a další osoby se závislostním chováním a jejich blízcí. Preventivní programy zaměřené na osoby v riziku rozvoje adiktologické poruchy a jejich blízké osoby.
- 2) Podpora projektů informačních, výzkumných a projektů zaměřených na plnění aktivit akčního plánu Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2021.

MO nedisponovalo dotačními programy na podporu aktivit prevence kriminality. Rozpočtové prostředky k podpoře aktivit prevence kriminality byly v rezortu MO plánovány a alokovány jako závazný ukazatel kapitoly 307 – MO (1.7.7 Program sociální prevence a prevence kriminality), více viz níže.

1.4. Realizují vlastní preventivní projekty a aktivity dle své působnosti.

MV realizovalo „dotační“ program MV v oblasti prevence kriminality (vnitrorezort), ve kterém podporuje vlastní preventivní projekty a pro který si každoročně stanovilo aktuální priority. O finanční prostředky ve výši 2 mil. Kč ročně mohou žádat organizační útvary MV, Policie ČR, organizační složky státu Muzeum Policie ČR, Policejní akademie ČR v Praze a vyšší a střední policejní školy MV. V rámci tohoto mechanismu a na další aktivity prevence kriminality poskytl OPK MV Policii ČR v období let 2016 až 2020 celkem více než 24,6 mil. Kč. **MV** dále realizovalo vlastní projekty **Mapy budoucnosti II, Domovník – preventista**, aktivně se podílelo na tvorbě **technických norem prevence kriminality** (výsledkem je norma ČSN 73 4400 Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení), tvořily se **nové výstupy a kampaně v oblasti situační prevence kriminality**, dále se rozvíjel projekt **Forenzního identifikačního značení (FIZ)**, koordinovalo problematiku **kriminality páchané dětmi a na dětech** s tvorbou samostatného materiálu pro RVPPK, aktivně se podílelo na činnosti a nových aktivitách a projektech **prevence domácího násilí** a řada dalších aktivit (blíže viz popis plnění konkrétních cílů). Vedle toho po celou dobu poskytovalo také **finanční a metodickou podporu** k již existujícím, dlouhodobým projektům (Asistent prevence kriminality, projekty prevence kybernetické kriminality, projekty pro práci s dětmi a rodinou ad.).

MO v rámci rezortního Programu sociální prevence a prevence kriminality bylo v letech 2016–2020 v rozpočtové kapitole 307 – vyčleněno na podporu projektů prevence kriminality celkem 31 131 000 Kč. Na realizaci 288 projektů prevence kriminality bylo vyčerpáno celkem 31 072 000 Kč, což představuje čerpání na 99,8 %.

Vyčleněné rozpočtové prostředky byly čerpány v souladu s platnou legislativou a vnitřními předpisy rezortu MO. Průběžně byl plněn hlavní cíl rezortní P-RCH, tj. předcházet vzniku potenciálních projevů rizikového chování, minimalizovat a eliminovat výskyt aktuálních projevů rizikového chování, které mohou ohrozit personál rezortu MO, rezortní majetek a bojeschopnost vojenských útvarů, orientovat personál ke zdravému životnímu stylu, k rozvoji pozitivního sociálního chování, psychosociálních dovedností a zvládání zátěžových situací.

V rámci jednotlivých projektů prevence kriminality byly rozpočtové prostředky využity zejména na nákup majetku a služeb souvisejících s prevencí kriminality, na realizaci odborných přednášek, seminářů a školení, zabezpečení sportovní a kulturní činnosti, nákup knih, učebních pomůcek a tisku, nákup sportovního a tělovýchovného nářadí k zabezpečení volnočasových aktivit personálu.

Výběrem aktivit, provedeným na základě provedené zájmové orientace skupin personálu rezortu MO s vyšší mírou rizikového chování, bylo podporováno využívání volného času personálu spojeného s jeho ubytováním mimo trvalé bydliště. Nakoupené služby měly pozitivní vliv na kvalitu života vojenských profesionálů a ostatních příslušníků rezortu MO. Nakoupený majetek je z dlouhodobého hlediska dále využíván při realizaci aktivit prevence kriminality v rezortu MO.

Agentura podporovala a rozvíjela zavádění účinných preventivních a bezpečnostních opatření v sociálně vyloučených lokalitách prostřednictvím podpory realizace projektů v rámci koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám z výzev Operačního programu Zaměstnanost č. 26, 42 a 52.

Probační a mediační služba a Vězeňská služba ČR se podílejí na realizaci preventivního projektu „Běh se žlutou stužkou“ (Yellow Ribbon Run). Jde o osvětovou akci, která je v ČR realizována od roku 2016. Cílem běhu je od počátku integrace lidí s trestní minulostí, zejména odbourání předsudků a získání zaměstnání i se záznamem v rejstříku trestů, osvěta společnosti a příležitost dát v rámci Běhu se žlutou stužkou běžcům s trestní minulostí šanci na nový začátek. Projekt Yellow Ribbon a běh realizuje platforma složená z neziskové organizace RUBIKON Centrum, Probační a mediační služby a Vězeňské služby ČR. Inspirace pochází ze Singapuru, kde se akce na podporu integrace osob s trestní minulostí pořádá od roku 2008. Od roku 2019 již není projekt Yellow Ribbon akcí, která se koná jednou ročně. Jsou to také četné aktivity, ve kterých se ke žluté stužce hlásí nejen běžci, ale také další příznivci. V roce 2020 byly dárci a podporovatelé projektu prezentováni na putovní výstavě Uteč předsudkům aneb Žlutá stužka v pohybu. Realizaci výstavy podpořil v roce 2020 Jihomoravský kraj.

Více o preventivních projektech a aktivitách členů RVPPK viz Vyhodnocení Akčního plánu prevence kriminality na léta 2016 až 2020.

1.5. Posilují vlastní kapacity a kompetence (vzdělávání, analytika, metodika, konzultace, meziřesortní a mezinárodní spolupráce, ...) v oblasti prevence kriminality dle své působnosti.

MV každoročně pořádá vzdělávací aktivity pro manažery prevence kriminality krajů a obcí a koordinátory prevence kriminality Policie ČR, ale i pracovníky PČR pro práci s menšinami, které se týkají aktuálních problematik prevence kriminality, dotačních programů, sdílení dobré praxe apod. Cílem je také vytvářet nové a posilovat stávající odborné sítě pracovníků v oblasti prevence kriminality. Za tím účelem jsou do programu vzdělávání zapojováni také další členové RVPPK a zástupci odborných skupin (mj. PMS, ÚV – RVZRM a krajských koordinátorů pro menšiny, OSPOD, NNO, vědecké a akademické sféry, zástupci soukromých subjektů ad.).

MV dále pořádá každoročně odborné konference a semináře pro širokou odbornou veřejnost, zejména v oblasti prevence kybernetické kriminality, technických norem prevence kriminality, bezpečnosti škol a jiných veřejných prostor a prostranství, zabezpečení obydlí a majetku osob, problematice ohrožených dětí a dalších zvláště zranitelných obětí trestné činnosti.

Také Institut pro veřejnou správu Praha rozšířil své vzdělávací programy o problematiku související s prevencí kriminality a sociálně rizikových jevů (bezdomovectví, extremismus, drogová problematika apod.).

MV poskytuje konzultace a metodickou pomoc ke všem svým dotačním programům a typovým projektům, které jsou v nich realizovány, zejména pak v rámci projektů, které byly vytvořeny vlastními pilotními projekty, nebo na nichž se MV významně spolupodílelo. U takových projektů MV i vytváří metodiky pro realizaci takových projektů.

MV pravidelně analyzuje vývoj a trendy v trestné činnosti, aby na ni mohlo reagovat jak v rámci preventivních aktivit, tak i v nastavení dotačních programů (co se týče stanovování priorit věcné podpory, ale třeba i pro podporu rozhodovací činnosti komisí, v rámci určování potřeby podpory jednotlivým žadatelům). Ve sledovaném období významně pokročily analytické kapacity resortu MV (vč. Policie ČR) s využitím geografických informačních systémů (mapy kriminality, mapy rizikovitosti). Díky těmto pokrokům byly zahájeny a dále pokračují procesy, na jejichž základě bude perspektivně možné predikovat kriminogenní potenciál určitého území, včetně relativně malých lokalit (konkrétní obec, ale i části obce).

Meziresortní spolupráce je rozvíjena primárně v rámci RVPPK, ale i dalších dílčích skupin zaměřených na konkrétní problematiku (síťování bylo zmíněno i výše v rámci vzdělávacích aktivit). Mezinárodní spolupráce je posilována zejména aktivním členstvím v Evropské síti prevence kriminality (EUCPN).

MO považuje vzdělávání za jednu z klíčových oblastí v systému rezortní P-RCH. Rezortní komise každoročně v rámci stanovování priorit doporučila vzdělávací témata realizovaná v rámci obligatorně realizovaného vzdělávání personálu rezortu MO v oblasti P-RCH. Rezortní komise doporučila k realizaci např. témata Alkoholismus a jeho prevence, Prevence hazardního hráčství, Závislost na informačních technologiích, Prevence stresu, Alkohol, kouření a jejich dopady na zdraví, Etiketa v rezortu MO a základy společenského chování, Bezpečnost silničního provozu v rezortu MO, Rizikové chování v dopravě, Následky řízení motorových vozidel a způsobených dopravních nehod pod vlivem alkoholu a OPL a jejich dopady na viníky, Kázeňské přestupky a jejich řešení, Agrese v různých sociálních situacích, Finanční gramotnost, Trestné činy – zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, Extremismus – nové trendy a projevy, trestní řízení a další.

K tomuto bylo pro personál rezortu MO realizováno celkem 1422 přednášek. Na jejich realizaci se podíleli zejména odborníci humanitní, duchovní, psychologické, zdravotní, ekonomické a právní služby rezortu MO, lektori prevence, příslušníci Vojenské policie, příslušníci Velitelství kybernetických sil a informačních operací, pedagogičtí pracovníci vojenských škol a vrchní praporčíci, ale i mimoresortní odborníci. Také bylo uspořádáno celkem 9 celoresortních seminářů s problematikou prevence kriminality, např. Terorismus jako globální bezpečnostní hrozba, Extremismus jako rizikové chování, Terorismus – aktuální hrozby a trendy, Bezpečnost v kyberprostoru, Prevence v silničním provozu – BESIP.

Pro nově příchozí zaměstnance rezortu MO byl každoročně zorganizován seminář, v jehož rámci byli účastníci seznámeni se základními informacemi k realizaci P-RCH, prevence kriminality, integrované protidrogové politiky, boje proti extremismu a předsudečné nenávisti.

Personálu rezortu MO byly k dispozici intranetové stránky Prevence rizikového chování, kde jsou dostupné veškeré informace k problematice prevence kriminality (legislativa, vnitřní předpis, metodiky, dokumenty, analýzy, výstupy a statistiky, prezentace, aktuality, kontakty na poradenská centra apod.).

Metodické vedení v rezortu MO v oblasti prevence kriminality bylo zabezpečeno Agenturou personalistiky AČR.

MZd plnilo tyto specifické cíle také vzděláváním zdravotnických pracovníků v oblasti prevence domácího a genderově podmíněného násilí, dětských úrazů a násilí na dětech. Byly podpořeny dotační programy zaměřené na tuto problematiku a také prostřednictvím dvouleté smlouvy s WHO o spolupráci – BCA v letech 2016–2017 a 2018–2019. Uskutečnily se odborné semináře v Senátu Poslanecké sněmovny i pod záštitou odborných společností ČLS JEP.

V rámci dvouleté smlouvy Ministerstva zdravotnictví s WHO na roky 2016 a 2017 a na roky 2018 a 2019 vznikly neformální pracovní skupiny, které se zabývaly problematikou domácího násilí a násilí na dětech. Výstupem bylo uspořádání odborných seminářů s mezinárodní účastí, a to seminář „Domácí násilí, Česká republika a svět“ konaný dne 16. 10. 2017 a seminář „Spolu proti násilí na dětech“, konaný dne 21. 5. 2019. Semináře se konaly pod záštitou Ministerstva zdravotnictví, Výboru pro zdravotnictví a sociální politiku Senátu PČR v odborné spolupráci se Světovou zdravotnickou organizací ČR a 3. Lékařskou fakultou UK.

Také se dne 13. 11. 2019 uskutečnil seminář pro odbornou veřejnost pořádaný Krůčkem Kyjov a 3. lékařskou fakultou Univerzity Karlovy na téma „Aktuální pohledy na syndrom CAN“.

PMS realizovala v posledních letech několik projektů zaměřených na vzdělávání a profesní rozvoj probačních pracovníků, které doplňují již nastavený systém kvalifikačního vzdělávání probačních úředníků a asistentů.

V letech 2014–2017 byl realizován projekt Systém dalšího vzdělávání pracovníků Probační a mediační služby, projekt byl financován z NF, partnerem PMS byl Norwegian Directorate for Correctional Services. Cílem bylo přispět ke zkvalitnění a zefektivnění činnosti justice, posílit profesionální úroveň odborných činností úředníků a asistentů PMS a posílit kvalitu při poskytování a realizaci programů restorativní justice. Výsledek projektu bylo pilotní odzkoušení dalšího vzdělávání pracovníků, proškolení probačních pracovníků a vytvoření 43 lektorských manuálů. Aktuální systém dalšího vzdělávání pracovníků Probační a mediační služby využívá zkušenosti a výstupy projektu.

V souladu s Memorandem o spolupráci pokračuje spolupráce PMS s Justiční akademií. Zaměstnanci PMS se jako lektori účastnili vzdělávacích akcí pro trestní soudce a státní zástupce, účastnili se také jazykového vzdělávání organizovaného Akademií Vězeňské služby ČR (např. seminář polštiny pro bilaterální spolupráci).

PMS spolu s dalšími zástupci ČR je zapojena do mezinárodního projektu zaměřeného na rozvoj restorativní justice Restorative Justice: Strategies for Change.

V rámci mezinárodního rozvoje restorativní justice bylo v roce 2018 přijato doporučení Rady Evropy o restorativní justici, které se stalo jedním z hlavních podnětů pro realizaci výše zmíněného evropského projektu, který vznikl v roce 2019 jako společná platforma Evropského fóra pro restorativní justici (European Forum for Restorative Justice) a devíti evropských států, včetně České republiky.

MS realizuje od roku 2020 projekt Systém společného vzdělávání (2020–2023). Partnery projektu jsou PMS, VS ČR a Kriminalomsorgens høgskole og utdanningscenter. Projekt propojuje vzdělávací systémy PMS a VS ČR zapojuje další partnery do problematiky bezpečného propuštění. Systém společného vzdělávání přispěje k lepšímu propojení penitenciární a postpenitenciární péče.

MPSV pravidelně pořádá Meziřezortní koordinační skupinu k transformaci systému péče o ohrožené děti (dále jen „MKS“), které se účastní např. zástupci dalších resortů či neziskových organizací. V rámci MKS jsou řešeny aktuální témata týkající se oblasti systému péče o ohrožené děti, včetně témat týkajících se prevence. Co se týká další spolupráce, MPSV spolupracuje s neziskovými organizacemi či s jinými subjekty v rámci metodické, analytické či koncepční činnosti.

Policie České republiky

Specifické cíle:

Do konce roku 2016 naplnit cíle a vize Koncepce prevence kriminality Policie ČR na léta 2014 až 2016:

1.6. Prevence kriminality se promítá do všech činností a služeb Policie ČR, na všech úrovních a útvarech, včetně policejního managementu.

Prevence kriminality se promítá do všech činností služeb Policie ČR. Členové Policie ČR jsou zapojeni do Republikového výboru pro prevenci kriminality. Jednání výboru se aktivně účastní 3 policisté. Ředitel služby pořádkové policie, ředitel Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování PP ČR (ÚSKPV) a vedoucí oddělení prevence Odboru komunikace a vnějších vztahů. Na fungování Republikového výboru se tak Policie ČR aktivně podílí. Zároveň se prostřednictvím výše uvedených členů daří promítat doporučení a informace z Republikového výboru do její působnosti.

V rámci PČR funguje od roku 2014 Metodická rada, která se schází několikrát ročně a funguje jako poradní orgán ve věcech prevence kriminality. Členy jsou zástupci PP ČR včetně útvarů policie s celostátní působností, jednotlivých Krajských ředitelství policie a Ministerstva vnitra ČR. Metodická rada má aktuálně 35 členů.

1.7. Prevence kriminality v Policii ČR se opírá o koordinovanou spolupráci, ve které se promítá 1) praktický přístup k prevenci kriminality (proaktivní na problém orientovaný přístup základních článků Policie ČR zaměřený na eliminaci podmínek páčání trestné činnosti), 2) analyticko-teoretický přístup (kriminologický sběr a analýza dat, navrhování preventivních opatření), 3) informačně-osvětový přístup (informace veřejnosti o kriminálních rizicích a možnostech ochrany před nimi, informace veřejnosti o realizovaných preventivních aktivitách a projektech) a 4) multioborový koordinační přístup (spolupráce s dalšími subjekty prevence kriminality, sdílení dat a informací a příkladů dobré praxe, se zvláštním zaměřením na spolupráci na úrovni obce).

Policie ČR plní úkoly vyplývající ze zákona č. 273/2008 S., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s § 2 tohoto zákona činí tak, aby předcházela trestné činnosti. V rámci plnění úkolů v oblasti prevence se Policie ČR zaměřuje významně na primární a sekundární prevenci, dále pak na prevenci sociální, situační a prevenci viktimnosti. V průběhu období působnosti Strategie byla věnována velká pozornost oblasti péče o oběti trestné činnosti.

V rámci své činnosti na úseku prevence kriminality Policie ČR výše uvedené přístupy naplňovala, kdy svou práci koordinovala v rámci Metodické rady prevence kriminality a do preventivních aktivit promítala požadované přístupy. To je patrné i z vyhodnocení dalších cílů této Strategie a také z Vyhodnocení Akčního plánu prevence kriminality na léta 2016 až 2020.

Práce s oběťmi probíhala v rámci psychologických služeb a činnosti policejních interventů. Aby se co nejlépe propojila informovanost obětí trestných činů a byla jim nabídnuta vhodná pomoc. ÚSKPV zformoval a vyhotovil poučení pro oběti trestných činů a také vytvořil metodiku k postupu v této oblasti práce Policie ČR. Dále byla uzavřena spolupráce s Bílým kruhem bezpečí a kontakty na tuto organizaci, pomáhající obětem trestné činnosti, jsou od roku 2020 pevně zakotveny ve formuláři Elektronického trestního řízení, které jsou Policií ČR využívány při práci s účastníky trestního řízení (<https://www.policie.cz/clanek/vice-informaci-pro-obeti-trestnych-cinu.aspx>).

1.8. Na úrovni Policejního prezidia ČR, ředitelství služeb, celorepublikových útvarů a všech krajských ředitelství a územních odborů bude působit specializovaný a odborně vzdělaný koordinátor prevence kriminality. Na úrovni Policejního prezidia ČR, krajských ředitelství a územních odborů bude mít tento koordinátor v popisu činností pouze problematiku prevence kriminality.

Vyhodnoceno společně s bodem 1.9.

1.9. Na Policejním prezidiu ČR (OTP PP ČR) bude počet pracovníků věnujících se prevenci kriminality navýšen minimálně o čtyři systemizovaná služební místa a na úrovni krajských ředitelství policie minimálně o dvě systemizovaná služební místa na kraji a o dvě systemizovaná místa na územních odborech.

Policejní prevence za dobu trvání Strategie nabrala nového směru. Prioritou vedení Policie ČR bylo posílit oblast preventivní práce a naplnit tak cíle Koncepce prevence kriminality v České republice na léta 2014–2016, což se od počátku platnosti Strategie průběžně realizovalo. Současné vedení Policie ČR si na přelomu roku 2018/2019 vytýčilo za hlavní cíl oddělit oblast prevence od oblasti poskytování informací veřejnosti. Tj. jednoznačně oddělit funkce tiskový mluvčí/preventista/pracovník poskytující informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Od poloviny roku 2019 postupně dochází k tomuto oddělování.

V rámci struktury Policejního prezidia ČR tak 1. 6. 2019 vzniklo samostatné oddělení prevence Odboru komunikace a vnějších vztahů. Dále se oddělení prevence nově vytvořilo na Krajském ředitelství policie hlavního města Prahy a Krajském ředitelství policie Moravskoslezského kraje.

V souladu s dlouhodobým záměrem posilovat oblast prevence došlo v roce 2020 k významnému posílení postavení a významu policejních preventistů. Dne 21. 12. 2020 vláda projednala a schválila nařízení vlády č. 604/2020 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 104/2005 Sb., kterým se stanoví katalog činností v bezpečnostních sborech, ve znění pozdějších předpisů, s účinností novely od 1. 1. 2021. Tato změna po dlouhých letech pevně zakotvila funkci policejního preventisty v katalogu činností a vymezila mu tak jasně definovaný prostor pro výkon jeho práce. V souvislosti s touto změnou může v podmínkách policie nastat očekávaná a připravovaná profesionalizace pracovníků prevence. Aktuálně je zažádáno o změnu systemizačních atributů, jejímž cílem je adekvátní přiřazení jednotlivých systemizovaných služebních míst zařazených ve struktuře oddělení prevence nebo oddělení tisku a prevence krajských ředitelství policie ke konkrétním činnostem spadajícím do jejich působnosti.

Na Policejním prezidiu ČR je aktuálně systemizováno samostatné oddělení prevence s pěti systemizovanými služebními místy (1VO/4preventisté). Na krajských ředitelstvích policie je předpoklad 1VO+2 preventisté /1 preventista v rámci každého územního odboru (obvodní ředitelství a městská ředitelství – po 2 preventistech).

Další personální posílení oblasti prevence: Počet a rozmístění policejních preventistů na úrovni základních útvarů však bylo ponecháno zcela v kompetenci jednotlivých ředitelů Krajských ředitelství policie. Od léta 2019, kdy došlo k výraznému posílení oblasti policejní prevence, je se všemi krajskými řediteli, vedoucími oddělení tisku a prevence a koordinátory prevence vedena debata o tom, že na každém obvodním či místním oddělení policie může být vyčleněný

policista věnující se prevenci. Tento trend se postupně naplňuje a řada Krajských ředitelství policie k této problematice vydala své vlastní interní akty řízení. Jedná se např. o rozkaz ředitele Krajského ředitelství policie Karlovarského kraje č. 77/2018, pokyn ředitele Krajského ředitelství policie Moravskoslezského kraje č. 8/2020, který nahradil pokyn ředitele z 6. dubna 2019. Pozice policisty vykonávajícího i prevenci je tak zřízena na každém základním útvaru a je mu poskytnut pevně stanovený limit na preventivní činnost v délce min. 8 hodin měsíčně.

1.10. Popis pracovní činnosti koordinátora prevence kriminality na všech úrovních bude jasně určen, a to po projednání Metodickou radou Policie ČR pro prevenci kriminality.

V souvislosti s touto změnou byla vytvořena náplň práce koordinátora prevence/preventisty na všech úrovních a byla zaslána jednotlivým součastem. S výše avizovanou změnou systemizačních atributů aktuálně souvisí následující změny:

Navrhované změny systemizačních atributů oddělení prevence:

- **změna činnosti ze současného kódového označení 2.3.1.6.1.:** „Komplexní zajišťování informačních, publicistických a tiskových vztahů Policie ČR k veřejnosti a hromadným sdělovacím prostředkům (tiskový mluvčí).“

na 2.3.1.6.8.: "Výkon specializovaných odborných činností na úseku prevence kriminality nebo prevence dopravní nehodovosti včetně výchovy účastníků provozu na pozemních komunikacích k bezpečnému chování v příslušnosti územního útvaru vyššího stupně."

- **změna činnosti ze současného kódového označení 2.3.1.7.1.:** „Zajišťování informačních, publicistických a tiskových vztahů policie k veřejnosti a hromadným sdělovacím prostředkům ve věcech zpravidla širokého významu včetně publicistické činnosti a vystupování v hromadných sdělovacích prostředcích (tiskový mluvčí).“

na 2.3.1.7.5.: "Zajišťování agend prevence kriminality nebo bezpečnosti silničního provozu včetně přípravy projektů v příslušnosti územního útvaru vyššího stupně."

- **změna činnosti ze současného kódového označení 2.3.1.8.1.:** „Tvorba koncepce mediální politiky a mediálních strategií policie.“

eventuálně 1.3.8.3.: „Samostatné tvůrčí řešení náročných a složitých analytických, metodických a koncepčních úkolů a usměrňování výkonu policejní činnosti v rámci policejního prezidia, útvarů s celostátní působností nebo územních útvarů vyššího stupně.“

na 2.3.1.7.6: "Metodické usměrňování prevence kriminality nebo bezpečnosti silničního provozu. Analytická činnost zaměřená na příčiny kriminality a dopravní nehodovosti, navrhování systémových opatření k prevenci jednotlivých druhů trestné činnosti, navrhování preventivních programů a tvorba jejich metodiky v příslušnosti územního útvaru vyššího stupně, útvaru policie s celostátní působností nebo policejního prezidia."

1.11. Policie ČR přijme Koncepci analytických pracovišť Policie ČR, ve které jasně vymezí i roli a účel analýz kriminality, jejich využití pro práci preventistů i dalších článků policie, prediktivní analýzy, mapy kriminality.

Dne 20. května 2019 byla rozkazem policejního prezidenta č. 103 zřízena pracovní skupina ANALYTIK za účelem přípravy koncepce analytiky SKPV a dále podpory výkonu činností analytických pracovišť SKPV. Koncepce analytiky SKPV Policie ČR do roku 2022 s výhledem do roku 2025 byla vydána jako příloha k č. j. 36898-4/ČJ-2019-990300 a následně schválena policejním prezidentem dne 11. března 2020.

1.12. Preventivní projekty Policie ČR se mnohem více zaměří do oblasti situační prevence, nicméně opomíjena nebude ani dnes častěji realizovaná primární a sekundární prevence sociální.

Realizace jednotlivých aktivit je podrobně popsána ve vyhodnocení úkolů Akčního plánu prevence kriminality na léta 2016–2020 za rok 2020. Aktivita jsou plněny průběžně po dobu celou dobu trvání Strategie.

1.13. Bude vybudován jednotný systém vzdělávání na problematiku prevence kriminality uvnitř policejní organizace až na jednotlivé úrovně policejních činností.

Vzdělávání deklarované úkolem č. 6 Akčního plánu prevence kriminality na léta 2016–2020 bylo splněno v roce 2017. Vlivem posilování úlohy prevence se aktuálně finalizuje nový výukový modul pro prevenci kriminality s předpokládaným zahájením II. čtvrtletí roku 2021.

Užší profesionalizace preventistů byla podpořena odpovídajícím systémem vzdělávání. Specializované vzdělávání pracovníků oddělení tisku a prevence bylo do současné doby zajišťováno prostřednictvím „Specializačního kurzu pro policisty zařazené na odděleních tisku a prevence a policisty dlouhodobě pověřené poskytováním informací veřejnosti prostřednictvím sdělovacích prostředků“. Prioritní část kurzu byla věnována problematice poskytování informací a část preventivní činnosti, což neodpovídá potřebě užší profilace pracovníků prevence kriminality. Z uvedených důvodů je finalizován nový kurz obsahově cílený čistě na činnosti vykonávané policejními preventisty. Obsah základního kurzu je více zaměřen na praktické zvládání činností policejní prevence (zpracování projektů – zajišťování financování preventivních aktivit; nákupy realizované v prostředí PČR; zpracování obrazových materiálů – letáky, propagační materiály, práce s cílovou skupinou při prezentaci preventivních témat a různé způsoby prezentace preventivních problematik směrem k veřejnosti aj.). Do budoucna je zvažováno vytvoření rozšiřujícího prolongačního kurzu a další vzdělávací aktivity rozšiřující povědomí o činnostech prevence kriminality dovnitř PČR.

Pilotní ověření kurzu je plánováno na květen 2021, pokud to umožní epidemiologická situace. Kurz je dvoutýdenní a bude probíhat ve VZ Brno. Vstupní požadavky a předpoklady budou realizované formou samostudia.

1.14. Bude zajištěno stabilní a včasné financování preventivních aktivit a projektů nejen ze zdrojů Programu prevence kriminality a resortního programu Ministerstva vnitra, ale zejména u regionálních preventivních aktivit a projektů primárně ze zdrojů Policie ČR (krajských ředitelství). Dle možností bude docházet k posilování těchto zdrojů.

V rámci Policie ČR se schází od roku 2014 poradní orgán ve věcech prevence kriminality nazývaný se Metodická rada. Na svých zasedáních se pravidelně schází několikrát ročně. Výjimku tvořil pouze rok 2020, kdy to z důvodu epidemiologické situace nebylo možné. Členové Metodické rady jsou zástupci Policejního prezidia ČR včetně útvarů policie s celostátní působností, jednotlivých Krajských ředitelství policie a Ministerstva vnitra ČR. Metodická rada má aktuálně 35 členů.

Metodická rada se jako kolektivní orgán, pro metodické vedení systému prevence kriminality a koordinaci jeho činností, na zasedání 11. 6. 2014 usnesla a doporučila policejnímu prezidentovi od roku 2015 vyčleňovat každoročně na zajištění činností v oblasti prevence kriminality, finanční prostředky v minimální výši 0,15 % z přiděleného limitu jednotlivých KŘP a SLZ PP ČR v oblasti porovnatelných provozních výdajů. Od roku 2019 byla uvedená položka navýšena na 0,20 % z přiděleného limitu jednotlivých KŘP a SLZ PP ČR v oblasti porovnatelných

provozních výdajů. Policejní prezident ukládá každoročně ředitelům jednotlivých krajských ředitelství policie a Finančnímu odboru PP ČR vyčlenit tyto prostředky na financování aktivit prevence kriminality. Čerpání finančních prostředků je upraveno metodickým doporučením vedoucí odboru komunikace a vnějších vztahů PP ČR.

Vedle možnosti financovat preventivní činnost Policie ČR z dotačního Programu prevence kriminality Ministerstva vnitra, z dotačních titulů na podporu prevence kriminality Krajských úřadů, hl. m. Prahy či jednotlivých obcí, popř. z dalších partnerských spoluprací, má tak Policie ČR od roku 2015 možnost využívat své vlastní prostředky.

V letech 2016–2020 bylo v rámci financování činností na úseku prevence kriminality z přiděleného limitu jednotlivých KŘP a SLZ PP ČR v oblasti porovnatelných provozních výdajů uvolněno:

- 2016 – 1 009 001 Kč
- 2017 – 1 080 564 Kč
- 2018 – 1 877 296 Kč
- 2019 – 2 264 506 Kč
- 2020 – 2 522 982 Kč.

1.15. Policie ČR přijme Koncept prevence kriminality v Policii ČR od roku 2017, ve které bude dále rozvíjet zaměření, strukturu a preventivní aktivity vytvořené a realizované na základě cílů a vizí Konceptu prevence kriminality v Policii ČR na léta 2014 až 2016.

Úkol přijetí Konceptu prevence kriminality v Policii ČR od roku 2017 byl dokončen s výsledkem splněno jinak. Interní dokument (původně koncept, nyní metodické doporučení) vznikl v roce 2017, prošel připomínkovým řízením, nicméně schvalovací proces na úrovni vedení PP ČR nebyl dokončen. Dokument byl termínově odložen. Od vypracování Konceptu nakonec bylo upuštěno. Jednotlivým krajským ředitelstvím policie a dalším součástí byl předložen a představen koncept Tvoje cesta, který popisuje 3 prioritní oblasti (digitální bezpečnost, bezpečnost v silničním provozu a vybudování systému primární protidrogové prevence). Metodiky pro 3 prioritní problematiky byly jednotlivým KŘP poskytnuty v lednu 2020.

Preventivní koncept „Tvoje cesta“ nabízí návody a cesty pro ty, kterým není vlastní bezpečí lhostejné. Koncept zahrnuje podsektory „Tvoje cesta onlinem“, „Tvoje cesta v dopravě“ a „Tvoje cesta načisto“.

1. „Tvoje cesta onlinem“

Je zaměřena digitální bezpečnost. Projekt vybudovaný ve spolupráci s ČSOB již prošel pilotním ověřováním při společných přednáškách policejních preventistů a ambasadorů z řad bankovních expertů ČSOB. Při přednáškách na základních školách se zaměřovali preventisté nejen na samotné bezpečí v online světě, ale také na otázky finanční gramotnosti, která je v souvislosti s činností v online světě, zejména pro děti, velmi důležitá. Prezenci této oblasti pojalo v masovém měřítku na začátku roku 2020 Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje, které zpočátku realizovalo osvětové besedy pro žáky základních škol. Dále v souvislosti s uzavřením škol se toto téma přeneslo do formy online besed s jednotlivými třídními kolektivy.

2. „Tvoje cesta v dopravě“

Je zaměřena na prevenci v silničním provozu. Základem je spolupráce s neziskovou organizací Bezpečně na silnicích o.p.s. (Tým silniční bezpečnosti) na projektu „Markétina dopravní výchova“ a projektu policie „Zebra se za Tebe nerozhledne“. Aktivně jsou využívány metodiky

a materiály upravující přístup k prevenci v silniční dopravě se zaměřením na školní děti a lektory. Jedná se o stěžejní bod policejní prevence v dopravě, zejména do doby, než se podaří ukotvit dopravní výchovu jako povinnou součást školních vzdělávacích programů (předpoklad r. 2025). Vzhledem k nemožnosti navštěvovat v roce 2020 školy a školská zařízení, byla i tato forma osvěty žáků základních škol přenesena do online prostředí, kde mohly děti zpracovávat jednotlivá témata. Informace o online Markétině dopravní výchově byla distribuována prostřednictvím informačních kanálů Policie ČR, prostřednictvím metodického doporučení Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy, výzvou zaslanou do dětských domovů, prostřednictvím spolupráce s BESIP apod.

3. „Tvoje cesta načisto“

Je zaměřena na primární protidrogovou prevenci. Jejím základem je mimo jiné návazný program „To je zákon, kámo!“ projektu Protidrogového vlaku (Revolution Train). Výstupem je metodický návod (scénář lektora), jak pracovat s žáky, kteří absolvovali prohlídku Protidrogového vlaku, za účelem zvyšování právního vědomí.

Vzhledem k tomu, že návazný program „To je zákon, kámo!“ je nedílně navázán na aktivitu spojenou s návštěvou Protidrogového vlaku, není jeho využití možné zajistit celoplošně a pro každého. Provoz Protidrogového vlaku byl vzhledem k epidemiologické situaci v roce 2020 zásadně omezen, což poukázalo na potřebu vybudování programu, který bude možné realizovat bez ohledu na vnější vlivy. Na konci roku 2020 byla za tímto účelem vypsána veřejná zakázka, která má za cíl vytvořit jednotný preventivní projekt prevence kriminality určený pro vzdělávání dětí a mládeže, a který bude zaměřen na zvyšování právního vědomí v problematice drog a návykových látek. Jedná se o přípravu stěžejního specifického vzdělávacího modulu pro primární protidrogovou prevenci, který bude následně použitelný pro vedení interaktivních přednášek, bude zapojovat děti do dění, poukáže na práva a povinnosti a jejich dodržování, děti vtáhne do příběhu a rolí v dané problematice. Předpokládaná hodnota projektu vytvořeného externím subjektem dle zadaných kritérií je 2 000 000 Kč včetně DPH.

Kraje

Specifické cíle:

Kraje na základě doporučení této Strategie vytvářejí podmínky pro rozvoj prevence kriminality na svém území, zejména:

1.16. Aktivně se prostřednictvím Asociace krajů ČR podílejí na činnosti Republikového výboru pro prevenci kriminality.

Záměr posílit roli krajů v preventivní politice byl splněn. Byly učiněny všechny potřebné kroky k tomu, aby se kraje, prostřednictvím svého zástupce, zapojily také do republikové úrovně systému prevence kriminality v České republice. Svým zastoupením rozšířily nejen členství tohoto mezíresortního orgánu, ale také přispěly k širší koordinaci, iniciační a názorové úrovni.

Zástupce Asociace krajů ČR, jako nový člen Republikového výboru pro prevenci kriminality, pravidelně docházel na jednotlivá jednání a účastnil se projednávání témat, ke kterým směl vyjadřovat názory a vznášet námítky z pohledu vyšších územních samosprávných celků. Možnost zapojit kraje do této platformy se projevila jako prospěšná.

Asociace krajů ČR a potažmo všechny kraje jsou obeznámeny s projednávanými tématy na republikové úrovni, ke kterým mohou vznášet své dotazy, připomínky a náměty. Oboustranně

dochází k vzájemnému přenosu informací mezi republikovou a krajskou úrovní systému prevence kriminality.

1.17. Zpracovávají krajské koncepce prevence kriminality, bezpečnostní analýzy na krajské úrovni, stanoví rizikovitost jednotlivých území pro plánování preventivních opatření.

V souladu s cíli této strategie a Metodikou pro tvorbu strategických dokumentů prevence kriminality a víceletých bezpečnostních analýz MVČR vypracovaly kraje jednotlivé krajské koncepce prevence kriminality, které vychází z bezpečnostních analýz a definují rizikovitost svých území v daném období platnosti této strategie.

Jednotlivé krajské koncepce prevence kriminality jsou souhrnně k dispozici na <https://www.mvcr.cz/clanek/prevence-kriminality-na-regionalni-a-lokalni-urovni.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>.

1.18. Zajišťují činnost krajského manažera prevence kriminality a poskytují mu potřebné zázemí a specializované vzdělávání, vytváří Pracovní skupiny prevence kriminality a zajišťují a koordinují jejich činnost.

Dříve zřízená pozice krajského manažera prevence kriminality byla v jednotlivých krajích i po dobu platnosti této strategie zachována. Pracovníci prevence kriminality jsou zařazeni v organizačních strukturách krajů se standardním zázemím pro výkon své profese. V souladu se zákonem č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, dochází k průběžnému prohlubování kvalifikace těchto pracovníků. Manažeři prevence kriminality, kromě jiného, koordinují činnost krajských komisí nebo pracovních skupin, které jsou na úrovni jednotlivých krajů zřízeny.

Souhrnný přehled krajských manažerů prevence kriminality je k dispozici na <https://prevencekriminality.cz/kontakty/manazeri-prevence-kriminality/>.

1.19. Prostřednictvím manažerů prevence kriminality poskytují konzultace a metodickou podporu pro preventivní aktivity obcí na svém území, zajišťují informovanost v oblasti prevence kriminality z krajské a republikové úrovně směrem k obcím.

Krajští manažeři prevence kriminality v souladu s výkonem své profese poskytovali obcím pravidelnou metodickou i konzultační podporu. Organizovali průběžná pracovní setkání, workshopy, semináře a individuální jednání. V písemné, elektronické nebo telefonické formě docházelo ke konzultacím a vzájemnému předávání informací s důrazem na přenos aktualit z krajské nebo republikové úrovně systému prevence kriminality.

1.20. Podílí se na hodnocení a výběru projektů prevence kriminality obcí v rámci Programu prevence kriminality. Zpracovávají a realizují vlastní preventivní programy a projekty v rámci Programu prevence kriminality.

V souladu se Zásadami pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci Programu prevence kriminality na místní úrovni posuzovaly jednotlivé kraje přijaté žádosti obcí a hodnotily předložené projekty podle stanovených kritérií přijatelnosti. Provedené každoroční hodnocení krajů je v souhrnném hodnotícím listu k dispozici ve webové aplikaci RISPF <https://isprofin.mfcr.cz/rispf> – webový portál Žádosti.

Mimo projekty obcí realizovaly vybrané kraje také své vlastní projekty prevence kriminality s dopadem na vybraná území či cílové skupiny. Přehled krajských projektů prevence

kriminality, které byly podpořeny státní dotací je k dispozici na <https://www.mvcr.cz/clanek/dotacni-system-prevence-kriminality.aspx>.

rok	Počet krajů, které podaly žádosti	Počet projektů podaných	Počet projektů podpořených
2016	10	18	15
2017	8	15	15
2018	11	24	24
2019	9	23	21
2020	9	16	7

1.21. Podporují preventivní aktivity a projekty kraje a obcí na svém území rovněž z vlastních zdrojů (např. formou dotací obcím, neziskovým organizacím apod.).

Z vlastních rozpočtů finančně přispívaly jednotlivé kraje nejen na realizaci krajských projektů prevence kriminality, ale i prostřednictvím individuálních krajských dotačních titulů také na realizaci projektů prevence kriminality neziskových organizací a obcí. Forma těchto příspěvků i jejich výše je individuální a je k dohledání na webových stránkách jednotlivých krajů.

Níže je vytvořen souhrn finančních prostředků a oblastí, na které jsou v jednotlivých krajích poskytovány:

kraj / rok	2016	2017	2018	2019	2020	Celkem
Olomoucký	800 000,00	1 500 000,00	1 437 000,00	1 500 000,00	2 000 000,00	7 237 000,00
Zlínský	2 006 000,00	1 406 000,00	1 506 000,00	1 506 000,00	1 506 000,00	7 930 000,00
Moravskoslezský	697 000,00	700 000,00	794 000,00	800 000,00	700 000,00	3 691 000,00
Hlavní město Praha	12 000 000,00	15 000 000,00	15 000 000,00	16 000 000,00	16 500 000,00	74 500 000,00
Středočeský	941 000,00	1 135 000,00	1 380 000,00	849 000,00	650 000,00	4 955 000,00
Plzeňský	2 286 678,71	4 475 132,91	5 135 496,90	12 275 183,49	11 505 587,06	35 678 079,07
Karlovarský	139 000,00	273 700,00	60 200,00	699 800,00	1 000 000,00	2 172 700,00
Liberecký	150 000,00	190 000,00	458 000,00	160 500,00	412 000,00	1 370 500,00
Vysočina	2 962 000,00	2 249 000,00	2 958 000,00	1 326 000,00	680 000,00	10 175 000,00
Královéhradecký	3 600 000,00	4 145 000,00	2 789 801,00	2 738 901,00	3 593 076,00	16 866 778,00
Jihomoravský	2 000 000,00	2 000 000,00	600 000,00	500 000,00	500 000,00	5 600 000,00
Ústecký	1 074 682,00	1 253 136,00	1 229 510,89	2 442 108,00	1 465 000,00	7 464 436,89
Jihočeský	0,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 200 000,00	4 200 000,00
Pardubický	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Celkem	28 656 360,71	35 326 968,91	34 348 008,79	41 797 492,49	41 711 663,06	181 840 493,96

Zaměření krajských dotačních titulů:

Moravskoslezský kraj – neinvestiční dotace, 3 dotační tituly – letní tábory a výlety pro děti a mládež ohrožené společensky nežádoucími jevy; probační a resocializační programy; vzdělávací, přednáškové, informační a osvětové aktivity (např. prevence kyberkriminality, prevence zadlužování, zvyšování informovanosti, medializace, podpora práce s oběti TČ, zvýšení odbornosti pracovníků působících v oblasti prevence, pořízení technických prvků zvyšujících pocit bezpečí, kurzy sebeobrany).

Karlovarský kraj – studie, výzkumné práce týkající se bezpečnostní situace v obci; informování občanů a medializace problematiky prevence kriminality; odstraňování kriminogenních situací a zvyšování pravděpodobnosti dopadení pachatele; vzdělávání odborné i laické veřejnosti v oblasti nových hrozeb a trendů; bezpečnostní cvičení a nácviky ve školách a školských zařízeních; pomoc rizikovým skupinám osob; práce s pachateli TČ, snižování recidivy;

resocializační pobyty zmírňující rizikové chování dětí; pobytové preventivní akce pro děti a mládež ze závadového prostředí; projekty z oblasti protidrogové prevence a prevence závislostního chování.

Olomoucký kraj – dotační titul Podpora prevence kriminality – situační prevence – kamerové systémy, mříže, osvětlení, oplocení, prevence kyberkriminality, probační a resocializační programy.

Plzeňský kraj – Krajský program prevence kriminality (Plzeňský kraj – Daleko hled'; Plzeňský kraj – Kraje pro bezpečný internet – on-line kvízy VII.; Plzeňský kraj – Vzdělávání pedagogů v protidrogové prevenci a prevenci kriminality); Výslechové místnosti pro dětské svědky a oběti trestné činnosti Plzeň, Klatovy (nájem, služby); Projekt Plzeňský kraj – bezpečný kraj (kamerové systémy, mříže, osvětlení, zabezpečení vstupů škol, vybavení obecních policií).

Hlavní město Praha – práce s dětmi a mládeží, pomoc obětem trestné činnosti, boj proti recidivě, práci s pachateli trestné činnosti, nové hrozby a přístupy.

Středočeský kraj – KPBI – preventivně informační videospoty, resocializace recidivistů, situační prevence, podpora systému koordinace prevence kriminality, ochrana měkkých cílů (informační a vzdělávací kampaň), bezpečné město, ozbrojený útočník ve škole.

Zlínský kraj – program na podporu nestátních neziskových organizací v oblasti prevence rizikových typů chování a program na podporu škol a školských zařízení v oblasti prevence rizikových typů chování.

Liberecký kraj – prevence kriminality, prevence kyberkriminality, kamerové systémy, vzdělávací e-learningové programy, intervence na školách.

Kraj Vysočina – situační prevence (podpora využití KDS a dále podpora opatření na ochranu obecního majetku), sekundární prevence (podpora projektů zaměřených na práci s rizikovou mládeží, ohroženými seniory, dluhová problematika, prevence kyberkriminality), terciární prevence (probační a resocializační programy).

Královéhradecký kraj – Kamerové systémy, APK, Domovník-preventista, Resocializační práce s násilnými osobami, Preventivně výchovná skupina, Výchovně-rekreační pobyt, Prázdninové víkendové resocializační pobyty pro delikventní děti, Preventivní a resocializační program pro děti a mládež, Nedáme se (speciální vzděl. program pro seniory), Forenzní značení kol, Osvětlení.

Jihomoravský kraj – program prevence kriminality pro obce, podpora individuálních projektů prevence kriminality s celokrajskou působností; zaměřené na kyberkriminalitu a její předcházení (zejména projekty zaměřené na bezpečné chování na internetu a informování veřejnosti o nebezpečných jevech v prostředí sociálních sítí); na předcházení podvodů na seniorech, zvyšování informovanosti a právního povědomí seniorů; na rizikové skupiny dětí a mládeže a oběti trestné činnosti; medializace prevence (zvyšování informovanosti občanů a jejich motivace k aktivnímu přístupu pro zajišťování vlastní bezpečnosti a ochrany majetku) a projekty reagující na nové výzvy a trendy v oblasti bezpečnosti.

Ústecký kraj – projekty pro seniory, děti a mladistvé, na práci odborníků s dětskými oběťmi, primární prevence na OŠMT, studie a výzkumy, semináře a konference, protidrogový vlak, spoty prezentující činnost protidrogových služeb, podpora poskytovatelů certifikovaných programů specifické primární prevence, provoz dobrovolnických center.

Jihočeský kraj – probační a resocializační programy, letní tábory pro děti v péči OSPOD, preventivní programy (Ozbrojený útočník, Právo zážitkem, Kyberkriminalita, program pro pachatele domácího násilí), preventivní programy ve školství; v roce 2020 byl dotační program z důvodu pandemie covid-19 zrušen.

Pardubický kraj – nemá vyhrazený dotační program na oblast prevence kriminality.

1.22. Vyhodnocují plnění přijatých preventivních koncepcí a realizovaných preventivních projektů a opatření.

Efektivnost přijatých preventivních opatření byla jednotlivými kraji vyhodnocována průběžně. Za tímto účelem byla provedena každoroční aktualizace bezpečnostních analýz, zpracovány závěrečné hodnotící zprávy realizovaných projektů, provedena sociologická šetření, průběžně vyhodnocovány krajské koncepce či akční plány a prováděn monitoring tisku.

Obce

Specifické cíle:

Obce na základě doporučení této Strategie vytvářejí podmínky pro rozvoj prevence kriminality na svém území, zejména:

1.23. Aktivně se prostřednictvím Svazu měst a obcí ČR podílejí na činnosti Republikového výboru pro prevenci kriminality.

Zástupce Svazu měst a obcí ČR se pravidelně účastnil jednání Republikového výboru pro prevenci kriminality, v rámci kterých získával informace o aktualitách z této oblasti, které dále tlumočil členům Bezpečnostní komise Předsednictva Svazu měst a obcí ČR. Současně také vznášel podněty, se kterými se představitelé obcí na místní úrovni v oblasti kriminality potýkají. Členství zástupce měst a obcí v Republikovém výboru je považováno za velmi přínosné zejména v tom ohledu, že je možné získávat a přenášet informace z centrální úrovně přímo na nižší územní samosprávné celky a shodně tak i naopak.

1.24. Zpracovávají obecní koncepce či plány prevence kriminality a bezpečnostní analýzy na lokální úrovni.

Řada měst a obcí na území České republiky má zpracované obecní koncepce či plány prevence kriminality a bezpečnostní analýzy. Nejen města a obce se zvýšeným výskytem kriminality považují tuto oblast za velmi důležitou – zpracování těchto dokumentů je určitým předpokladem pro zajištění bezpečnosti na jejich území a tím pádem také jejich občanům. Bezpečné prostředí je jedním ze základních předpokladů k tomu, aby nedocházelo k vyhlídnování venkova, tj. přesunu občanů do „bezpečnějších“ míst. Města a obce k tvorbě vlastních koncepcí a plánů prevence kriminality a bezpečnostních analýz využívají i metodické materiály MV (Metodika pro tvorbu bezpečnostních analýz, Metodika pro tvorbu strategických dokumentů prevence kriminality a víceletých bezpečnostních analýz). V rámci dotačního Programu prevence kriminality na místní úrovni Ministerstva vnitra je zpracování těchto dokumentů nezbytnou podmínkou pro akceptaci žádosti o dotaci.

1.25. Zajišťují činnost manažera prevence kriminality obce a poskytují mu potřebné zázemí a specializované vzdělávání, vytváří Pracovní skupiny prevence kriminality a zajišťují a koordinují jejich činnost (se zvláštním zaměřením na spolupráci, výměnu dat a informací a příkladů dobré praxe s Policií ČR na svém území).

Řada měst a obcí má svého manažera prevence kriminality, a to v některých případech jak na plný, tak i zkrácený úvazek. Manažeři prevence kriminality na obcích zejména mapují bezpečnostní situaci v obcích, provádí vyhodnocení a předkládají návrhy řešení problémů.

Současně spolupracují se všemi zainteresovanými subjekty, řeší dotační řízení v oblasti prevence kriminality a podílí se na tvorbě dokumentů obcí upravující oblast prevence kriminality.

Policejní preventisté jsou aktivně zapojováni do preventivní politiky jak na území krajských měst, tak jednotlivých územních obvodů a dále do preventivního působení ve spolupráci s dalšími subjekty na místní úrovni. Důležitou součástí preventivní práce je spolupráci s obecními a městskými policiemi, kdy zejména v rámci koordinačních dohod dochází k vyspecifikování oblastí působení prevence kriminality. Tak aby jednotlivé činnosti nebyly spolupracujícími subjekty zdvojeny a preventivní působení bylo více efektivní.

1.26. Zřizují obecní policii.

Obecní policie je pro mnoho měst a obcí nepostradatelnou složkou podílející se na bezpečnosti v daném území. Hlavní úlohou strážníků je zabezpečovat místní záležitosti veřejného pořádku v rámci působnosti obce a současně plnit další úkoly uložené zákonem. Náplní práce strážníků je často velmi rozmanitá (např. dohlížení nad dodržováním obecně závazných vyhlášek, dohlížení nad dodržováním čistoty na veřejných prostranstvích, preventivní působení na veřejných prostranstvích v obci, ochrana osob a majetku (nejenom) ve vlastnictví obce, kontrolní činnost podle řady speciálních zákonů – např. tabákový zákon, projednávání vybraných přestupků příkazem na místě aj.) a pro obce jsou v případě některých nepředvídatelných událostí velmi flexibilní složkou, která se může bezprostředně podílet na jejich řešení. Obecní policie současně velmi úzce spolupracuje s Policií ČR, což je opět jedním z důležitých předpokladů pro zajišťování bezpečnosti v území.

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Počet obecních policií celorepublikově	373	376	377	378	380

1.27. Zpracovávají a realizují vlastní preventivní aktivity a programy či projekty v rámci Programu prevence kriminality.

Města a obce jsou aktivními realizátory preventivních aktivit i programů a projektů v rámci Programu prevence kriminality. Jedná se o aktivity v oblasti primární prevence na školách, pořádání různých motivačních přednášek jak pro děti v předškolním věku, tak i pro seniory či děti s rizikovým chováním a další. Řada měst a obcí rovněž instaluje v rámci svého území dohlížecí kamerové systémy, které provozují obecní policie a dále je rozšiřuje i na další místa.

rok	Počet obcí, které podaly žádosti	Počet projektů podaných	Počet projektů podpořených
2016	135	305	206
2017	138	292	198
2018	106	244	196*
2019	1. kolo – 87 2. kolo – 7	201 8	178** 7
2020	106	203	127***

* vč. 27 víceletých projektů

** vč. 13 nových víceletých a 27 víceletých projektů schválených v předchozím roce

*** vč. 40 víceletých projektů schválených v roce 2018 a 2019

1.28. Podporují preventivní aktivity a projekty na svém území rovněž z vlastních zdrojů.

Města a obce v rámci svých rozpočtů v mnoha případech vyčleňují finanční prostředky určené na oblast bezpečnosti, které dále směřují na podporu preventivních aktivit i projektů na jejich území.

1.29. Vyhodnocují plnění přijatých preventivních koncepcí a realizovaných preventivních projektů a opatření.

Města a obce se v návaznosti na jimi zpracované dokumenty v oblasti prevence kriminality zabývají rovněž hodnocením plnění navrhovaných opatření a současně rovněž vyhodnocují efektivnost realizovaných preventivních projektů a opatření.

Působení dalších subjektů v systému prevence kriminality

Specifické cíle:

1.30. Podporovat neziskový sektor v aktivitách v oblasti prevence kriminality, nadále rozvíjet vzájemnou spolupráci veřejného a neziskového sektoru.

MV poskytuje v souladu se zákonem č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů, (zákon o dobrovolnické službě), ve znění pozdějších předpisů, státní účelovou dotaci na rozvoj dobrovolnické služby a mezi příjemci této státní dotace jsou i takové NNO, u kterých dobrovolníci pomáhají sociálně slabým klientům, občanům sociálně anebo jinak vyloučeným. Dobrovolníci pomáhají především s doučováním dětí, dále pomáhají matkám, které nemají dostatečné rodičovské zkušenosti (vyšly z dětských domovů apod.) anebo mají více dětí či dítě se zdravotním postižením. Rovněž dobrovolníci tráví s dětmi volný čas, kdy jim ukazují smysluplné možnosti trávení volného času (při mentoringových programech Pět P, Kompas anebo 3G). Dobrovolníci pomáhají i v postpenitenciární péči anebo v rámci programů Dopisování s vězni. Při realizaci výše jmenovaných činností spolupracují NNO s OSPOD, odbory sociální péče anebo s Probační a mediační službou. Všechny tyto činnosti mají velký dopad pro prevenci kriminality.

MV dlouhodobě realizuje dotační program „Prevence sociálně patologických jevů“ na podporu preventivních aktivit a projektů zaměřených na domácí násilí a zvláště zranitelné skupiny obyvatel a poskytuje na jeho zabezpečení státní účelovou dotaci. Program je prioritně zacílen na podporu projektů nestátních neziskových organizací v oblasti prevence a eliminace domácího násilí spočívající v realizaci nově vznikajících a podporu již existujících terapeutických či resocializačních programů pro násilné osoby a osoby, které nezvládají svoji agresi v mezilidských vztazích či na přípravu systémového rámce těchto programů.

MV dlouhodobě zajišťuje gesční dohled nad evropskou krizovou linkou 116 000 pro pohřešované děti a jejich blízké v ČR včetně realizace dotačního programu pro nestátní neziskové organizace provozující evropské krizové či asistenční linky 116 XXX a poskytuje na jeho zabezpečení státní účelovou dotaci. Zajištění bezplatného volání je službou české veřejnosti a je ve veřejném zájmu. Jedná se tudíž o jednoznačnou garanci státu (zastupovaném MV ČR), který svým občanům v obtížných životních situacích zajistí dostupnost potřebných služeb.

V rámci vzájemné spolupráce veřejného a neziskového sektoru pořádá MV s organizací Centrum LOCIKA každý rok konferenci věnovanou dětem ohroženým domácím a jiným násilím a dětem, které se ocitnou v nějakém postavení v rámci trestního řízení. S organizací Profem MV uspořádalo konferenci věnovanou problematice znásilnění.

S Nadací Vodafone a organizací Rosa spolupracovalo MV na zajištění rozšíření aplikace pro osoby ohrožené domácím násilím Bright Sky v České republice. Proběhla velmi úzká spolupráce s PČR při přizpůsobení aplikace na české právní prostředí.

Dalším projektem společným s neziskovým sektorem je aplikace ECHO – aplikace pro hledání pohřešovaných dětí.

Policie ČR spolupracuje s neziskovým sektorem zejména v oblasti pomoci obětem TČ. Součástí každého trestního řízení je mimo jiné poučení oběti o jejích právech i povinnostech. Oběti trestné činnosti jsou také informovány o organizacích, které jim poskytují odbornou pomoc různého charakteru. Každý, kdo utrpí vlivem trestné činnosti újmu, tak může po absolvování nezbytných úkonů trestního řízení, např. již v klidu domova, oslovit některou z pomáhajících organizací s dotazy či prosbou o pomoc se zvládnutím situace, a to i např. prostřednictvím Linky pomoci obětem kriminality a domácího násilí – 116 006 (informace o lince je uváděna ve všech dokumentech Policie ČR určených v trestním řízení obětem od roku 2020).

Dále PČR spolupracuje s organizací LOCIKA, využívají letáky a poučení pro děti, v jejichž rodinách se odehrává domácí násilí.

V rámci realizace Online prevence byla realizována spolupráce s Právě teď! o.p.s. (www.pravetedops.cz) na dvouměsíčním cyklu pro seniory – <https://www.policie.cz/clanek/seniori-online.aspx>.

V krajích spolupracuje PČR zejména s místními neziskovými organizacemi, a to jak na jednorázových akcích, tak i dlouhodobých projektech. Převážně se jedná o přednáškovou činnost, spolupráce na volnočasových aktivitách či prezentace policejní práce. V posledních letech je spolupráce zaměřena zejména na děti, seniory, oběti domácího a sexuálního násilí, drogově závislé, zdravotně postižené, aj. Pravidelně a dlouhodobě se spolupracuje v oblasti bezpečnosti v dopravě. Rozsah spolupráce se odvíjí od výskytu a zaměření těchto organizací v kraji a aktuální situace v oblasti bezpečnosti.

MPSV vyhlašuje každoročně dotační titul Rodina, jehož cílem je podpora služeb pro rodiny, které mají preventivní a podpůrný charakter. Služby mají posilovat rodičovské kompetence, zkvalitňovat rodinné vztahy, podporovat rodiny v péči o děti, v jejich výchově a při sladění práce a rodiny, a napomáhat při předcházení a řešení krizových situací v rodině, včetně domácího násilí, týrání a zneužívání dětí. Cílem je poskytnout komplexní pomoc rodině jako celku (tj. širší rodině včetně dětí a prarodičů) a posilovat význam rodiny pro společnost. Oprávněnými žadateli jsou nestátní neziskové organizace (dále jen „NNO“), které pracují s přímými uživateli/klienty služeb a NNO spolupracující s poskytovateli těchto služeb. Dotační titul Rodina se skládá ze dvou dotačních oblastí, kdy první dotační oblasti Preventivní aktivity na podporu rodiny, partnerství a rodičovství je určena na podporu projektů zaměřených na poskytování podpory rodinám dle potřeb konkrétního kraje a potřeb cílové skupiny. V optimálním případě se jedná o aktivity, které spadají do některé z oblastí komunitního plánování rozvoje sociálních služeb a služeb návazných na krajskou úroveň či jiné strategické dokumenty kraje a odpovídají tak na potřeby rodin v rámci území celého kraje. Cílem této dotační oblasti je posilovat rodičovské kompetence, zkvalitňovat rodinné vztahy a partnerství, poskytnout nebo zprostředkovat komplexní pomoc rodinám s dětmi, které se mohou ocitnout v ohrožení, předcházet vzniku tohoto ohrožení nebo dysfunkčnosti/nestabilitě rodin s dětmi. Podporovány jsou především ty aktivity, které směřují k předcházení negativních jevů v celé rodině. Druhá dotační oblast je zaměřena na podporu práce s dětmi a rodinami v oblasti sociálně-právní ochrany dětí a jsou v ní podporované aktivity, které jsou zaměřeny na oblast ochrany práv dětí – podporu odborné pomoci a poradenství. Podporovány jsou aktivity preventivního či podpůrného charakteru, se zaměřením na pomoc dětem a podporu rodiny,

nacházející se v nepříznivé sociální situaci jako celku. Dále jsou podporovány činnosti zaměřující se na ochranu práv dítěte a činnosti podporující schopnost rodičů a rodiny jako celku ochranu práv dítěte zabezpečovat. Cílem druhé dotační oblasti je podporovat přímou práci s ohroženými dětmi a rodinami. Aktivita jsou zaměřené především na rozvoj metod přímé práce s ohroženými dětmi a jejich rodinami, kdy jednotlivé aktivity navazující na činnost orgánů sociálně-právní ochrany dětí a poskytovatelů sociálních služeb.

Co se týká další podpory neziskového sektoru, MPSV v rámci své metodické činnosti spolupracuje s různými NNO (např. příprava metodických doporučení).

MS poskytuje dotace nestátním neziskovým organizacím ve třech dotačních titulech zaměřených na prevenci kriminality, jedná se o Rozvoj probačních a resocializačních programů pro mladistvé delikventy, Rozvoj probačních a resocializačních programů pro dospělé pachatele a Program podpory práce s rodinami osob odsouzených k výkonu trestu odnětí svobody.

Probační programy pro mladistvé delikventy mají za cíl snížení rizika opakování trestné činnosti mladistvých. Jde o programy sociálního výcviku, psychologického poradenství, terapeutické programy, programy zahrnující obecně prospěšnou činnost, vzdělávací, doškolovací, rekvalifikační nebo jiné vhodné programy k rozvíjení sociálních dovedností a osobnosti mladistvých, které směřují k tomu, aby se mladiství vyhnuli chování, které by bylo v rozporu se zákonem a vedly k podpoře vhodného sociálního zázemí a k urovnání vztahů mezi mladistvými delikventy a poškozenými.

Cílem probačních a resocializačních programů pro dospělé pachatele je úspěšná resocializace klientů a jejich začlenění do společnosti, podpora procesu desistence (tj. ukončení kriminálního chování) a následné snížení recidivy.

V dotačním titulu na podporu rodin odsouzených osob je účelem projektů pomoci odsouzeným ve VTOS udržovat vztahy s jejich rodinnými příslušníky a osobami blízkými. Předmětem aktivit je zajišťování práce s rodinami odsouzených ve VTOS, včetně ekonomické a provozní dotace kontaktů s rodinou; udržení, případně i posílení rodičovské role u osoby ve VTOS, která je rodičem; snižování nepříznivého dopadu věznění některého z rodičů na děti; podpora funkčních vztahů a rodinného zázemí uvězněných osob před nástupem, během výkonu a po propuštění z VTOS.

Spolupráce s neziskovými organizacemi, které jsou příjemci dotací MS, je podporována osobními setkáními, která se konají v rámci vyhodnocení projektů. Na těchto setkáních získává MS informace o překážkách bránících vyšší efektivitě služeb a o možnostech rozvoje projektů v rámci regionů.

MŠMT každoročně vyhlašuje dotační program se zaměřením na oblast primární prevence rizikového chování ve školách a školských zařízeních (více viz spec. cíl 2.6.), do kterého se mohou přihlásit certifikované organizace. Certifikace odborné způsobilosti poskytovatelů programů školské primární prevence rizikového chování (dále jen „PP RCH“) je posouzení a formální uznání, že poskytovatel a jím realizovaný program odpovídá stanoveným kritériím kvality a komplexnosti. Jde tedy o proces posouzení poskytovatele a programu podle kritérií stanovených schválenými Standardy a udělení či neudělení certifikátu o jejich naplnění. Proces certifikace odborné způsobilosti poskytovatelů PP RCH probíhá v souladu s českými verzemi platných evropských norem pro posuzování, certifikace a audit.

Certifikační proces si klade za cíl především:

- hospodárné financování služeb z veřejných prostředků,
- zajištění a zvyšování kvality programů školské primární prevence rizikového chování,

- zefektivnění sítě poskytovatelů programů školské primární prevence rizikového chování,
- začlenění programů školské PP RCH do širšího systému preventivního působení,
- aby se certifikace stala nástrojem na zajištění standardní kvality poskytovaných programů prevence ve školách.

Jaké programy lze certifikovat?

1. Programy školské všeobecné primární prevence
2. Programy školské selektivní primární prevence
3. Programy školské indikované primární prevence

Platná certifikace je dokladem o naplnění Standardů (poskytování kvalitních služeb). Získání certifikátu odborné způsobilosti je jednou z podmínek pro poskytnutí finančních prostředků ze státního rozpočtu (dotace), avšak nezakládá nárok na jejich přidělení.

1.31. Využívat kapacity vědecko-výzkumných organizací na poli teoretických a empirických poznatků v prevenci kriminality a možností jejich přenositelnosti do praktické úrovně, zejména v oblasti nových trendů.

IKSP jako výzkumná organizace, která je zastoupena v Republikovém výboru pro prevenci kriminality jako expertní pracoviště, byl a je zapojen do aktivit týkajících se výzkumu a produkce odborných podkladů a informací, využitelných pro formulování, implementaci a koordinaci preventivních aktivit.

Výzkumné poznatky IKSP jsou využívány k rozvíjení systému prevence kriminality, zejména pokud jde o poznatky týkající se obětí trestné činnosti, poznatky z oblasti trestní politiky, kriminality a prekriminality mládeže, zacházení s pachateli, postoje veřejnosti k prevenci a trestní politice a dalších oblastí. Výzkumné projekty zahrnují i poznatky ze zahraničí.

Kromě toho IKSP přispívá k zpřístupňování poznatků ze zahraničních zdrojů relevantních pro prevenci kriminality prostřednictvím své ediční řady PRAMENY, kde jsou publikovány překlady využitelných zahraničních publikací. V uplynulém období (2016–2020) byly např. takto m. j. publikovány následující zahraniční studie: Globální studie o pašování migrantů, Kriminalita a gender, Škody působené kybernetickou kriminalitou, Příručka k evaluaci a rovněž sborník dokumentů 13. kongresu OSN o prevenci kriminality a trestní justici v Dauhá 2015.

IKSP v rámci svých výzkumných úkolů uskutečnil obsáhlý viktimologický výzkum, jehož výsledky umožňují posoudit rozsah latentní kriminality a její dopad na populaci. Tato zjištění jsou významná pro vyhodnocení rozdílu mezi registrovanou a skutečnou kriminalitou a umožňují lépe zacílit preventivní aktivity, zejména na vybrané skupiny populace s ohledem na frekvenci trestných činů.

Významným výstupem viktimologického výzkumu je zpracování metodiky viktimizačních výzkumů, jehož cílem je stimulovat a standardizovat pravidelné provádění těchto výzkumů a tak z nich vytvořit stálý nástroj zjišťování skutečného rozsahu kriminality včetně její latentní části.

Dále také viz spec. cíl 1.57.

1.32. Podporovat zapojení dobrovolníků na všech úrovních do prevence kriminality a ochrany bezpečnosti a veřejného pořádku, za podmínek daných orgány veřejné moci a pod jejich kontrolními mechanismy.

Jak již bylo uvedeno u cíle 1.30, MV poskytuje v souladu se zákonem č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě dotace na rozvoj dobrovolnické služby, kdy v rámci takové dobrovolnické služby jsou realizovány i aktivity, které mají významný dopad na prevenci

kriminality (dobrovolníci pomáhají sociálně slabým klientům, občanům sociálně anebo jinak vyloučeným, pomáhají s doučováním dětí, pomáhají matkám, které nemají dostatečné rodičovské zkušenosti (vyšly z dětských domovů apod.) anebo mají více dětí či dítě se zdravotním postižením, tráví s dětmi volný čas, kdy jim ukazují smysluplné možnosti trávení volného času při mentoringových programech, pomáhají i v postpenitenciární péči anebo v rámci programů Dopisování s vězni). Dobrovolníci a NNO při těchto činnostech často spolupracují s OSPODy, odbory sociální péče anebo s Probační a mediační službou.

Součástí Programu prevence kriminality na místní úrovni je již od roku 2018 specifický projekt Bezpečnosti dobrovolníků (do roku 2018 byl vyhlašován samostatně). Tento projekt umožňuje obcím za finančního přispění MV aktivně zapojit občany jako dobrovolníky do místních záležitostí bezpečnosti a veřejného pořádku. Napomáhají tak zlepšení bezpečnostní situace v obcích, ke zvýšení pocitu bezpečí a posilují důvěru občanů v orgány obce a bezpečnostní složky. Tento projekt je v PPK hrazen Ministerstvem vnitra ze 100 %.

V roce 2018 založena pracovní skupina pod vedením OPK MVČR, složená ze zástupců státní a veřejné správy, NNO a expertů za účelem tvorby metodiky realizace typového programu zapojení dobrovolníků do poskytování postpenitenciární péče a prevence recidivy pachatelů trestné a přestupkové činnosti. Metodika se bude opírat o zahraniční analýzu, která byla publikována v roce 2018 a o dobrou praxi organizací, jejichž členové jsou zapojeni do pracovní skupiny. V roce 2020 se pracovní skupina kvůli pandemii nemoci covid-19 nesešla a také kvůli jiným prioritám v oblasti dobrovolnictví (zejména realizace EU projektu „Rozvoj dobrovolnictví v ČR“ (reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_029/0003724), který je zásadní pro tvorbu budoucí Koncepce rozvoje dobrovolnictví v ČR a v jehož rámci jsou v krajích zřízena Regionální dobrovolnická centra, a. kvůli řešení dopadů pandemie nemoci covid-19 na dobrovolnictví a tvorbou stanovisek a odpovědí k této problematice) nemohl být ten úkol dokončen a bude s ním počítáno v období nové Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2021 až 2026.

1.33. Posilovat spolupráci rovněž s podnikatelskými subjekty, které chtějí své možnosti a know-how v oblasti prevence kriminality využít i k veřejně prospěšným účelům.

Od roku 1998 je ministrem vnitra zřízen Poradní sbor pro situační prevenci kriminality (Poradní sbor), jehož členové jsou kromě MV a PČR také ASIS ČR, Asociace technických bezpečnostních služeb Grémium Alarm, Cech mechanických zámkových systémů ČR, Česká asociace bezpečnostních manažérů, Česká asociace pojišťoven, Český klub bezpečnostních služeb, Komora podniků komerční bezpečnosti ČR, Městská policie hl. m. Prahy.

Poradní sbor, který je složen z řady předních českých odborníků na situační prevenci v ČR, je základní platformou, kde je možné si vzájemně sdělovat informace o nových přístupech a technologiích v situační prevenci. Spolupráce s podnikatelskými subjekty v oblasti ochrany majetku a situační prevence je v rámci poradního sboru zajištěna prostřednictvím některých jeho členů (např. ASIS ČR, Asociace technických bezpečnostních služeb Grémium Alarm, Cech mechanických zámkových systémů ČR, Česká asociace bezpečnostních manažérů, Český klub bezpečnostních služeb, Komora podniků komerční bezpečnosti ČR), kteří zde podnikatelské subjekty zastupují.

Spolupráce probíhala i v rámci projektu „Zabezpečte se, chraňte majetek sobě i svým sousedům“, kde jsou pro P ČR hlavními partnery Pražské arcibiskupství, Českomoravská myslivecká jednota, Cech mechanických zámkových systémů, vzdělávací zařízení Policie ČR Pardubice a další podílející se zejména na propagaci projektu.

Dále probíhala spolupráce na projektech PP ČR Tvoje cesta..., např. Tvoje cesta onlinem je připraven ve spolupráci s ČSOB.

2. Vybrané metody a nástroje preventivní politiky při naplňování Strategie

Program prevence kriminality

Specifické cíle:

1.34. Pokračovat v realizaci dotačního Programu prevence kriminality jako základního finančního nástroje pro podporu preventivních aktivit a projektů v ČR a dle možností posilovat jeho finanční rámec.

Plněno průběžně. V souladu s vládou schválenou „Strategií prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020“ (dále jen „Strategie“; usnesení vlády č. 66/2016) a se souhlasem ministra vnitra byl každoročně vyhlášen Program prevence kriminality na místní úrovni (dále jen „Program PK“) s rozpočtem nejprve 51,9 mil. Kč (20 mil. Kč investiční část Programu PK, 31,9 mil. Kč neinvestiční část Programu PK), od roku 2020 pak s rozpočtem 54,9 mil. Kč, kdy došlo k navýšení neinvestiční části Programu PK o 3 mil. Kč za účelem navýšení limitu na příspěvek na mzdy asistentům prevence kriminality (z 20 tisíc Kč superhrubé mzdy na 22 tisíc Kč superhrubé mzdy). V roce 2019 bylo také vyhlášeno 2. kolo Programu PK s dodatečně navýšeným rozpočtem 5 mil. Kč na investiční projekty pro 5 nejrizikovějších okresů dle tabulky rizikovitosti OPK MV.

1.35. Převést dosavadní proces podávání písemných žádostí krajů a obcí do elektronické podoby, za tím účelem vytvořit novou databázi preventivních projektů a nástroj pro sdílení příkladů dobré praxe. Pokud se tyto nové elektronické nástroje osvědčí, zvážit jejich uplatnění i vůči jiným typům žadatelů (NNO, útvarům MV a Policie ČR).

V r. 2017 byl spuštěn elektronický systém na podávání a administraci žádostí a projektů (na rok 2018). Vytvořena databáze: <https://isprofin.mfcr.cz/rispf> – žadatelé žádost kompletně vyplňují elektronicky, na MV zasílají datovou schránkou „krycí list“ / formulář žádosti.

Žádosti a projekty jsou zpracovávány v programu EDS/SMVS.

Tento elektronický systém však bohužel není možné využívat jako veřejnou databázi projektů prevence kriminality a nástroj ke sdílení dobré praxe. Z tohoto důvodu, v kontextu s potřebou více podporovat a uplatňovat přístup prevence kriminality založené na důkazech a odborně evaluovat realizované projekty prevence kriminality, bude cíl vytvoření nové elektronické databáze projektů prevence kriminality ke sdílení příkladů dobré praxe součástí cílů nové Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2021 až 2026. Zároveň v roce 2021 začaly přípravné práce na vytvoření elektronické databáze příkladů dobré praxe v prevenci kriminality, týkající se specificky projektů realizovaných ve spolupráci Policie ČR s obcemi, kraji či NNO. Tato aktivita je součástí širšího projektu na zlepšení spolupráce mezi PČR a samosprávami a je podporována z Norských fondů.

1.36. Usnadnit přístup menším obcím, aby se mohly zapojovat do Programu prevence kriminality, pokud to jejich bezpečnostní situace vyžaduje.

Plněno průběžně. Žadatelem o dotaci z Programu PK mohly být standardně kraj, obec (nebo několik obcí či krajů, v případě že žádost podá jeden/a z nich) a od r. 2018 též dobrovolný svazek obcí (DSO). Povolení DSO jako žadatele o dotaci mělo přispět ke zlepšení možnosti malých obcí žádat o dotace, avšak v praxi je tato možnost stále ještě využívána pouze okrajově.

Faktickým realizátorem dílčího preventivního projektu však může být kromě samosprávy také Policie ČR, nestátní nezisková organizace, příspěvková organizace a další osoby, se kterými příjemce dotace uzavře smlouvu. Od r. 2018 bylo možné v pilotním režimu předkládat žádosti na „víceleté projekty“ APK a Domovníky-preventisty.

V roce 2021 bylo jako pomocné kritérium pro rozhodování o dotacích u projektů Asistent prevence kriminality a Domovník – preventista zavedeno, vedle indexu sociálního vyloučení a indexu kriminality, také kritérium velikosti obce (dle počtu obyvatel), kdy byly bodově zvýhodněny menší obce, jelikož mají menší možnosti financovat tento projekt z vlastních zdrojů, než mají velká města.

Obce mají k dispozici jednotlivé konzultanty OPK MV a krajské manažery PK. OPK pravidelně organizuje min. 2x ročně 2–3 denní celostátní metodická setkání manažerů PK obcí a krajů, zástupců PČR a dalších institucí (Solenice, Kašperské Hory). Pravidelně, ve spolupráci s krajskými manažery PK, jsou organizována krajská setkání jak k vyhlášeným výzvám pro podávání žádostí do PPK, tak předávání zkušeností z dobré či špatné praxe při podávání žádostí a realizaci projektů PK.

1.37. Klást důraz na vyhodnocování podpořených preventivních projektů dle vytvořených a v případě potřeby aktualizovaných metodik, analyzovat efektivitu jednotlivých typů projektů a aktivit a na základě příkladů dobré praxe vytvářet další metodické materiály a doporučení.

MV disponuje metodikou „Měření efektivit preventivních programů, aneb jak měřit něco, co se nestalo“, kterou pro odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra zpracoval Michal Tošovský, Otevřená společnost, o.p.s. Tato metodika je k dispozici pro dotační programy MV. Ty mají vyhodnocování efektivit podpořených preventivních projektů jako svou povinnou součást a každý příjemce dotace musí svůj projekt vyhodnotit.

Dle kontrolního závěru Nejvyššího kontrolního úřadu č. 18/20 zveřejněného dne 17. 6. 2019 však nastavený systém evaluací není optimální, realizátoři projektů podle existující metodiky a nastavených podmínek nejsou schopni kvalitně nastavit a provést vyhodnocování jejich úspěšnosti, vhodně nastavit měřitelné cíle a k nim přiřadit odpovídající kritéria a indikátory. Dle doporučení NKÚ je proto nezbytné mj.: 1) nastavit měřitelné cíle programů prevence kriminality, kterých se předpokládá dosáhnout, a to za účelem, aby bylo možno vyhodnocovat poskytnutou podporu vůči nastaveným cílům dotačních programů prostřednictvím jednotných měřitelných kritérií a indikátorů úspěšnosti; 2) nastavit jednotná měřitelná kritéria úspěšnosti projektů prevence kriminality, která umožní vyčíslit a vyhodnotit dosažený přínos poskytnuté podpory. Tato doporučení budou implementována v rámci nové Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2021 až 2026.

Dále jsou vyhlašovány a oceňovány nejlepší projekty prevence kriminality, v rámci jejichž hodnocení odbornou porotou je kladen velký důraz právě na vyhodnocování úspěšnosti projektů. Nejlepší projekty jsou následně šířeny jako příklady dobré praxe.

V rámci projektu „Domovník – preventista, účinný nástroj sociálního začleňování a podpory sociálně situační prevence v obci“, který byl realizován s podporou ESF OPZ, byla analyzována efektivita projektu v praxi a byly vytvořeny metodiky a příručky pro obce i samotné domovníky, zejména byla vytvořena Metodika výběru, činnosti a přípravy DP, jako je tomu u projektu APK, viz <https://www.mvcr.cz/clanek/erdf-operacni-program-zamestnanost-domovnik-preventista.aspx>. Metodika byla začleněna do podmínek dotačního Programu prevence kriminality na místní úrovni.

Na základě zpracování a uvedení do praxe těchto metodik a standardů došlo v rámci Národní soustavy povolání (NSP) a Národní soustavy kvalifikací (NSK) k úpravám profesní kvalifikace „Správce objektu“ definováním konkrétních kritérií pro profesní kvalifikaci této pozice – „Domovník – preventista“ – <https://www.nsp.cz/jednotka-prace/spravce-objektu> ID 101053, která umožní osobám pocházejícím a žijícím v SVL nalézt své uplatnění na trhu práce, získat novou kvalifikaci, platnou po celé ČR a snadněji se začlenit mezi majoritu.

MS pravidelně vyhodnocuje realizované projekty, jejich dopady na cílovou skupinu a naplnění účelu dotačního titulu, a to vždy po skončení realizace projektů. Hlavním podkladem pro vyhodnocování jsou závěrečné zprávy o realizaci projektu, které je každý příjemce dotace po ukončení projektu povinen zpracovat a zaslat MS. V těchto zprávách příjemci dotací poskytují informace o počtu osob, kterým byly služby v rámci projektu poskytnuty, jaký dopad měly služby na cílovou skupinu, informace o spolupráci zainteresovaných subjektů a rozvoji aktivit v rámci regionu. Další informace jsou získávány prostřednictvím dotazníku, který je po skončení projektů adresován neziskovým organizacím. Je zaměřen především na mapování administrativních a organizačních překážek efektivit projektů a na možnosti rozvoje aktivit projektu a spolupráce mezi organizacemi. Dotazníky zaměřené na vyhodnocení dopadu služeb poskytovaných neziskovými organizacemi jsou zasílány i Vězeňské službě ČR a Probační a mediační službě, které jsou důležitými aktéry při realizaci projektů. V rámci vyhodnocení projektů se dále uskutečňují osobní setkání s příjemci dotace, kde je možné upřesnit a doplnit informace a získat od příjemců přímou zpětnou vazbu na realizaci dotačního řízení. Všechny informace jsou pak souhrnně vyhodnoceny v rámci Analýzy dotačních titulů MS za uplynulý rok, která je východiskem pro přípravu dotačního řízení na rok následující, pro úpravu Metodiky pro poskytování dotací nestátním neziskovým organizacím ze státního rozpočtu MS a stanovení priorit dotačního řízení.

MO pravidelně vyhodnocuje využití rozpočtových prostředků vyčleněných na realizaci projektů prevence kriminality. Analýzu jejich využití zpracovává AP AČR na základě vyhodnocení jednotlivých projektů vždy po skončení jejich realizace. Vyhodnocení, kde je sledováno naplnění stanoveného cíle projektu, účelnost jeho zaměření na cílový personál, vztah aktuálního výskytu rizikového chování a zaměření jednotlivých aktivit, dostupnost aktivit pro personál, počet účastníků, nákladovost projektu a procentní složení jednotlivých uskutečněných aktivit, zpracovávají vedoucí organizačních celků rezortu, kterým byly rozpočtové prostředky poskytnuty. Přestože projekty prevence kriminality odrážely u jednotlivých organizačních celků rezortu MO identifikaci cílových skupin, výskyt rizikového chování, analýzu zájmů, potřeb personálu a potřebu realizace konkrétní preventivní aktivity, bylo kontrolou NKÚ v oblasti prevence kriminality konstatováno, že i přes výše nastavená kritéria je obtížné vyhodnocovat efektivnost těchto realizovaných projektů, zejména proto, že se jedná o tzv. měkké projekty. K řešení této problematiky byla navázána spolupráce s MV a bude promítnuta do nové Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2021 až 2026.

Analytický přístup a sdílení dat

Specifické cíle:

1.38. Preventivní opatření (včetně např. plánování hlídkové služby policejních složek) stavět vždy na důsledné analýze bezpečnostní situace a příčin kriminálně rizikového chování.

Analytický přístup a sdílení dat nabyly velkého rozmachu za období trvání Strategie.

MV zahájilo realizaci projektu **Mapy budoucnosti II** – využití prostorových dat pro vytvoření a pilotní ověření nástrojů a postupů pro analýzu a predikci kriminality za účelem jejího předcházení a potírání, který je podporován z ESF OPZ. Cílem projektu je optimalizovat a zefektivnit procesy a postupy v PČR a zvýšit kompetence pracovníků PČR v oblasti mapování, analýz a predikcí kriminality. Vytvořené mapové nástroje jsou k dispozici také veřejnosti a obcím (pro obce do větší míry podrobnosti a s více funkcionalitami) pro jejich potřeby v oblasti mapování a analýz kriminality – viz <https://kriminalita.policie.cz/>. Pilotní obce v projektu tyto nástroje využívají nejen pro plánování preventivních opatření, ale i pro plánování hlídek městské policie či služeb asistentů prevence kriminality. Blíže o projektu viz cíl 1.40.

Od žadatelů dotací v rámci primárního dotačního programu MV Program prevence kriminality na místní úrovni (tj. od obcí a krajů) jsou požadovány bezpečnostní analýzy, které musí vycházet z popisu aktuální bezpečnostní situace na území obce/kraje. Kvalita těchto analýz se obecně za období Strategie velmi zlepšila, a to i díky velkému posunu v Policii ČR. Obce disponují podrobnějšími statistikami kriminality a mnohé z nich dokládají i přesné mapy, ve kterých jsou zaznamenány nejrizikovější lokality (velmi časté např. u projektů na městské kamerové a dohlížecí systémy).

MO stanovilo vnitřním předpisem povinnost vedoucím organizačních celků prostřednictvím svého výkonného orgánu pro prevenci zabezpečit sledování výskytu rizikového chování ve své podřízenosti, přijímat opatření k jeho eliminaci, zpracovat hlášení o výskytu závažných projevů rizikového chování pro Rezortní komisi pro prevenci. Agentura personalistiky AČR předkládala 2x ročně informace o výskytu rizikového chování společně s případným návrhem preventivních opatření k projednání Rezortní komisi pro prevenci.

1.39. Pro takovou analýzu využívat dostupné moderní analytické nástroje.

Nástroje pro mapování, analýzu kriminality a její predikci byly vytvořeny a jsou dostupné v intranetu Policie ČR na následujících odkazech:

- ETR – pro tento informační systém byl v předcházejících letech vyvinut mapový modul s geokódovacími webovými službami určený pro mapování hlášených kriminálních deliktů, který je povinnou součástí evidence trestných činů a přestupků (Mapování);
- Aplikace je dostupná v intranetu Policie ČR přes webový prohlížeč na adrese <http://mapa.pcr.cz> – IS MAPA – Mapa kriminality pro potřeby Policie ČR byla v předcházejících letech vyvinuta jako komplexní informační systém, který umožňuje pracovníkům Policie ČR zobrazovat registrované delikty online a na území celé ČR. Pracovníci tak nejsou limitováni hranicemi příslušných teritorií. Mohou pomocí tohoto nástroje efektivně vyhledávat, filtrovat a zobrazovat zájmové delikty či lokality. Mapa kriminality obsahuje nástroje pro práci s historickými delikty, dále nástroje pro avizaci změn v zájmovém území. Mapa kriminality obsahuje možnosti pro export dat a jejich práci s nimi prostřednictvím dalších analytických technických prostředků třetích stran (Analýza);
- Aplikace je dostupná v intranetu Policie ČR přes webový prohlížeč na adrese: <http://mapa-test.pcr.cz/ismapa> a obsahuje nástroj pro predikci kriminality. V praxi Policie ČR je tento nástroj jednoduše implementován do mapové aplikace tak, že dochází k vizualizaci čtverců, u kterých si model myslí, že v nich pro daný den dojde ke zvýšenému riziku majetkové trestné činnosti. Čtverce jsou ohodnoceny tak, aby bylo patrné, kde je riziko vyšší/nížší. Uživatel jednoduše vybere zájmovou obec a datum predikce. To může pro aktuální den, i zpětně do minulosti. Vyvoláním predikce pro

datum v minulosti je užitečné k tomu, aby byl schopen porovnat, jestli byl aktuálně nastavený model pro danou oblast úspěšný či ne. (Predikce – zatím pouze v pilotních obcích).

Další podrobnosti uvedeny také v rámci předchozího bodu, viz 1.38.

1.40. Vytvořit pilotní projekt pro využití nástrojů v oblasti mapování, analýz a predikce kriminality v podmínkách ČR a dle výsledku pilotní fáze implementovat tyto nástroje do prostředí celé Policie ČR a podporovat i jejich využívání v obcích a obecních policiích.

MV zahájilo realizaci projektu **Mapy budoucnosti II** – využití prostorových dat pro vytvoření a pilotní ověření nástrojů a postupů pro analýzu a predikci kriminality za účelem jejího předcházení a potírání registrační číslo: CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_025/0010253. Cílem projektu je optimalizovat a zefektivnit procesy a postupy v PČR a zvýšit kompetence pracovníků PČR. V rámci projektu byla vytvořena mapová aplikace pro zobrazování údajů o přestupcích a vybraných druzích trestných činů registrovaných PČR určená veřejnosti a obcím – viz <https://kriminalita.policie.cz/>, umožňující předávání dat o kriminalitě mezi PČR a obecními policiemi. Dále byla vytvořena funkcionality predikce kriminality pro interní mapy využívané PČR. Aplikace i funkcionality byly spuštěny v pilotním provozu a jsou testovány zejména v pilotních lokalitách (Praha, Kolín, Kladno, Liberec, Jablonec nad Nisou, Turnov), aplikace je dostupná také veřejnosti (s nižší mírou detailu a bez některých funkcionalit, než je tomu u obcí). Realizace projektu byla prodloužena do roku 2022 a proto jeho implementace do celé Policie ČR a přístup pro všechny obce v ČR budou, v případě úspěšnosti projektu, provedeny až v období následující Strategie prevence kriminality.

1.41. Posilovat personální kapacity v oblasti analýz kriminality, a to jak po stránce kvantitativní, tak kvalitativní (vzdělávání, potřebný SW a HW, spolupráce s akademickou obcí, ...).

MV v souvislosti s realizací projektu **Mapy budoucnosti II** (viz spec. cíl č. 1.40) plánovalo proškolení odborníků PČR na tvorbu mapových aplikací. Vzdelávání odborníků však v souvislosti s pandemií covid-19 nemohlo být realizováno a bylo přesunuto na období 2021–2022.

V roce 2020 byla schválena „Koncepte analytiky SKPV PČR (do roku 2022 s výhledem do roku 2025)“. Tento strategický dokument položil základy rozvoje analytických činností, odborného vzdělávání, dostatečného personálního zajištění a standardizace softwarového a hardwarového vybavení analytických pracovišť SKPV. Aktuálně se vzhledem k epidemické situaci rozvoj vzdělávání orientuje především na tvorbu teoretických základů systému kriminální analýzy, částečnou či plnou transformaci stávajících vzdělávacích programů do e-learningového prostředí a tvorbu nových vzdělávacích programů. V rámci uvedeného koncepčního materiálu byl konstatován nedostatečný počet systemizovaných služebních míst určených pro analytická pracoviště a požadavek kvantitativního posílení ve stanoveném poměru. V dokumentu jsou rovněž stanovena východiska pro výkon analytických činností strategického charakteru určených pro kvalitní vyhodnocování bezpečnostních hrozeb a rizik a pro následnou predikci trestné činnosti ve středním až dlouhodobém horizontu.

1.42. Zlepšovat kvalitu shromažďovaných dat pro jejich využití v oblasti prevence kriminality.

Od roku 2016 bylo v rámci **statistiky kriminality Policie ČR** přistoupeno k několika úpravám, které mají kvalitativně výrazně zlepšit vypovídací hodnotu dat o kriminalitě, registrované

Policií ČR. Jedná se především o sledování všech skutků konkrétního pachatele v konkrétním trestním řízení (v minulosti se sledoval pouze nejzávažnější skutek v rámci konkrétního trestního řízení). Zpřesnil se také výpočet věku konkrétního pachatele, nově je počítán ve vztahu k datu spáchání konkrétního skutku, nikoli k datu zahájení trestního stíhání. Další zpřesnění přináší evidence GPS souřadnic místa spáchání, která umožňuje efektivnější práci s využitím mapových podkladů. Změněna byla i konkretizace objektů napadení, zejména v kategorii objekt napadení – muž, žena. V neposlední řadě byla od roku 2021 rozšířena struktura takticko-statistických klasifikací (byla navýšena o několik desítek) tak, aby bylo možno lépe rozlišovat jednotlivé druhy páchaných protiprávních skutků.

Také je realizován projekt **Rozvoj a inovace statistik kriminality**, který navazuje na materiál schválený vládou České republiky na základě usnesení č. 407 ze dne 22. května 2019, kterým vláda uložila ministru vnitra a ministryni spravedlnosti splnit úkoly v něm obsažené. Cílem projektu je vytvořit souhrn návrhů na změnu sledování kriminality, přestupků a správních postihů pro potřebu trestní politiky, které povedou k rozšíření dostupnosti dat, propojení statistik různých subjektů a umožnění snadného dohledání a analýzy průběhu jednotlivých trestních řízení. V roce 2020 byl dokončen první úkol stanovený vládou, a to analýza současných statistických informačních systémů resortů vnitra a spravedlnosti. V současné době dle úkolů uložených vládou probíhá fáze architektonického návrhu nového informačního systému a legislativní analýza.

Využití dat pro oblast prevence kriminality také pokrývá výše zmíněný projekt **Mapy budoucnosti II** (viz spec. cíl č. 1.40).

1.43. Sdílet data s relevantními partnery, vytvořit pravidla pro takovou spolupráci, včetně zajištění ochrany sdílených dat (např. prostřednictvím koordinačních dohod, smluv, příp. legislativní cestou).

MV v souvislosti s realizací projektu **Mapy budoucnosti II** (viz spec. cíl č. 1.40) pilotně testuje aplikaci umožňující zobrazování a předávání dat mezi PČR a obcemi. Realizace projektu je plánována do srpna 2022. Projekt řeší také nastavení podmínek spolupráce a způsoby ochrany sdílených dat s veřejností a dalšími relevantními partnery (vědecké, akademické, podnikatelské subjekty, NNO aj.). V současné chvíli jsou veřejnosti a ostatním zpřístupněna data výskytu deliktů kriminality registrovaných Policií ČR na území ČR pro oblast vybrané majetkové, násilné, drogové kriminality, extremismu a přestupcích v mapě s polohovým zkreslením. Polohové zkreslení je pro veřejnost zavedeno zejména z důvodu ochrany osobních údajů poškozených a prevence jejich sekundární viktimizace a dále z důvodu ochrany osobních údajů osob podezřelých ze spáchání trestného činu, které by mohly být zejména v malých obcích nebo v řídky obydlených oblastech identifikovány. Obcím jsou data zpřístupněna bez polohového zkreslení, po dobu realizace projektu ale pouze pilotním obcím zapojeným do projektu. Rozšíření o všechny obce proběhne na základě vyhodnocení projektu. Data je možno i exportovat a dále sdílet či využít s doporučením zejména pro tvorbu dalších technických prostředků určených pro prevenci kriminality na území ČR.

Odborné vzdělávání

Specifické cíle:

1.44. V návaznosti na realizovaný projekt „Efektivní rozvoj a posilování kompetencí lidských zdrojů“ vytvořit vzdělávací kurzy (ideálně akreditované) v oblasti prevence kriminality. Jejich obsah a rozsah přizpůsobit dle potřeb různých cílových skupin.

Institut pro veřejnou správu Praha (IVS) připravil balíček kurzů pro potřeby vzdělávání manažerů PK na obcích. Do standardní nabídky byly zařazeny dílčí kurzy-moduly, které mohl IVS zajistit vlastními lektory na vzdělávání jednotlivých „modulů“. Tyto kurzy nejsou nabízeny pouze pracovníkům v oblasti prevence kriminality, ale např. i členům zastupitelstev, rad či vedení obcí obecně. Jedná se např. o kurz Bezdomovectví – řešitelný problém, Cyklus kurzů pro (nové) starosty a další zastupitele či radní, Obec a extremismus, Obec a drogová problematika aj. Přehled kurzů je na stránkách IVS – www.institutpraha.cz/nabidka-kurzu.

1.45. Zajišťovat průběžné odborné vzdělávání pracovníků v oblasti prevence kriminality a sociálně patologických jevů.

OPK MV nabízí a realizuje 3denní celostátní vzdělávací a metodická setkání pro manažery PK (z krajů a obcí) s kapacitou cca 100 osob, kde probíhá dílčí vzdělávání, semináře, výměna dobré praxe a seznamování s novinkami a trendy. Současně MV pořádá, spolupořádá či se lektorsky účastní desítek jednodenních i vícedenních vzdělávacích seminářů, workshopů či konferencí k problematice prevence kriminality pro odbornou veřejnost, zástupce krajů a obcí, Policie ČR ale i soukromé osoby či zástupce institucí a firem.

V rámci odborného vzdělávání **PČR** je Metodická rada PP ČR, ale i krajští koordinátoři prevence, pravidelně proškolení o vývoji nejnovějších trendů v oblasti páchané kriminality, a to zejména v oblasti kyberkriminality, majetkové trestné činnosti a trestných činů páchaných na seniorech. K proškolení dochází na vzájemných setkáních a vedou je zkušení odborníci z řad uniformované policie i SKPV, kteří se vyšetřováním těchto druhů trestné činnosti osobně zabývají. Vzdělávání policistů preventistů též probíhá formou realizace e-learningu připravovaných dalšími subjekty jako např.: KPBI a NUKIB.

MO věnovalo pozornost průběžnému odbornému vzdělávání výkonných orgánů pro prevenci (komise pro prevenci, poradce pro prevenci), které má vedoucí organizačního celku zřízené ve své působnosti k realizaci úkolů P-RCH. Odborné vzdělávání těchto orgánů, které se podílely na organizaci a výkonu aktivit prevence kriminality, bylo zabezpečováno formou odborných příprav konaných 2x ročně.

Agentura personalistiky AČR organizovala 2x ročně soustřednou odbornou přípravu lektorů prevence zaměřenou na posilování kompetencí lektorů v oblasti P-RCH a lektorských dovedností. V období let 2016-2020 byly Univerzitou obrany zorganizovány dva kurzy akreditovaného celoživotního vzdělávání Lektor prevence, které rozšířily rezortní lektorský sbor o 29 osob. Rozšíření lektorského sboru přispělo k větší soběstačnosti rezortu MO při zabezpečování vzdělávacích aktivit požadovaných vedoucími organizačních celků rezortu v oblasti P-RCH.

Od 1. 1. 2016 byl realizován individuální projekt **MPSV** „Systémový rozvoj a podpora nástrojů sociálně-právní ochrany“ (dále jen „IP MPSV“), jehož součástí je klíčová aktivita (dále jen „KA“) č. 3 „Celoživotní vzdělávání pracovníků a pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany dětí a pověřených osob“. V roce 2019 byla dokončena publikace Vzdělávání jako cílený rozvoj kompetencí a také materiál Soubor doporučení pro optimalizaci systému vzdělávání

pracovníků orgánu sociálně právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“), který obsahuje Studii možností implementace systému celoživotního vzdělávání v oblasti sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „SPO“).

Ve sledovaném období proběhlo také pilotní ověření návrhu modulu celoživotního vzdělávání v oblasti SPO, jehož cílem bylo v praxi ověřit možnosti zjišťování vzdělávacích potřeb skrze interaktivní metody, skupinové práce v rámci fokusní skupiny a následně vyhledat adekvátní kurzy na současném trhu vzdělávání (zejména kurzy vedené v systému vzdělávacích programů akreditovaných MPSV s názvem AKRIS). Zhodnocení průběhu a závěru z pilotního ověření je uvedeno v Závěrečné zprávě z pilotního ověření celoživotního vzdělávání pracovníků OSPOD, která analyticky zhodnocuje průběh a závěr pilotního šetření. Výstupy KA jsou zveřejněné na webových stránkách www.pravonadetstvi.cz a budou dále využity za účelem přijetí systémových opatření.

V roce 2020 byla zahájena implementace poznatků provedené analýzy a pilotního odzkoušení do praxe, avšak další kroky v roce 2020 nebyly realizovány, a to v souvislosti se situací související s šířením nákazy covid-19 a v návaznosti na vládní opatření.

MŠMT do roku 2023 podporuje vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti primární prevence rizikového chování prostřednictvím šablon. V roce 2020 byla vyhlášena Výzva Šablony III. Z hlediska primární prevence je zásadní, že v rámci šablony na další vzdělávání pedagogických pracovníků (DVPP) zaměřené na aktivitu inkluze, lze žádat o finanční prostředky na specializační studium pro školní metodiky prevence. V rámci tématu společného vzdělávání jsou kurzy zaměřeny také na podporu bezpečného klimatu ve škole/třídách, budování týmu školy a podporu spolupráce, práci s nastavováním cílů a vyhodnocováním výsledků učení žáků se zvláštním zřetelem na žáky s potřebou podpory, včetně vzdělávání zaměřené na identifikaci a rozvoj nadání každého dítěte/žáka. V této variantě je možné absolvovat kurz k získání kvalifikace školního metodika prevence v souladu se zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pedagogických pracovnících“), a vyhláškou č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 317/2005 Sb.“). Projekty jsou dvouleté, aktivity musí být realizovány do konce projektu. Z dotace je možné hradit DVPP i v rozsahu 250 hodin.

Vzdělávací programy s tematikou primární prevence rizikového chování realizoval také Národní institut pro další vzdělávání (dále jen „NIDV“) ve své nabídce v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. MŠMT prostřednictvím NIDV v roce zabezpečilo prostřednictvím krajských poboček NIDV cílené vzdělávání pedagogických pracovníků, ředitelů škol a školních metodiků prevence v oblasti rozpoznávání a minimalizace rizik spojených s projevy šikany a násilného chování ve školách. V roce 2020 bylo vzdělávání značně omezeno, případně probíhalo online formou z důvodů vládních opatření. V období 2016–2020 bylo realizováno cca 100 odborných seminářů každý rok pro pedagogy, v rámci kterých bylo proškoleny cca 6 500. V roce 2020 školení a semináře probíhaly online formou z důvodu nemoci covid-19.

Osvěta a informační aktivity

1.46. Posilovat důvěru veřejnosti prostřednictvím větší otevřenosti a sdílení informací (obousměrně) při dodržení požadavků daných právním řádem (ochrana osobních údajů a objem a skladba poskytovaných dat apod.).

Veškeré preventivně informační aktivity jsou veřejnosti prezentovány s hlavním cílem upevňovat důvěru občanů v PČR, obecní policie, samosprávu a státní správu.

Zatímco na webové stránce MV www.mvcr.cz rubrika „O nás“, podrubrika „Prevence kriminality“ jsou zveřejňovány zásadní strategické, koncepční a metodické dokumenty, zprávy o činnosti RVPPK, prezentace z jednání, informace o dotačních titulech, projektech na místní úrovni i projektech specifických či evropských, příkladech dobré praxe, zahraniční spolupráci apod., tak na samostatném webovém portálu www.prevencekriminality.cz jsou publikovány především prospěšné informace i prakticky využitelné rady a doporučení i pro zájemce z řad laické veřejnosti.

Ve sledovaném období také byly prostřednictvím EUCPN spuštěny národní jazykové mutace stránek věnovaných každoročně pořádanému Mezinárodnímu dni proti vloupání, www.stopvloupani.cz, na kterých jsou postupně umísťovány zprávy z pořádání preventivních kampaní, rady k zabezpečení objektů a také jsou vhodně provázány s preventivním projektem „Zabezpečte se, chraňte majetek sobě i svým sousedům“, jehož prostřednictvím oslovuje OPK MV ve spolupráci s Policií ČR a dalšími subjekty veřejnost s problematikou zabezpečení objektů. Smyslem projektu je předávání informací o aktuálních trendech v oblasti vloupání do objektů zároveň s tipy na efektivní obranu proti pachatelům krádeží.

Preventivní projekt Ministerstva vnitra a Policie ČR „Zabezpečte se, chraňte majetek sobě i svým sousedům“ představuje již několik let souhrn preventivních opatření při ochraně rodinných domů, bytových domů, bytů a rekreačních objektů proti vloupání.

Povědomí občanů o prevenci kriminality a prestiži resortu přispívají také poradenská centra, která MV s partnery zřizuje na tematicky zaměřených veletrzích např. FOR ARCH i každoročním Dětském dnu MV.

Další důležitou aktivitou jsou desítky uspořádaných seminářů a konferencí ve spolupráci s jinými organizacemi (např. Asociace bezpečná škola), které také přispívají důležitou měrou k bezpečí nejen žáků, ale i rodičů a učitelů ve školských zařízeních.

Pro rychlejší šíření aktuálních informací bylo v roce 2020 rozhodnuto zprovoznit modul umožňující zájemcům automatické poslání informace o nově publikovaném článku <https://prevencekriminality.cz/prihlaseni-k-odberu-novinek/>.

Významnými kontaktními místy pro média i veřejnost jsou pracoviště tisku a prevence zřízená v rámci **Policejního prezidia ČR** a na jednotlivých krajských ředitelstvích Policie ČR. Kontaktní údaje na tato pracoviště jsou uvedeny na internetových stránkách www.policie.cz.

V posledním roce trvání Strategie (2020) bylo zaregistrováno více než 11,8 miliónu návštěv webových stránek www.policie.cz. Celkový počet zobrazených článků, respektive odkazů dosáhl 36,3 miliónu. V 6 820 359 případech se jednalo o tzv. „unikátní návštěvníky“, kteří si zobrazili celkem 25 549 064 „stránek“.

V období trvání Strategie došlo k velkému rozmachu komunikace přes sociální sítě, sdílení a přibližování informací veřejnosti. **Policie ČR** provozuje vedle webových stránek [policie.cz](http://www.policie.cz) i účty na sociálních sítích Facebook, Instagram, Twitter a YouTube s nickem PolicieCZ (blíže viz cíl 1.47).

PMS spravuje webové stránky www.pmscr.cz, které jsou pravidelně aktualizovány a je aktivní také na sociálních sítích. V roce 2021 při příležitosti 20. výročí založení organizace prezentovala nové logo a v průběhu tohoto roku dostanou webové stránky PMS novou vizuální podobu.

1.47. Rozvíjet stávající prostředky osvětových a informačních aktivit (včetně např. využití nových informačních kanálů), pokračovat v provozování webu www.prevencekriminality.cz a elektronického zpravodaje „Prevence do každé rodiny“, rozšířit informace na webu i o klíčové dokumenty a aktivity dalších členů Republikového výboru.

Ve sledovaném období byla v rámci rozvoje stávajících prostředků osvětových a informačních aktivit dokončena a zprovozněna nová podoba webových stránek www.prevencekriminality.cz. Webové stránky dostaly nejen modernější vzhled, ale byly v jejich rámci zprovozněny funkcionality, které umožňují oslovení většího množství adresátů a přizpůsobení obsahu potřebám cílových skupin. V rámci rozšíření informací na webu i o klíčové dokumenty a aktivity dalších členů Republikového výboru pro prevenci kriminality (RVPPK) jsou na hlavní stránce webu www.prevencekriminality.cz umístěny odkazy na webové stránky těch členů, kteří mají na svých stránkách rubriky věnované jejich aktivitám souvisejícím s prevencí kriminality.

Elektronický zpravodaj „Prevence do každé rodiny“ byl nahrazen modulem umožňujícím zájemcům automatické posílání informace o nově publikovaném článku na webových stránkách <https://prevencekriminality.cz/prihlaseni-k-odberu-novinek/>. Nadpis článku, který přijde spolu se zprávou o publikování nového příspěvku mailem, napomůže adresátovi v orientaci, jestli se článek dotýká problematiky, která je v jeho gesci, tudíž se tento nástroj jeví jako nesporně výhodnější pro současné potřeby zrychleného a cíleného předávání informací.

V období trvání Strategie došlo k velkému rozmachu komunikace přes sociální sítě, sdílení a přibližování informací veřejnosti. **Policie ČR** provozuje webové stránky policie.cz a účty na sociálních sítích Facebook, Instagram, Twitter a YouTube s nickem PolicieCZ.

Jednotlivé komunikační kanály jsou využívány pro sdělování specifických druhů informací tak, aby kopírovaly komunikační trendy dnešní doby a požadavky jejich uživatelů. Zatímco Facebook je využíván zejména ke sdělování obecných témat, preventivních témat a zajímavostí a je využíván k aktivní interakci s uživateli, Twitter je využíván k předávání aktuálních zpravodajských informací k bezpečnostní situaci, informací k situaci v dopravě a dalších důležitých sdělení, které mají aktuální význam. Instagram (fotografie) a Youtube (video) jsou využívány zejména k popularizační a preventivní činnosti a k budování a posilování důvěryhodnosti Policie ČR. Celková sledovanost jednotlivých kanálů:

Instagram 176 000, FaceBook 229 000, Youtube 520 000 (zhlédnutí videí přes 23 milionů).

1.48. Posílit význam národní soutěže o nejlepší preventivní projekt, otevřít jej i dalším subjektům a využít pro sdílení příkladů dobré praxe. Nastavit pravidla pro přihlašování a výběr nejlepších projektů.

OPK MV pořádalo ve vyhodnocovaném období soutěže pro projekty prevence kriminality: Nejlepší projekt prevence kriminality na místní úrovni a národní kolo Evropské ceny prevence kriminality.

Soutěže o nejlepší projekty prevence kriminality jsou ukotveny v nařízení vlády č. 271/2017 o oceněních udělovaných MV. Současně se obě soutěže opírají o pravidla upravující kritéria pro nominované projekty, organizaci soutěží a složení poroty. Soutěž o „Nejlepší projekt prevence kriminality na místní úrovni“ byla pořádána ve spolupráci s RVPPK.

Soutěžím pro projekty prevence kriminality byl vždy věnován značný prostor na webech www.mvcr.cz a www.prevencekriminality.cz, což vedlo jak ke zvýšení povědomí o realizovaných projektech, tak k posílení sdílení příkladů dobré praxe. V letech 2017 a 2019 byla prezentace vítězných projektů uspořádána na Národních dnech prevence v Brně, a to dokonce pod osobní záštitou ministra vnitra ČR, což dodalo soutěžím na prestiži a přispělo k jejich prezentaci v místních a odborných médiích.

Díky dostatečnému mediálnímu pokrytí soutěží se tyto mohou stát inspirací pro potenciální realizátory preventivních projektů.

Legislativa

Specifické cíle:

1.49. V případě vhodnosti a širšího konsenzu posílit systém prevence kriminality legislativní cestou s cílem vytvořit stabilnější a efektivnější podmínky pro prevenci kriminality.

Problematika legislativního ukotvení prevence kriminality rezonuje odbornou veřejností prakticky neustále. Na základě analýzy potřeby právní úpravy prevence kriminality (i se zohledněním zkušeností s vlastním zákonem na Slovensku) bylo v roce 2014 v rámci RVPPK doporučeno postupovat v případě potřeby cestou dílčích novelizací stávajících právních předpisů, které upravují preventivní činnosti nebo postavení subjektů, jež se na prevenci kriminality podílejí, s cílem vytvořit stabilnější a efektivnější podmínky pro prevenci kriminality a zároveň více začleňovat témata prevence kriminality do strategických dokumentů vlády ČR. V období platnosti Strategie byly uplatněny následující legislativní návrhy mající vztah k prevenci kriminality a prioritám a cílům této Strategie:

Byla navržena **novela zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich**, která byla schválena a vyhlášena ve Sbírce zákonů jako zákon č. 471/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Novela nabyde účinnosti 1. února 2022. Novela se mj. týká ochrany osob, které mají v trestním řízení práva podle zákona o obětech trestných činů, a pokud je čin překvalifikován na přestupek (často i z důvodu nedostatku důkazů), tato práva ztrácí. Jedná se o novou úpravu stanovení:

§ 72a

Ochrana osob vystupujících v řízení o přestupku

(1) Správní orgán vyloučí z nahlížení do spisu údaje o místě trvalého pobytu, popřípadě bydliště, doručovací adrese, místě výkonu zaměstnání, povolání nebo podnikání osob vystupujících v řízení o přestupku na jejich žádost, vyžaduje-li to ochrana jejich soukromí nebo bezpečnosti. O žádosti podle věty první rozhodne správní orgán usnesením.

(2) Údaje podle odstavce 1 jsou vyloučeny z nahlížení do spisu, pokud byl přístup k těmto údajům omezen v předcházejícím trestním řízení o totožném skutku, je-li tato skutečnost správnímu orgánu známa. O vyloučení z nahlížení do spisu se učiní záznam do spisu.

§ 75

Součinnost

(4) Byl-li přestupek vykazující znaky užití násilí v rodině nebo partnerském vztahu spáchán na osobě mladší 18 let, nebo byla-li osoba mladší 18 let svědkem přestupku vykazujícího znaky užití násilí v rodině nebo partnerském vztahu, příslušný správní orgán o tom vyrozumí bez

zbytečného odkladu orgán sociálně-právní ochrany dětí a zároveň jej informuje o všech podstatných skutečnostech, které zjistil.

§ 82

Dokazování

(4) Výslech svědka, který je osobou mladší 15 let, správní orgán provádí pouze v nezbytných případech; správní orgán při výslechu postupuje zvlášť šetrně a současně tak, aby nebylo nutné výslech znovu opakovat. Výslechu mohou být přítomni zákonný zástupce nebo opatrovník vyslýchané osoby, nebude-li jejich přítomnost na újmu práv vyslýchané osoby. K výslechu správní orgán přibere orgán sociálně-právní ochrany dětí nebo jinou osobu mající zkušenosti s výchovou mládeže, pokud by se zřetelem na předmět výslechu a stupeň duševního vývoje vyslýchané osoby přispěla k správnému vedení výslechu. Svědkovi, který je osobou mladší 15 let, lze klást otázky jen prostřednictvím oprávněné úřední osoby.

Postavení obětí trestných činů

Pod č. 56/2017 Sb. byl publikován zákon, kterým se mění zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (**zákon o obětech trestných činů**), ve znění zákona č. 77/2015 Sb., a další související zákony, který nabyl účinnosti dne 1. 4. 2017. Cílem tohoto návrhu bylo vylepšit stávající úroveň implementace směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV, a zároveň reagovat na poznatky praxe. Došlo zejména k rozšíření kategorie zvlášť zranitelných obětí o osoby vysokého věku, oběti teroristického útoku, oběti trestných činů zahrnující nátlak, oběti trestných činů z nenávisti a o oběti trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny, dále pak k rozšíření okruhu informací, které jsou obětem poskytovány dle potřeb samotných obětí (na jedné straně se tato povinnost rozšířila o některé nové informace, na druhé straně se umožnilo, aby jednotlivé informace byly poskytnuty pouze v rozsahu, který odpovídá konkrétním potřebám oběti s ohledem na povahu a závažnost trestného činu, včetně možnosti informace vůbec neposkytnout, pokud oběť vysloví přání nebýt informována) a dále došlo ke změnám ve vedení registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů. Nově se též přiznal nárok na právní pomoc poskytovanou zmocněncem bezplatně všem zvlášť zranitelných obětem, tj. nejen dětem, jako v předchozí úpravě. Dalšími změnami jsou např. změny v oblasti zabránění kontaktu oběti (a nově i též osoby jí blízké) s podezřelým či obviněným, akcentace požadavku na využívání speciálních výslechových místností aj.

Pod č. 59/2017 Sb. byl publikován **zákon o použití peněžních prostředků z majetkových trestních sankcí uložených v trestním řízení** a o změně některých zákonů, který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2018. Hlavním cílem tohoto zákona bylo odstranit předchozí stav, kdy osoby poškozené trestným činem, kterým byl přiznán ať již v trestním či v civilním řízení nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy, jež jim byla způsobena trestným činem, nebo nárok na vydání bezdůvodného obohacení, které pachatel na jejich úkor trestným činem získal, nedosáhnou z důvodu nedostatku majetku pachatele plného uspokojení takového nároku, přestože v daném trestním řízení byl zajištěn a prostřednictvím uložených trestních sankcí odčerpán majetek, který by mohl být využit k uspokojení jejich nároků. Nová právní úprava zlepšuje postavení poškozených při uspokojování jejich majetkových nároků, neboť pro tento účel umožňuje využít majetek, který byl odčerpán na základě majetkových sankcí uložených v trestním řízení pro uspokojování majetkových nároků poškozených. Nově tak peněžní prostředky získané z uložených majetkových sankcí v trestním řízení nebudou příjmem státního rozpočtu, ale budou soustředěny na zvláštním účtu Ministerstva spravedlnosti a na

základě žádosti pak budou přerozdělovány mezi poškozené. O uspokojení nároku ze zvláštního účtu Ministerstva spravedlnosti může požádat i osoba s nárokem na dlužné výživné vůči odsouzenému pachateli trestného činu zanedbání povinné výživy (pro účely tohoto zákona a trestního řádu se stanoví, že dlužné výživné je považováno za majetkovou škodu, jež byla poškozenému způsobena trestným činem). K rozšíření využitelnosti tohoto zákona pak došlo ode dne 1. 10. 2018 novelou, která je součástí zákona č. 178/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 104/2013 Sb., **o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních**, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, a to tak, že jeho aplikovatelnost byla rozšířena i na použití peněžních prostředků z majetkových trestních sankcí uložených trestním příkazem.

Vnější diferenciaci věznic

Za předpis, který umožňuje lepší práci s odsouzenými ve výkonu trestu, neboť umožňuje lepší organizaci rozvoje a implementace standardizovaných programů a specializovaného zacházení v jednotlivých věznicích, byl zákon č. 58/2017 Sb., kterým se mění trestní zákoník, zákon o výkonu trestu odnětí svobody a další související zákony, kterým se s účinností od 1. 10. 2017 provedla **změna tzv. vnější diferenciaci věznic**. V rámci vnější diferenciaci věznic došlo k nahrazení dosavadních čtyř základních typů věznic typy dvěma (věznice s ostrahou a věznice se zvýšenou ostrahou). Věznice s ostrahou je nově vnitřně diferencována na tři oddělení, a to podle míry jejich zabezpečení (s nízkým, středním a vysokým stupněm zabezpečení). Právní úprava ponechává zařazení odsouzených do typu věznice na rozhodování soudu. Rozhodování o umísťování odsouzeného do oddělení s nízkým, středním a vysokým stupněm zabezpečení v rámci vnitřní diferenciaci věznice s ostrahou bylo svěřeno do kompetence Vězeňské služby ČR, rozhodnutí ředitele věznice o umístění odsouzeného v rámci vnitřní diferenciaci není k podnětu odsouzeného přezkoumáváno generálním ředitelem Vězeňské služby, nýbrž trestním soudem. Cílem zákona bylo umožnit adekvátní diferenciaci odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody, a to podle posouzení osobnostních faktorů odsouzených a jejich trestné činnosti z hlediska penitenciárního, při zohlednění rizik a bezpečnostního hlediska. S touto změnou byl spjat předpoklad efektivnějšího zacházení s odsouzenými a jejich úspěšnější reintegrace do společnosti a v dlouhodobém důsledku snižování rizik recidivy.

Odměňování vězňů

Jedním z cílů změn, ke kterými MS přistoupilo v oblasti odměňování vězňů, byla i snaha o zmírnění jejich zadluženosti jakožto jednoho z kriminogenních faktorů:

Ke změně právní úpravy odměňování odsouzených došlo v roce 2017 dvěma předpisy účinnými od 1. 4. 2018, a to nařízením vlády č. 361/2017 Sb., **o výši a podmínkách odměňování odsouzených zařazených do práce ve výkonu trestu odnětí svobody**, kterým bylo zrušeno dosavadní nařízení vlády č. 365/1999 Sb., a vyhláškou č. 362/2017 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 10/2000 Sb., **o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů**, ve znění pozdějších předpisů. Těmito předpisy došlo ke zvýšení odměny odsouzených za práci, čímž se odsouzeným umožnilo umořit větší část dluhů než podle předchozí úpravy, a zároveň došlo ke zvýšení částky připadající z odměny odsouzeného za práci na tzv. úložné a ke zvýšení limitu, od kterého může odsouzený za stanoveným účelem použít prostředky z úložného, čímž se umožnilo odsouzenému vytvořit si určitou finanční rezervu na dobu po svém propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

MS následně v roce 2019 připravilo další dva právní předpisy, které se týkají pracovních odměn vězňů a jejich rozúčtovávání, konkrétně jde o vyhlášku č. 88/2019 Sb., kterou se mění vyhláška č. 10/2000 Sb., **o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody**

zaměstnaný, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů, ve znění pozdějších předpisů, a o nařízení vlády č. 87/2019 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 361/2017 Sb., **o výši a podmínkách odměňování odsouzených zařazených do práce ve výkonu trestu odnětí svobody**. Těmito předpisy došlo ke zvýšení procentního podílu, který je z pracovních odměn vězňů odváděn na výživné na nezaopatřené děti (místo předchozích 30 % bylo určeno na tyto srážky 33 % čisté odměny, a to na úkor nákladů výkonu trestu), a zároveň došlo i k navýšení pracovních odměn pro odsouzené, která by měla být v budoucnu přímo navázána na minimální mzdu, aby tak byla zajištěna její reálná hodnota ve vztahu k cenové hladině (v I. skupině částku ve výši 50 % minimální mzdy za měsíc). Oba tyto právní předpisy nabýly účinnosti dne 1. 1. 2020.

Dítě žijící v domácnosti, kde probíhá mezi jeho rodiči domácí násilí, je nutné považovat za osobu ohroženou domácím násilím, i když není přímým předmětem útoků. I podle stanoviska WHO by takové dítě mělo být považováno za psychicky týrané. Policisté už s dítětem jako osobou ohroženou domácím násilím pracují, v úředním záznamu je dítě zahrnuto mezi osoby ohrožené. Ale ne vždy tomu tak je a ne všechny orgány, které případy domácího násilí řeší, k tomu tak přistupují. Byla proto vytvořena vládní novela zákona o Policii ČR, podle které dítě žijící v domácnosti s výskytem domácího násilí je přímo ze zákona ohroženou osobou. Tato novela byla projednávána v Poslanecké sněmovně jako sněmovní tisk č. 642. Jeho projednávání bylo zastaveno a v současné době je projednávána jako součást sněmovního tisku č. 983.

V období hodnocené strategie se legislativní aktivity **MS** soustředily i **na podporu alternativních trestů**. Ministerstvo spravedlnosti se zaměřilo na postupné odstraňování identifikovaných bariér, které bránily ukládání většího počtu peněžitých trestů nebo které ztěžovaly výkon tohoto druhu trestu (možnost zajistit určenou část majetku obviněného pro účely výkonu peněžitého trestu – novela trestního řádu provedená zákonem č. 86/2015 Sb., rozšíření využitelnosti institutu prohlášení o majetku obecně pro všechny účely zjištění majetku osoby, jejíž majetek má být zajištěn, nebo ke zjištění majetkových poměrů obviněného, je-li toho třeba pro účely trestního řízení, rozšíření možnosti zjišťovat majetkové poměry obviněného v přípravném řízení – zákon č. 55/2017 Sb., zrušení ustanovení, že peněžitý trest smí být vymáhán jen tehdy, pokud tím nedojde k zmaření uspokojení majetkových nároků poškozeného, neboť podle úpravy obsažené v zákoně č. 59/2017 Sb., o použití peněžních prostředků z majetkových trestních sankcí uložených v trestním řízení a o změně některých zákonů, jsou peněžní prostředky získané výkonem peněžitého trestu použity k uspokojení majetkových nároků poškozených), což vyvrcholilo přijetím zákona č. 333/2020 Sb., který je komplexem opatření směřujících k vyššímu a racionálnějšímu ukládání tohoto druhu trestu (za hlavní změny lze považovat zrušení možnosti přeměny peněžitého trestu v jiné alternativní tresty; zrušení institutu náhradního trestu odnětí svobody – nezaplacený peněžitý trest bude namísto toho přeměněn v trest odnětí svobody podle zákonem stanoveného přepočtu; zmírnění podmínek pro zahlázení při odsouzení k peněžitému trestu). Projednávání návrhu na přesun vymáhání peněžitých trestů a všech dalších pohledávek vzniklých v resortu justice, jejichž správa placení se řídí daňovým řádem, na Celní správu, což by mělo mít též pozitivní vliv jak na četnost ukládání peněžitého trestu, tak hlavně na jeho výkon, nebylo doposud ukončeno (tento návrh je veden jako sněmovní tisk 762).

V rámci naplňování cílů Koncepce rozvoje probace a mediace do roku 2025 (Specifický cíl Vhodně ukládat alternativní tresty a uplatňovat odklony) byl v roce 2018 ustaven Akční tým pro spolupráci v justici, do kterého byli zapojeni zástupci justice (MS, PMS, soudci, státní zástupci, IKSP, VS ČR atp.). Na základě výstupů týmu byly zpracovány návrhy legislativních

změn trestních předpisů, které reflektují potřeby praxe zejm. v oblasti alternativních trestů – posilují zásadu individualizace při aplikaci odklonů a ukládání alternativních trestů, posilují postavení a rozšiřují působení PMS již do fáze prověřování v trestním řízení a v řízení ve věcech dětí mladších 15 let. Návrhy byly dne 8. 10. 2019 schváleny Vládou ČR, prošly schvalovacím procesem v Poslanecké sněmovně a Senátu a po podpisu prezidenta republiky byly dne 9. 6. 2021 publikovány pod č. 220/2020 Sb. ve Sbírce zákonů jako novela trestních a dalších předpisů s účinností části ustanovení od 1. 7. 2021, další části od 1. 1. 2022 a poslední části od 1. 7. 2023.

Neukončený je legislativní proces novely zákona o obětech trestných činů, která je součástí vládního návrhu zákona projednávaného jako sněmovní tisk 980. Na základě požadavků čl. 8 směrnice o obětech trestných činů je navrhováno v rámci zákona o obětech trestných činů výslovně ve vztahu k osobám blízkým oběti zakotvit některá práva, která jim dle směrnice náleží, zejm. právo osob oběti blízkých na přístup ke službám podpory pro oběti, a to s ohledem na jejich zvláštní potřeby a závažnost újmy utrpěnou v důsledku trestného činu spáchaného na oběti.

Mezinárodní spolupráce

Specifické cíle:

1.50. Pokračovat v aktivním zapojení České republiky do spolupráce v oblasti prevence kriminality na mezinárodní úrovni, zejména v rámci struktur EU (Evropská síť pro prevenci kriminality) a podílet na formulování preventivní politiky na evropské úrovni.

ČR se aktivně účastnila jednání pořádaných EUCPN a to ať už osobně či v roce 2020 z důvodu pandemie covid-19 online formou. V rámci činnosti EUCPN se MV svými připomínkami podílelo na tvorbě Víceleté strategie na období 2021–2025 poskytující zastřešující rámec, který za prvé zajistí, aby činnost EUCPN odrážela potřeby prevence kriminality a za druhé, aby činnosti EUCPN byla podporována účinnou vnitřní strukturou, která přijímá proaktivní přístup k plánování a podporuje vhodné a účinné pracovní postupy. Strategie si klade za cíl poskytnout síti větší soudržnost a umožnit jí efektivnější řešení výzev v rámci prevence kriminality.

Zástupci ČR z MV a MS se také účastnili 14. Kongresu OSN k prevenci kriminality a trestní justice, který se uskutečnil v březnu 2021 v japonském Kjótu. S ohledem na mimořádná opatření související s pandemií nemoci covid-19 se zástupci ČR účastnili pouze prostřednictvím on-line platformy. V rámci kongresu byla přijata mj. tzv. Kjótská deklarace, která určuje priority OSN a jejích členských států v oblasti prevence kriminality a trestní justice na dalších 5 let.

Nová Víceletá strategie EUCPN i Kjótská deklarace budou tvořit jedny z východisek pro novou Strategii prevence kriminality v ČR na léta 2021 až 2026.

1.51. Využívat mezinárodní spolupráci ke sdílení pozitivních příkladů a zkušeností v oblasti prevence kriminality.

Obecně byly příklady dobré praxe v rámci prevence kriminality čerpány jak z EUCPN, tak v případě prevence a boji proti obchodování s lidmi, ze sítě Národních reportérů a ekvivalentních mechanismů pro oblast boje proti OSL, která spadá pod Evropskou komisi.

Od roku 2018 se ČR připojovala též v rámci prevence vloupání do obydlí k Evropskému dni proti vloupání, který probíhal pod záštitou EUCPN.

Ke sdílení příkladů dobré praxe docházelo též v rámci vyhlašování Evropské ceny prevence kriminality, které se se svými nejlepšími preventivními projekty účastní členské státy EUCPN. EUCPN na svém webu – <https://eucpn.org/> – dále sdílí zajímavé a úspěšné projekty jako příklady dobré praxe, zpracovává toolboxy pro řešení konkrétních oblastí preventivních aktivit, zveřejňuje užitečné výzkumy a závěry odborných studií apod.

1.52. Zapojovat se také do aktivit mezinárodních neziskových uskupení zabývajících se zejména situační prevencí ve městech.

Již v roce 1987 bylo založeno **Evropské fórum pro bezpečnost ve městech** (EFUS). Sdružuje přibližně 300 místních samospráv (měst a regionů) a zabývá se problematikou bezpečnosti ve městech. Statutární město Brno je řádný člen od roku 2006, od roku 2018 má Brno svého zástupce ve výkonném výboru EFUS. Brno bylo v letech 2016–2020 členem pracovní skupiny „Senioři“. Dále se účastnilo konferencí a seminářů těchto pracovních skupin a projektů:

- „Security & Innovation“
- „Cutting Crime Impact“
- „PRoTECT“ (Public Resilience using Technology to Counter Terrorism)
- „BRIDGE“ (Building resilience to reduce polarization and growing extremism).

V roce 2020 proběhla řada on-line seminářů, které se věnovaly tématům v době pandemie, např. spolupráce měst v době krize, podpora rizikových skupin v době pandemie, nové hrozby a využití technologií apod.

Brno uspořádalo v letech 2017 a 2019 **Národní dny prevence**. V roce 2017 se této akci zúčastnili zástupci EFUS. V roce 2019 vyjádřili podporu tohoto setkání (bez osobní účasti) na zasedání výkonného výboru a výročním zasedání EFUS, kde byly Národní dny prevence v Brně prezentovány.

Brno je také členem pracovní skupiny „Drogová prevence“ v rámci Eurocities.

1.53. Podílet se na tvorbě evropských norem v oblasti prevence kriminality.

S rozvojem vědy a techniky a neustálým přísunem nových technologií rostou nejen možnosti pachatelů k páčání trestné činnosti a ke ztížení jejich odhalení či usvědčení, ale také se objevují nové možnosti ochrany před trestnou činností, zejména majetkovou. Prioritou v této oblasti zůstává situační prevence, která staví na zkušenosti, že určité druhy kriminality se objevují v určité době, na určitých místech a za určitých okolností a prostřednictvím opatření organizační, režimové, fyzické a technické povahy se snaží situační kriminogenní podmínky minimalizovat, a dále na informování o aktuálních hrozbách a možnostech ochrany před nimi.

Národní úroveň

TNK 148 Prevence kriminality a ochrana obyvatel. Tato TNK posuzuje, projednává a zpracovává návrhy národních, evropských a mezinárodních norem, zejména návrhy evropských komisí CEN/TC 325 Prevence kriminality prostřednictvím navrhování budov, objektů a území a CEN/TC 391 Ochrana společnosti a obyvatel.

Členové TNK působí zároveň i jako národní experti v uvedených komisích, předseda TNK je zaměstnanec MV.

Důležité ČSN přijaté v době platnosti Strategie

ČSN 73 4400 Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení

Tato norma upravuje zásady a návrhy pro snižování rizika kriminality, obavy z kriminality a antisociálního chování ve školách ve fázích plánování a realizace stavebního řešení

a bezpečnostních opatření prostřednictvím preventivního řízení bezpečnostních rizik, k nimž může ve školách docházet. Návrh a implementace bezpečnostních opatření vychází ze systémů řízení bezpečnostních rizik.

Na základě velkého ohlasu odborné i laické veřejnosti se MV rozhodlo nechat zpracovat metodiku aplikace této normy do praxe ve spolupráci s Asociací bezpečná škola. „Metodika aplikace nové technické normy ČSN 73 4400 Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“ má následující cíle:

- Pochopit a vyhledat rizika dle ČSN 73 4400
- Určit rizika, které jsou pro vaše školské zařízení nejvýznamnější
- Zhodnotit současný stav opatření k eliminaci definovaných rizik
- Pochopit postup vedoucí k bezpečí.

ČSN P CEN/TS 16850 Ochrana společnosti – Pokyny pro řízení bezpečnosti ve zdravotnických zařízeních

Tato technická specifikace poskytuje návod pro řízení bezpečnosti ve zdravotnických zařízeních. Zabývá se ochranou lidí, důležitých, respektive kritických procesů, majetku a informovaností o bezpečnostních hrozbách. Vztahuje se na nemocnice a další místa, která poskytují zdravotnickou péči, jako například psychiatrické kliniky, domovy pro seniory a instituce pro hendikepované. Dále se vztahuje na osoby samostatně výdělečně činné poskytující zdravotnickou péči. Nevztahuje se na bezpečnost a ochranu zdraví při práci a požární bezpečnost. Dokument předkládá konkrétnější návrhy bezpečnostních opatření, které povedou k větší bezpečnosti zaměstnanců, zdravotnických zařízení, pacientů a dalších lidí, kteří navštěvují tato zařízení.

Evropská úroveň

CEN/TC 325 „Crime prevention through building, facility and area design“

V září 2010 ÚNMZ převzal sekretariát technické komise CEN/TC 325 od švýcarského národního normalizačního orgánu (Swiss Association for Standardization) na základě rozhodnutí Technického výboru CEN/BT C005/2010 z března 2010.

Ode dne 1. 7. 2016 je platná i účinná vzájemná Smlouva o spolupráci mezi MV a ÚNMZ (organizační složka státu v resortu MPO). Předmětem této smlouvy je stanovení formy a obsahu spolupráce smluvních stran při zajištění činností souvisejících s tvorbou ČSN, přejímáním harmonizovaných technických norem do soustavy ČSN včetně mezinárodní spolupráce při tvorbě a revizích technických norem z oblasti prevence kriminality a zejména se zajištěním činnosti sekretariátu CEN/TC 325 Prevence proti kriminalitě při plánování městské výstavby a navrhování budov.

V lednu 2018 ÚNMZ přenesl činnosti související s tvorbou, vydáváním a distribucí technických norem na Českou agenturu pro standardizaci, s.p.o., která je odpovědná za zabezpečení aktivit technické komise CEN/TC 325.

Působnost CEN/TC 325

Evropský výbor pro normalizaci (CEN/CENELEC) řídí normalizační práce technických komisí a dohlíží na to, aby se nepřekrývaly. Přesná definice oblasti působnosti každé komise (angl. scope) je zpřístupněna na webových stránkách CEN/CENELEC, včetně uvedení struktury, personálního obsazení a rámcové informace o normalizačních aktivitách (pracovní program a zveřejněné normy).

Působnost technické komise CEN/TC 325 se týká vývoje evropských norem zaměřených na prevenci kriminality v průmyslových zařízeních, vzdělávacích institucích, nemocnicích,

obytných budovách, obchodních centrech, náměstích a v místech veřejných setkání, a to prostřednictvím návrhů budov, zařízení a veřejných prostor. V normách musí být jasně stanovena oblast, pro kterou je lze aplikovat, příslušné strategie, bezpečnostní úrovně, koncepce budov a ploch, použití stavebních prvků, silnic a chodníků. Normy mohou být aplikovány na nové a významně zrekonstruované budovy, objekty a prostory, nesmí však klást požadavky na stavební výrobky a komponenty bezpečnostních systémů, které spadají pod působnost jiných technických komisí.

Dopady revitalizace na rozvoj aktivit CEN/TC 325

V průběhu roku 2018 se uskutečnila řada personálních změn na všech úrovních. Do čela komise byla jmenována předsedkyně Ing. Alena Šimková (chairperson) a vedení sekretariátu se ujal Ing. Stefan Krebs (Agentura). Do vedení tří ze čtyř pracovních skupin komise byli jmenováni noví vedoucí (convenors). Tyto změny byly provedeny s cílem povznést aktivity komise na vyšší úroveň, zvýšit její důvěryhodnost a zahájit přípravné práce na nových normalizačních úkolech.

V současné době spadají do působnosti technické komise čtyři pracovní skupiny (Working Groups – WG). S výjimkou WG 4 jsou plně aktivní, mají mezinárodní vedení a expertní obsazení a pracují na přidělených úkolech. Jsou to:

- CEN/TC 325/WG 1: Terminology se věnuje specifikaci termínů a jejich definic používaných v oblasti vymezené působností technické komise;
- CEN/TC 325/WG 2: Urban planning pracuje na metodách hodnocení a na požadavcích na územní plánování pro nové a stávající zastavěné prostředí;
- CEN/TC 325/WG 3: Building design se zabývá metodami a požadavky na navrhování a redesign nových a stávajících budov;
- CEN/TC 325/ WG 4: Public transport facilities je na základě rozhodnutí CEN/TC 325 neaktivní, oblast působnosti je zařízení veřejné dopravy.

Na základě akvizice iniciované sekretariátem CEN/TC 325 bylo získáno několik nových členů CEN/TC 325 a CEN/TC 325/WG 3, a to z Polska, Německa, Švédska, Finska a Norska.

Za ČR se na činnosti CEN podílí ÚNMZ společně s ČAS (Česká agentura pro standardizaci; státní příspěvková organizace zřízená ÚNMZ za účelem tvorby, vydávání a distribuce technických norem). Odbor prevence kriminality MV se podílí na činnosti ÚNMZ a ČAS v oblasti norem prevence kriminality, zejména prostřednictvím Technické normalizační komise (TNK) 148 „Prevence kriminality a ochrana obyvatel“.

MV docílilo na mezinárodním workshopu velkého úspěchu s národní normou ČSN 73 4400 a procesem auditů ve školách, preventivního školení učitelů apod. – to nikdo jiný v Evropě prozatím nemá. Naším cílem je prostřednictvím komise a pracovní komise WG3 (řídí a vede ČR) rozhybat evropskou diskusi o této problematice a prosadit vznik celoevropské technické normy na základě úspěchů s celým procesem zlepšování bezpečnosti ve školách v ČR. Anglický překlad ČSN 734400 pod číslem CEN/TS 14383-6 byl revidován na základě veškerých zaslaných připomínek. Téměř všechny faktické i odborné připomínky byly přijaty a zapracovány. Ve spolupráci celého týmu byla aktualizovaná verze překladu, která je oproštěna od ne zcela vhodných příloh. Místo nich byly přidány odkazy na relevantní ISO standard, který problematiku řízení rizik řeší. Návrh normy CEN/TS 143383-6 byl úspěšně vyslán do mezistátního připomínkového procesu.

1.54. Využívat zdroje EU či jiné zahraniční finanční mechanismy k realizaci preventivních projektů a aktivit.

Připojením k Evropskému dni proti vloupání, který se od roku 2018 pořádá každoročně a ke kampani proti obchodování s lidmi, která proběhla v roce 2019, jsme nemuseli vynakládat finance na tvorbu preventivních materiálů. Materiály jako video, letáky a plakáty byly vytvořeny EUCPN, která zařídila též jazykovou mutaci materiálů.

MV realizuje projekt **Mapy budoucnosti II** (viz spec. cíl č. 1.40), který je financován z operačního programu Zaměstnanost – Evropský sociální fond (80,86 %) a státní rozpočet ČR (19,14 %).

Dále byl v období Strategie úspěšně zrealizován projekt Domovník-preventista, účinný nástroj sociálního začleňování a podpory sociálně situační prevence v obci, realizovaný s podporou ESF OPZ, CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_029/0003723 – blíže viz <https://www.mvcr.cz/clanek/erdf-operacni-program-zamestnanost-domovnik-preventista.aspx>.

PMS dlouhodobě využívá prostředky fondů EU a jiných – v roce 2020 byly ukončeny tři projekty zaměřující se na poskytování poradenství a psychosociální pomoci obětem (projekt Proč zrovna já? II), zavedení parolových komisí a resocializačních programů pro pachatele (projekt Křehká šance II) a probační a resocializační programy pro mládež (projekt Na správnou cestu! II). Všechny tyto projekty byly zaměřeny také na podporu multidisciplinární spolupráce na místní úrovni:

- týmy pro oběti trestných činů
- týmy pro mládež
- program Rozvoj restorativní praxe – model pravidelné komunikace a účinné spolupráce mezi místní veřejností, samosprávou, neziskovými organizacemi, státními orgány, podnikatelskými subjekty a věznicí na témata spojená s kriminalitou, pachateli trestných činů, oběti na principech restorativní justice rozvíjel program.

V roce 2020 získala **PMS** finanční prostředky z Fondů EHP a Norska 2014–2021 na realizaci nového projektu Zpátky do života (2020–2024). Projekt je zaměřen na rozvoj resocializačních programů – ty budou realizovány v nově vzniklých programových centrech, pro osoby podmíněně propuštěné z výkonu trestu odnětí svobody bude připraven pobytový resocializační program Probační dům.

1.55. Posilovat bilaterální spolupráci v problematikách spadajících do oblasti prevence kriminality.

MV, ve spolupráci s Probační a mediační službou a MPSV realizuje aktivity na přípravu programu dobrovolnictví v postpenitenciární péči. Byla vytvořena pracovní skupina pod vedením MV, která má podpořit zapojování klientů Probační a mediační služby prostřednictvím dobrovolnických činností zpět do společnosti. V rámci toho byla navázána komunikace s Rakouskem a Nizozemím, kde byly zkoumány jejich systémy a způsoby práce při zapojování dobrovolníků do postpenitenciární péče.

PP ČR má dlouhodobě navázanou spolupráci se Slovenskem, kde spolupracují s PP SR, dále s MV SR a MS SR, a to zejména v oblasti výměny zkušeností s prací s osobami mladšími 18 let v procesním postavení obětí, svědků i pachatelů v trestním řízení, také v oblasti dětské pornografie. V roce 2018 v policejních vzdělávacích zařízeních proškolili slovenské metodiky pro práci s dětmi při výslechu ve speciálních výslechových místnostech, pro jejich pilotní

projekt. Každoročně se vzájemně účastní Instrukčně metodických zaměstnání, kde dochází k přímé výměně zkušeností, a to jak ze strany policistů, tak i metodiků.

Již 5 let má **PP ČR navázanou spolupráci s Ukrajinou**, kdy se zpočátku účastnili projektu MV ČR a představili na Ukrajině jejich systém práce ve speciálních výslechových místnostech a navázali osobní kontakty s policisty v různých oblastech a městech Ukrajiny (Oděsa, Severodoněck, Kyjev, Lvov, Užhorod, Charkov, ...). V roce 2019 ve vzdělávacích zařízeních PP ČR proškolili metodiky z Ukrajiny, a to právě pro práci s dětmi vyslýchaných ve speciálních výslechových místnostech (pedagogy policejních akademií).

V roce 2021 **PP ČR** dokončilo metodiku Identifikace obětí trestných činů a k tomuto tématu uspořádali 3 mezinárodní webináře, které byly uskutečněny se Slovenskem, Ukrajinou a Evropelem, a to včetně evropských států spolupracujících ve skupině Empact.

V bilaterální spolupráci bude PP ČR s výše uvedenými státy i nadále spolupracovat a rozvíjet i s ostatními státy ze skupiny EMPACT. Věda, výzkum, inovace

Specifické cíle:

1.56. Minimálně jednou za funkční období Strategie realizovat celospolečenský výzkum zaměřený na prevenci kriminality a zjišťování pocitu bezpečí obyvatel, hodnotit jej na úrovni celé ČR i jednotlivých krajů. Stejně tak realizovat i národní viktimologický výzkum. Tyto výzkumy by měly probíhat pravidelně a standardizovaně včetně jejich hodnocení.

MV ve spolupráci s IKSP spolupracovalo při přípravě, realizaci a vyhodnocování výzkumu zaměřeného na zjišťování názorů a postojů obyvatel na otázky spojené s problematikou kriminality a její prevencí. Byla zpracována koncepce výzkumu a proběhlo opakované reprezentativní šetření i šetření formou tzv. omnibusu v mezidobí reprezentativních šetření.

Výzkum s názvem „Názory a postoje obyvatel na otázky spojené s problematikou kriminality a její prevencí“ provedla na základě výběrového řízení firma ppm factum research s.r.o., se sídlem v Praze. Výzkum probíhal v letech 2017 až 2020, kdy v letech 2017 a 2020 proběhlo velké šetření, v letech 2018 a 2019 menší omnibusová šetření. U velkých šetření bylo dotazováno přes 3 000 obyvatel ČR, dotazování probíhalo v každém ze 14 krajů včetně hlavního města Prahy. Pro jednotlivé kraje také byly zpracovány samostatné výstupy. Odpovědi byly dále tříděny také dle pohlaví, věku či vzdělání. Závěry v roce 2020 obsahují srovnání a ukázky trendů za celé 4leté období, ale také srovnání s předchozím výzkumem z roku 2012 (v otázkách, u kterých to bylo možné).

Dotazník připravil OPK MV ve spolupráci se členy RVPPK. Partnerem realizovaného výzkumu je IKSP, který také prováděl podrobnou interpretaci získaných dat a výsledek zpracoval k využití MV a RVPPK.

Zjištění průzkumu byla rozdělena do 5 kapitol: 1. Prevence kriminality, 2. Vlivy na kriminalitu, 3. Vnímání a hodnocení policie, 4. Občané a kriminalita, 5. Postoje k vybraným tématům.

Výzkum a jeho závěry jsou k dispozici na webu MV zde <https://www.mvcr.cz/clanek/prevence-kriminality-na-regionalni-a-lokalni-urovni.aspx?q=Y2hudW09Nw%3d%3d> a jeho podrobnější rozpracování na webu IKSP zde <http://www.ok.cz/iksp/docs/459.pdf>.

Podstatné je, že tak byl položen základ ke stabilizaci a pravidelnému provádění těchto výzkumů, které jsou zásadní pro zjišťování postojů populace k problematice kriminality a její

prevenci. Tyto poznatky jsou nezbytné pro zacílení preventivních aktivit a pro jejich přiblížení občanům tak, aby byly veřejností akceptovány.

1.57. Provádět výzkumy v oblasti prevence kriminality, trestní a bezpečnostní politiky státu zaměřené na aktuální dílčí problematiky.

Pro bližší analýzu vlivů, které působí na utváření názorů a postojů veřejnosti je také významný výzkumný projekt IKSP „Prezentace kriminality a jejího trestání v médiích“, který je v tomto roce dokončován.

Ve vztahu k problematice postojů veřejnosti k cizincům, jiným národnostem a různým menšinám přinese poznatky rovněž výzkumný projekt IKSP „Kriminologická analýza hate crime (trestných činů, motivovaných rasovou, národnostní či obdobnou záští)“. Trestná činnost cizinců a migrace včetně nelegální je v IKSP pravidelně sledována a výsledky jsou každoročně zveřejňovány v analýze trendů kriminality v předchozím roce.

S ohledem na význam posunu části kriminality do virtuální oblasti zahájil v uplynulém období IKSP rovněž výzkum tzv. kyberkriminality. Jeho cílem bylo získat nové poznatky o prevalenci vybraných forem kyberkriminality, pachatelích a jejich trestné činnosti. Analyzovány byly též poznatky o povědomí veřejnosti o možných hrozbách v kyberprostoru a možnostech ochrany před těmito hrozbami, jakož i zjištění míry viktimizace a reálného využívání ochrany před hrozbami v kyberprostoru. Ve výzkumu této problematiky bude IKSP pokračovat i v novém výzkumném cyklu.

Kromě toho realizoval specifický výzkum, zaměřený na zvláště zranitelnou skupinu populace, tj. seniory, do něhož zahrnul jak seniory, kteří se stali oběťmi kriminality, tak také, což je svým způsobem unikátní, věnoval pozornost seniorům jako pachatelům trestné činnosti s ohledem na specifika této skupiny.

IKSP také provedl výzkum recidivy (kriminální historie) nebezpečných pachatelů závažné trestné činnosti. Výzkumné šetření bylo provedeno na unikátním rozsáhlém souboru pachatelů závažné trestné činnosti v počtu 2 200 osob.

Na problematiku recidivující mládeže byl zaměřen výzkum příčin a podmínek primární trestní recidivy mladistvých. Byl zaměřen jak na problematiku příčin recidivy, ale také na realizaci a efektivitu ukládaných opatření v systému trestní justice pro mládež.

1.58. Vedle společensko-vědních výzkumů se také podílet na implementaci nejnovějších technologií a trendů do praxe subjektů podílejících se na řešení prevence kriminality.

V roce 2018 se začal realizovat nový celorepublikový preventivní projekt „Zabezpečte se, chraňte majetek sobě i svým sousedům“. Jedná se o **interaktivní mobilní aplikaci** s informacemi k efektivnímu a komplexnímu zabezpečení majetku (domy, byty, chalupy, chaty, sklepy atd. V roce 2019 byla mobilní aplikace rozšířena o oblast mechatroniky a trezorů.

Nové přístupy a technologie v situační prevenci se promítly do dotačního programu prevence kriminality na místní úrovni. Od roku 2019 MV ve výše uvedeném dotačním programu preferuje při poskytování dotací na reprodukci MKDS ty projekty, kde se jedná o **modernizaci a zefektivnění MKDS prostřednictvím inteligentních (analytických) funkcí**.

Policie ČR i městské policie využívají sofistikované informační systémy k zefektivnění své činnosti, mají přehled o pohybu svých hlídek, hlídky mohou zpracovávat případy přímo z terénu prostřednictvím chytrých telefonů a tabletů, k zaznamenávání trestné a přestupkové činnosti, ale i dalších incidentů a k následné analýze bezpečnostní situace jsou využívány geografické informační systémy (data jsou promítána do mapových podkladů). Policie ČR ve

spolupráci s MV také vyvíjí prediktivní analýzy kriminality. Více tako viz projekt Mapy budoucnosti II (specifický cíl č. 1.40).

Při realizaci projektu **Forenzní identifikační značení – FIZ** (v praxi zejména jízdních kol a kompenzačních pomůcek, nicméně projekt je využitelný i na označování dalšího majetku, např. městského mobiliáře, elektroniky, cenností ad.) jsou rovněž využívány moderní technologie. Při realizaci projektů na ochranu zranitelných skupin osob, zejména seniorů, jsou využívány komunikační zařízení se SIM kartou schopná přivolat pomoc v nebezpečí, ve veřejných prostorech se objevují SOS hlášky napojené moderními technologiemi na MKDS ad.

1.59. Pro realizaci vědecko-výzkumných aktivit disponovat vedle prostředků určených vládou ČR na specifický bezpečnostní výzkum též vlastními prostředky vyčleněnými v rámci Programu prevence kriminality Republikovým výborem na výzkum, pro jehož realizaci nejsou výše uvedené zdroje vhodné.

Z takových zvlášť vyčleněných finančních prostředků byl realizován mj. výzkum s názvem „Názory a postoje obyvatel na otázky spojené s problematikou kriminality a její prevencí“ (viz specifický cíl č. 1.56). Byla zpracována též studie mapující příklady dobré praxe využití dobrovolníků v postpenitenciární péči v Rakousku a Nizozemí s doporučeními pro ČR či vytvořena mezinárodně-srovnávací studie příkladů vyhodnocování efektivity projektů prevence kriminality pro potřeby dalších prací na tomto tématu v ČR.

IV. Pomoc obětem trestné činnosti, práce s dětmi a mládeží

Česká republika poskytuje pomoc a poradenství obětem trestné činnosti se zvláštním zaměřením na skupiny zvláště zranitelných obětí, přičemž se snaží pomoc a poradenství nadále rozšiřovat a zkvalitňovat.

Specifické cíle:

2.1. V rámci pomoci obětem trestné činnosti a prevence viktimnosti věnovat zvýšenou pozornost nejvíce ohroženým a zvláště zranitelným obětem.

Ve sledovaném období 2016–2020 došlo ke změnám v právní úpravě týkající se pomoci obětem trestné činnosti.

Jedná se jak o novelizace vlastního zákona o obětech, tak i některých dalších souvisejících zákonů, tak o přijetí nové úpravy použití peněžních prostředků z majetkových trestních sankcí uložených v trestním řízení.

Pod č. 56/2017 Sb. byl tak publikován zákon, kterým se mění zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů), ve znění zákona č. 77/2015 Sb., a další související zákony, který nabyl účinnosti dne 1. 4. 2017. Cílem tohoto návrhu bylo vylepšit stávající úroveň implementace směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu a kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV, a zároveň reagovat na poznatky praxe. Došlo zejména k rozšíření kategorie zvláště zranitelných obětí o osoby vysokého věku, oběti teroristického útoku, oběti trestných činů zahrnující nátlak, oběti trestných činů z nenávisti a o oběti trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny, dále pak k rozšíření okruhu informací, které jsou obětem poskytovány dle potřeb samotných obětí (na jedné straně se tato povinnost rozšířila o některé nové informace, na druhé straně se umožnilo, aby jednotlivé informace byly poskytnuty pouze v rozsahu, který odpovídá konkrétním potřebám oběti s ohledem na povahu a závažnost trestného činu, včetně možnosti informace vůbec neposkytnout, pokud oběť vysloví přání nebýt informována) a dále došlo ke změnám ve vedení registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů. Nově se též přiznal nárok na právní pomoc poskytovanou zmocněncem bezplatně všem zvláště zranitelných obětem, tj. nejen dětem, jako v předchozí úpravě. Dalšími změnami jsou např. změny v oblasti zabránění kontaktu oběti (a nově i též osoby jí blízké) s podezřelým či obviněným, akcentace požadavku na využívání speciálních výslechových místností aj.

Pod č. 59/2017 Sb. pak byl publikován zákon o použití peněžních prostředků z majetkových trestních sankcí uložených v trestním řízení a o změně některých zákonů. Účinnosti tento zákon nabyl dne 1. 1. 2018. Hlavním cílem tohoto zákona bylo odstranit předchozí nežádoucí stav, kdy osoby poškozené trestným činem, kterým byl přiznán ať již v trestním či v civilním řízení nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy, jež jim byla způsobena trestným činem, nebo nárok na vydání bezdůvodného obohacení, které pachatel na jejich úkor trestným činem získal, nedosáhnou z důvodu nedostatku majetku pachatele plného uspokojení takového nároku, přestože v daném trestním řízení byl zajištěn a prostřednictvím uložených trestních sankcí odčerpán majetek, který by mohl být využit k uspokojení jejich nároků. Tento zákon byl dále novelizován zákonem č. 178/2018 Sb., kdy došlo k výraznému rozšíření jeho působnosti tak, že se podle něj postupuje i v případě majetkových trestních sankcí uložených trestním příkazem. Další novelizace, která reaguje na zjištěné aplikační problémy (prodloužení lhůty, po jejímž uplynutí se majetek považuje podle zákona č. 59/2017 Sb. za neprodejný, její

stavení, možnost pozastavit nakládání s propadlým nebo zabraným majetkem v trestním řízení v rámci řízení o mimořádných opravných prostředcích), je aktuálně projednávána Poslaneckou sněmovnou jako tisk 699.

V referenčním období došlo k ratifikaci tří mezinárodních smluv:

Dne 2. 5. 2016 byla Českou republikou ratifikována **Úmluva Rady Evropy o ochraně dětí proti sexuálnímu vykořisťování a pohlavnímu zneužívání** (Lanzarote, 25. října 2007). Úmluva je prvním nástrojem, který si klade za cíl kriminalizovat široké spektrum sexuálního zneužívání dětí včetně případů, kdy je takové zneužití spácháno v domácnosti, v rámci rodiny, za použití násilí, donucení nebo pohrůžky. Preventivní opatření nastíněná Úmluvou se týkají výběru a školení osob pracujících s dětmi, dále osvěty dětí ohledně možných rizik a jejich výchovy k tomu, aby byly schopné se bránit, stejně jako dohledu nad pachateli a potenciálními pachateli. Tato Úmluva byla vyhlášena pod **č. 59/2016 Sb. m. s.**

Pod **č. 33/2017 Sb. m. s.** byla publikována **Úmluva o opatřeních proti obchodování s lidmi**, pro Českou republiku vstoupila úmluva v platnost dne 1. 7. 2017. Základním cílem této Úmluvy je posílit ochranu, kterou poskytuje tzv. Palermský protokol (Protokol o předcházení, potlačování a trestání obchodu s lidmi, zejména se ženami a dětmi doplňující Úmluvu Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu) a zvýšit jím položené standardy ochrany, a to prostřednictvím úpravy předcházení a potírání obchodování s lidmi, ochrany lidských práv obětí obchodování a podpory mezinárodní spolupráce při boji proti obchodování s lidmi. Rozsah Úmluvy zahrnuje veškeré formy obchodování (národní, nadnárodní, napojené na organizovaný zločin či nikoliv). Úmluva též ustanovuje monitorovací mechanismus k zajištění toho, že smluvní strany budou její ustanovení účinně realizovat.

Dne 1. 3. 2018 vstoupila pro Českou republiku v platnost **Úmluva Rady Evropy proti obchodování s lidskými orgány**, která byla publikována pod **č. 11/2018 Sb. m. s.** Úmluva se zaměřuje na trestněprávní otázky spojené s obchodováním s lidskými orgány, ochranu práv obětí obchodu s lidskými orgány a podporu spolupráce na národní i mezinárodní úrovni. Úmluva především požaduje trestněprávní postih celé škály jednání, která s nezákonným obchodem s lidskými orgány souvisí. Úmluva tak mj. stanoví povinnost členským státům zajistit trestnost úmyslného odběru lidského orgánu z těla žijícího či zemřelého dárce, pokud je odběr proveden bez svobodného, informovaného a specifického souhlasu žijícího či zemřelého dárce, nebo pokud v případě zemřelého dárce odběr není povolen vnitrostátním právem; dále pokud výměnou za odběr orgánu žijící dárce nebo třetí strana obdrželi nebo jim byl nabídnut finanční prospěch nebo srovnatelná výhoda; a také pokud výměnou za odběr orgánu z těla zemřelého dárce třetí strana obdržela nebo jí byl nabídnut finanční prospěch nebo srovnatelná výhoda.

Konkrétní aktivity a opatření realizovaná členy RVPPK pro nejvíce ohrožené a zvláště zranitelné oběti jsou popsány v rámci plnění následujících, konkrétnějších specifických cílů.

2.2. Zachovat stávající dotační programy na podporu aktivit a projektů směřujících k pomoci obětem trestné činnosti a práci s nimi a k předcházení viktimnosti, a to v oblastech prevence primární, sekundární i terciární, sociální i situační.

MS podporuje oběti trestné činnosti prostřednictvím svého dotačního titulu Rozvoj služeb pro oběti trestné činnosti poskytovaných na základě zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů již od roku 2013.

Z důvodu předcházení viktimizace a při řešení problematických aspektů situací, ve kterých se oběti nacházejí, spolupracují neziskové organizace při realizaci projektů i s dalšími institucemi

a organizacemi působícími v oblasti justice či sociálních služeb, nejčastěji s Policií ČR, s orgány sociálně-právní ochrany dětí a Probační a mediační službou. Vzájemná informovanost a spolupráce a dostupnost návazných služeb jsou pro poskytování komplexní a efektivní sítě pomoci klíčové.

MV v rámci systémového řešení **udržitelnosti evropských krizových či asistenčních linek 116 000, 116 111 a 116 006**, schváleného ministrem vnitra dne 30. července 2015 vyhlašuje každoročně výzvu k podání žádostí o poskytnutí dotace v dotačním programu pro nestátní neziskové organizace provozující v České republice výše uvedené evropské linky. Účelem dotačního programu je zajištění fungování evropských krizových či asistenčních linek v ČR a zabezpečení bezplatného volání pro jejich koncové uživatele. Zajištění bezplatného volání na uvedené evropské krizové či asistenční linky je ve veřejném zájmu. Jedná se o jednoznačnou garanci státu, který svým občanům v obtížných životních situacích zajistí dostupnost potřebných služeb.

Projekty na podporu obětí trestné činnosti, zejména zvláště zranitelných skupin obětí a na prevenci viktimnosti podporuje MV dlouhodobě **také v rámci dotačního Programu prevence kriminality na místní úrovni či resortního Programu Ministerstva vnitra v oblasti prevence kriminality**.

2.3. Promítat zákon o obětech trestných činů a jeho principy do praxe všech subjektů, které se podílejí na práci s obětí.

Práce s oběťmi probíhala v rámci psychologických služeb a činnosti policejních interventů v rámci **PČR**. Aby se co nejlépe propojila informovanost obětí trestných činů a byla jim nabídnuta vhodná pomoc. ÚSKPV zformoval a vyhotovil poučení pro oběti trestných činů a také vytvořil metodiku k postupu v této oblasti práce Policie ČR. Dále byla uzavřena spolupráce s Bílým kruhem bezpečí a kontakty na tuto organizaci, pomáhající obětem trestné činnosti, jsou od roku 2020 pevně zakotveny ve formulářích Elektronického trestního řízení, které jsou Policií ČR využíván při práci s účastníky trestního řízení.

Neustále je rozšiřována základna policistů, kteří se této problematice věnují. Je věnována velká pozornost jejich vzdělávání a vybavení.

Stejně jako Policie ČR je obecní policie, pokud je prvním kontaktním místem podle zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů), povinna poskytnout oběti trestného činu informace, u kterého konkrétního orgánu může osoba podat oznámení o skutečnostech nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin. Dále pak strážník obecní policie předá oběti kontakty na tento orgán. To samé platí i o subjektech zapsaných v registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů včetně podání informace, za jakých podmínek má oběť právo na poskytnutí bezplatné odborné pomoci.

MS dotačně podporuje projekty organizací, které jsou akreditované podle zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů. Tyto organizace poskytují služby v souladu se standardy kvality poskytovaných služeb týkající se oblasti personálního a provozního zabezpečení a oblasti vztahů mezi poskytovatelem služby a obětí. Dodržování těchto standardů je mimo jiné předmětem kontrolní činnosti MS.

PMS je subjektem zapsaným v registru poskytovatelů pomoci obětem podle zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů. Participace oběti je jedním z pilířů práce PMS, s oběťmi a jejich blízkými PMS pracuje ve všech fázích trestního řízení. Na každém středisku PMS nabízí psychosociální podporu a právní informace v souladu se zákonem o PMS a zákonem o obětech trestných činů pomocí vyškolených poradců pro oběti.

Téma práce s oběťmi trestných činů je zařazeno do základního vzdělávání probačních pracovníků a další vzdělávací akce zaměřené např. na specifické typy obětí, sepsání prohlášení oběti o dopadech trestného činu na její život atp. jsou zařazeny do systému dalšího vzdělávání pracovníků PMS.

2.4. Pokračovat v budování systému komplexního specializovaného poradenství a pomoci obětem trestných činů, rozšiřovat síť poradenství a pomoci obětem trestných činů do všech oblastí ČR, a to na nových restorativních přístupech. Podporovat multidisciplinární týmy.

Probační a mediační služba zajišťovala systém komplexního a specializovaného poradenství pro oběti trestných činů s novými restorativními přístupy k práci s oběťmi a pachateli trestných činů v letech 2016–2020 prostřednictvím projektu financovaného z ESF „Proč zrovna já? II“ (který navázal na předchozí projekt „Proč zrovna já?“). Díky tomuto projektu rozšířila kompetence poradců pro oběti trestných činů, sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách, realizovala pomoc a poradenství obětem trestných činů a rozšířila ho o nový komplexní program pomoci pro zvláště zranitelné oběti, položila základy mezioborové spolupráce na krajské úrovni, které shrnula ve Sborníku mezioborové spolupráce. Výstupem projektu je také Studie potřeb obětí mapující kvalitativní a kvantitativní data obětí trestných činů.

Po skončení projektu „Proč zrovna já? II“, kdy bylo zajištěno poradenství při střediscích Probační a mediační v 56 lokalitách, bylo možno činnost poraden částečně udržet prostřednictvím využití peněžních prostředků pro oběti, které vznikají na základě zvláštního zákona (č. 59/2017 Sb., o použití peněžních prostředků z majetkových trestných sankcí) – díky těmto účelově vázaným prostředkům mohlo být v druhém pololetí roku 2020 na činnost poraden pro oběti působících v rámci projektu plynule navázáno ve 24 lokalitách. Poradny zlepšují dostupnost služeb pro oběti, které v rámci svých standardních činností obětem poskytují probační pracovníci ve všech střediscích. Podařilo se tak zajistit lepší dostupnost služeb pro oběti, které Probační a mediační službě ukládá zákon o obětech trestných činů č. 45/2013 Sb. coby subjektu zapsaného v registru poskytovatelů pomoci obětem.

Proškolením probačních úředníků v oblasti restorativních programů v rámci projektu Probační a mediační služby „Na správnou cestu! II“ mohou být lépe ošetřeny potřeby obětí trestných činů v rámci realizace restorativních rodinných skupinových konferencí.

Rozvoj systémového řešení služeb pro oběti je jedním ze strategických cílů Koncepce rozvoje probace a mediace do roku 2025.

2.5. Rozvíjet oblast primární prevence, zejména ve vztahu k dětem a mládeži, naplňovat přijaté strategické dokumenty v této oblasti.

MŠMT: Dne 18. 3. 2019 usnesením vlády č. 190 byla schválena Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027 a Akční plán realizace Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2021. Podle této strategie se MŠMT zaměřuje na všechny typy rizikového chování.

MŠMT v rámci metodického vedení a podpory provedlo aktualizaci příloh k metodickému doporučení k primární prevenci – jde o tyto jednotlivé přílohy Prevence užívání alkoholu, návykových látek, tabáku. K aktualizaci příloh bylo přistoupeno z důvodu zachycení nových trendů a dat, dále potřebnosti vymezit aktuální stav poznání, terminologii a doplnit chybějící oblasti, které v původních verzích nebyly zpracovány (např. doplnění o aktuální kontakty a odkazy na doporučenou literaturu, o aktuální legislativní ukotvení problematiky apod.). Je připravena nová příloha k metodickému doporučení k primární prevenci rizikového chování:

Duševní nemoci a duševní zdraví, která aktuálně prochází schvalováním na MŠMT. Aktualizované přílohy jsou zveřejněny zde: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/aktualizovane-prilohy-metodickeho-doporuceni-alkohol>.

Vertikální koordinace primární prevence: Každý kraj vytváří krajský dokument k primární prevenci – Krajskou strategii primární prevence rizikového chování platnou pro dané období, která obsahuje evaluaci rizikového chování v kraji. Konají se pravidelné porady MŠMT a metodická setkání s krajskými školskými metodiky prevence (KŠKP), nyní každý měsíc on line. KŠKP metodicky vedou metodiky prevence v pedagogicko-psychologických poradnách a ti jednotlivé školní metodiky prevence při naplňování školního programu prevence.

Každý rok MŠMT finančně i odborně podporuje celostátní konferenci primární prevence, které se účastní pedagogičtí pracovníci a poskytovatelé programů primární prevence rizikového chování.

MŠMT každoročně vyhlašuje dotační program na poskytování programů všeobecné, selektivní a indikované primární prevence rizikového chování ve školách a školských zařízeních, na rozvoj vzdělávání a informací v oblasti primární prevence rizikového chování. Výzva je zaměřena na dva moduly:

Modul A – individuální projekty je zaměřen na podporu projektů primární prevence všech typů rizikového chování zaměřené na děti a mládež, které se dále dělí na primární prevenci všeobecnou, selektivní a indikovanou, projekty zaměřené na poskytování odborných a ověřených informací a vzdělávání odborné či laické veřejnosti – konference, internetové stránky, odborné časopisy (dotaci nelze čerpat na vzdělávání pedagogických pracovníků, neboť toto vzdělávání lze hradit prostřednictvím ESF) a na projekty evaluace potřeby, dostupnosti a efektivnosti služeb, např. výzkumy, sběr dat.

Modul B je zaměřen na podporu krajských projektů, které budou systémově zabezpečovat vzdělávání, metodické vedení, předávání odborných informací, evaluaci a úpravy dokumentů ve školním prostředí v oblasti primární prevence rizikového chování dětí a mládeže. Zejména jde o podporu pedagogických pracovníků v získání vědomostí, dovedností a kompetencí, které se projeví ve schopnostech aplikace pedagogiky, psychologie, adiktologie a dalších oborů včetně výstupů z nejnovějších výzkumů v oblasti rizikového chování do praxe primární prevence rizikového chování ve školách a školských zařízeních.

Právník osoba, která žádá o podporu v rámci této výzvy, nesmí být podpořena ve stejné aktivitě, které jsou již financovány z OP VVV, a to z důvodu, aby nedocházelo k dvojímu financování stejných aktivit.

Preventivní činnost v oblasti primární prevence byla v době fungování Strategie směřována v souladu s prioritami **Policejního prezidia ČR** zejména do třech základních oblastí. Do oblasti bezpečné dopravy, kde si klade za cíl zvyšovat osobní zodpovědnost jednotlivých účastníků silničního provozu při využití různých forem komunikace. Cílovým skupinám byly předávány podstatné informace, které jsou způsobilé ke snižování počtu dopravních nehod a jejich následků. Druhou prioritou je oblast zneužívání návykových látek a souvisejících sociálně-patologických jevů. Mj. epidemiologická situace poukázala na ztížené možnosti využití stávajícího preventivního programu „To je zákon, kámo“ úzce propojeného s projektem Revolution Train v lokalitách mimo obslužnost vlaku a také pro potřeby online preventivního působení distančními formami. V roce 2020 jsme se proto intenzivně věnovali přípravě zadávací dokumentace veřejné zakázky na dodání preventivního programu, který eliminuje zmíněné nedostatky. Třetí prioritou je oblast kybernetické bezpečnosti, která se, konkrétně v letošním roce, projevila jako velmi významná. Vzhledem k epidemiologické situaci se mnoho

činností běžného života přesunulo do virtuálního prostředí a bylo nutno se zaměřit na nové hrozby.

MZd centralizovalo péči o pacienty po úrazech ustavením Center vysoce specializované traumatologické péče pro děti a Center vysoce specializované péče pro pacienty s popáleninami podle § 112 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů. Tato centra disponují špičkovým personálním a materiálním vybavením, včetně nejmodernějších technologií.

Od ledna 2016 je zaveden do praxe Národní registr úrazů (NRÚ), který zřizuje Ministerstvo zdravotnictví na základě zákona č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů. NRÚ je realizován za účelem dosažení vyšší kvality zdravotních služeb v případě úrazů. Každý úraz je v rámci registru zaznamenán jednotlivě, z hlediska příčin jeho vzniku a vývoje, charakteru postižení, postupu léčení, výsledků léčby i možných zdravotních komplikací případně ve vazbě na jiné zdravotní problémy nositele. Uvedené sledování má zásadní hodnotu pro provádění účinné prevence úrazů, nejvíce u dětí, rovněž slouží k hodnocení účinku provedených opatření. Dalším účelem je srovnávání dostupnosti a kvality traumatologické péče, sledování její nákladovosti a efektivnosti a také možnost srovnání v rámci EU.

Primární prevence v oblasti závislostí je dlouhodobě obsažena ve strategických dokumentech protidrogové politiky a aktuálně je jednou z prioritních oblastí **Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027** a jejího akčního plánu pro období 2019–2021. Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky (dále „Rada“) na svém jednání dne 25. června 2020 projednala materiál Systém péče o děti v ohrožení adiktologickým problémem, který představil závěry prvotního mapování problémových míst stávající praxe v systému prevence, ochrany a péče o děti a dospívající ohrožené adiktologickým problémem na základě zkušeností do praxe zapojených subjektů. Zároveň svým usnesením č. 03/0620 schválila zřízení ad hoc pracovní skupiny sekretariátu Rady složené ze zástupců věcně příslušných členů Rady a dalších odborných společností. Cílem činnosti ad hoc pracovní skupiny je zejména zpracování podrobnější analýzy stávající situace systémového zajištění péče o děti s adiktologickým problémem a následně návrh odpovídajících opatření k řešení identifikovaných problémů.

ÚV ČR v rámci dotačního řízení dlouhodobě podporuje programy primární prevence rizikového chování. V souvislosti s centralizací finančních prostředků vyčleněných ze státního rozpočtu na realizaci protidrogové politiky jsou od r. 2020 podporovány preventivní projekty organizací, které jsou držiteli Certifikátu odborné způsobilosti poskytovatelů programů školské primární prevence v adiktologii, a byly dosud financovány jak v rámci dotačního řízení MŠMT, tak dotačního řízení ÚV ČR a zároveň poskytují i jiné adiktologické služby podporované v rámci dotačního řízení ÚV ČR. V r. 2020 bylo v dotačním řízení ÚV ČR pro oblast protidrogové politiky podpořeno celkem 20 programů specifické primární prevence v celkovém objemu 20 235 000 Kč.

2.6. Podporovat rozvoj služeb pro ohrožené děti a rodiny včetně vytvoření minimální sítě služeb pro ohrožené rodiny a děti na lokální úrovni. Podporovat síť sociálních kurátorů pro mládež a jejich metodické vedení a vzdělávání.

MPSV s naplněním cíle 2.6 připravilo Národní strategii ochrany práv dětí na období 2021–2029, která ukotvila následující cíle, které by měly být naplněny v následujících letech. Konkrétně se jedná o tyto cíle:

Dílčí cíl 1.2 Stanovení jednotných kvalifikačních podmínek a vytvoření systému vzdělávání pro osoby, které pracují s cílovou skupinou ohrožených dětí a rodin, kdy indikátorem změny je zakotvení jednotných kvalifikačních podmínek právní úpravou.

Dílčí cíl 1.3. Vytvoření systému profesní podpory činnosti sociálních a dalších odborných pracovníků, kdy indikátorem změny je právní úprava a metodické postupy profesní podpory.

Dílčí cíl 2.1 Definice minimální sítě preventivních a poradenských služeb a dalších podpůrných aktivit pro ohrožené děti a rodiny, nastavení finančního mechanismu pro financování této sítě, indikátorem změny je funkční minimální síť preventivních a poradenských služeb.

Dílčí cíl 2.2a Vytvoření systému včasné podpory a pomoci dětem a rodinám v rizikových situacích, indikátorem změny je funkční systém včasné podpory a pomoci.

Dílčí cíl 2.2b V rámci minimální sítě služeb jsou vyčleněny služby na podporu rodičů, jimž bylo dítě odebráno z péče za účelem bezpečné reintegrace rodiny, indikátorem změny je funkční minimální síť na podporu reintegrace rodiny.

Dílčí cíl 2.6 Stanovení minimální sítě specializovaných služeb poskytujících odbornou pomoc dětem, které byly týrány, sexuálně zneužívány nebo vykořisťovány, indikátorem změny je funkční minimální síť specializovaných služeb.

Dílčí cíl 3.3 Definování faktorů v rodinách, které vedou ke znevýhodnění dětí, zavedení nástrojů identifikace rizikových faktorů v rodinách a jejich vyhodnocování, indikátorem změny je funkční síť odborných služeb.

MPSV ve spolupráci s vybranými krajskými úřady, a to hlediska metodického vedení, vypracovalo pro sociální kurátory pro děti a mládež příručku, která se zabývá principy práce sociálního kurátora. K této příručce jsou postupně připravovány navazující příručky, které se týkají jednotlivých témat souvisejících se sociální kuratelou.

2.7. Pokračovat v činnosti Meziresortní koordinační skupiny k transformaci systému péče o ohrožené děti a v plnění aktivit směřujících k sjednocení systému péče o ohrožené děti. Připravit nový zákon o podpoře rodin, náhradní rodinné péči a systému ochrany práv dětí, který nahradí stávající roztříštěnou a zastaralou právní úpravu.

Činnost Meziresortní koordinační skupiny k transformaci systému péče o ohrožené děti (dále jen „MKS“), která směřuje k plnění aktivit směřujících k sjednocení systému péče o ohrožené děti, pokračuje a členové MKS se pravidelně schází. Na podzim roku 2020 byl v rámci MKS projednán návrh Národní strategie ochrany práv dětí. V lednu 2021 se uskutečnilo jednání MKS, v jehož rámci byly prezentovány aktivity jednotlivých rezortů a organizací směřující k transformaci systému péče o ohrožené děti a rodiny.

Vytvoření nové právní úpravy veřejnoprávní ochrany dětí a poskytování služeb pro ohrožené děti je ukotveno jako jeden z cílů Národní strategie ochrany práv dětí, která byla schválena vládou v prosinci 2020.

2.8. Realizovat Informační systém sociálně-právní ochrany dětí (IS SPOD) jako součást jednotného informačního systému (JIS) práce a sociálních věcí (za využití kompatibilních částí SVI).

MPSV realizovalo přípravné kroky k zavedení IS SPOD do praxe prostřednictvím individuálního projektu s názvem Systémový rozvoj a podpora nástrojů sociálně-právní ochrany (dále jen „IP MPSV“), a to konkrétně v rámci jeho klíčové aktivity č. 2 Monitorování a řízení kvality systému sociálně-právní ochrany. Potřebnost jednotného informačního systému je uvedena v Národní strategii ochrany práv dětí na rok 2021–2029.

Při koncepci tohoto systému vznikla Analýza současného systému sběru statistických dat v oblasti ochrany práv dětí a byl vytvořen prvotní návrh statistického monitorovacího systému, který prošel na přelomu let 2018 a 2019 pilotním ověřením. Výsledky pilotního ověřování byly zapracovány do finální podoby studie Návrh statistického monitorovacího systému v oblasti ochrany práv dětí a péče o ohrožené děti, která byla dokončena v dubnu 2019.

V návaznosti na uvedené by měl být informační systém úzce provázaný se statistickým monitorovacím systémem a jeho cílem je hodnotit kvalitu poskytované sociálně-právní ochrany dítěte ve vztahu k zajištění prosperity konkrétního dítěte. Prvním krokem koncepčního řešení bylo vytvoření Analýzy a návrhu systému monitoringu kvality a strategie implementace systému řízení kvality, v rámci, níž byl zanalyzován nejen současný stav, ale byly zmapovány i dva možné zahraniční modely sledování kvality, kterými by se mohla ČR inspirovat. Doplňkovým materiálem byla Definice funkcionalit informačního systému nutných pro sledování vybraných indikátorů řízení kvality. Všechny výstupy klíčové aktivity č. 3 jsou zveřejněné na portále www.pravonadetstvi.cz a budou využity při tvorbě samotného technického řešení IS SPOD.

Probační a mediační služba realizovala v letech 2016–2020 projekt "Na správnou cestu! II", který se zabýval rozvojem inovativních způsobů řešení kriminality mládeže a jejich zaváděním do praxe. Ve svých aktivitách navázal na projekt "Na správnou cestu!" realizovaný Probační a mediační službou v letech 2012–2015. V rámci projektu byl podpořen rozvoj týmů pro mládež ve 12 lokalitách. Týmy pro mládež, které vznikly a byly podporovány v rámci výše uvedených projektů, vycházely z Metodiky systému včasné intervence zpracované Ministerstvem vnitra. Na základě zkušeností koordinátorů byl zpracován Metodický a procesní manuál týmů pro mládež a Sborník dobré praxe týmů pro mládež.

Přes v praxi prověřené přínosy týmů pro mládež i výstupy projektových aktivit ve formě metodických materiálů můžeme říci, že systémová podpora týmů pro mládež v ČR stále chybí. Řešení problémů ohrožených dětí a mládeže vyžaduje multidisciplinární přístup – sdílení informací, rychlá a účinná opatření. Výše uvedená platforma nabízí osvědčené způsoby, jak tyto problémy správně uchopit a řešit. Proto by si týmy pro mládež systémovou podporu ze strany státu jistě zasloužily.

Zajistit další činnost a rozvoj Týmů pro mládež, institucionalizovat a standardizovat jejich činnost je jedním z úkolů Vládou ČR schválené Koncepce rozvoje probace a mediace do roku 2025. Gestory tohoto opatření jsou Ministerstvo spravedlnosti a Ministerstvo práce a sociálních věcí, spolupracujícími subjekty Ministerstvo vnitra, Probační a mediační služba a Ministerstvo práce a sociálních věcí.

2.9. Monitorovat naplňování doporučení pro efektivnější systém péče o rizikové děti vyplývajících z materiálu „Rozbor situace dětí a mladistvých ohrožených kriminalitou a kriminálně rizikovými jevy“.

MV ve spolupráci se členy RVPPK ve sledovaném období 2016–2020 monitorovalo naplňování doporučení vyplývajících z materiálu „Rozbor situace dětí a mladistvých ohrožených kriminalitou a kriminálně rizikovými jevy“ (dále jen RDM). V pravidelných dvouletých intervalech byla ze strany MV vypracována a předkládána zpráva Informace pro RVPPK o naplňování doporučení vyplývajících z materiálu „Rozbor situace dětí a mladistvých ohrožených kriminalitou a kriminálně rizikovými jevy“ v letech 2014–2016, 2016–2018, 2018–2020, která obsahovala aktuální situaci a trendy kriminality a kriminálně rizikových jevů týkajících se dětí a mladistvých, vyhodnocení doporučení RDM a vyjádřila závěry vyplývajících z aktuální zprávy. Všechny zprávy obsahovaly vyhodnocení doporučení RDM, doporučení byla

dle vyhodnocení hodnocena jako splněná, plněná průběžně, případně jejich znění upravována v závislosti na vývoji situace ve společnosti a na zjištěných možnostech, jak nejlépe dosáhnout účelu konkrétního doporučení. V rámci Informace pro Republikový výbor pro prevenci kriminality o naplňování doporučení vyplývajících z materiálu „Rozbor situace dětí a mladistvých ohrožených kriminalitou a kriminálně rizikovými jevy“ v letech 2016–2018 bylo penzum původních doporučení vyplývajících ze zjištění RDM z roku 2014 doplněna o další doporučení navrhovaná RVPPK. Jednotlivé Informace pro Republikový výbor pro prevenci kriminality o naplňování doporučení vyplývajících z materiálu „Rozbor situace dětí a mladistvých ohrožených kriminalitou a kriminálně rizikovými jevy“ byly RVPPK představeny v 10/21016, 11/2018, 10/2020 a byly následně RVPPK schváleny.

2.10. Naplňovat Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015–2018 (včetně jeho aktualizace). V rámci Policie ČR vybudovat síť specialistů na prevenci, identifikaci a eliminaci domácího násilí. Zajistit celorepublikovou dostupnost terapeutických intervencí pro násilné osoby. Pokračovat v podpoře prevence domácího násilí ze stávajících dotačních programů resortů se zaměřením na zvláště zranitelné skupiny osob (např. děti, ženy, senioři) či na osoby nezvládající svou agresi.

MV dlouhodobě realizuje dotační program „Prevence sociálně patologických jevů“ na podporu preventivních aktivit a projektů zaměřených na domácí násilí a zvláště zranitelné skupiny obyvatel. Je prioritně zacílen na podporu projektů nestátních neziskových organizací v oblasti prevence a eliminace domácího násilí spočívající v realizaci nově vznikajících a podporu již existujících terapeutických či resocializačních programů pro násilné osoby a osoby, které nezvládají svoji agresi v mezilidských vztazích či na přípravu systémového rámce těchto programů. Výstupy z jednotlivých projektů spočívají vedle přímé práce s násilnými osobami a osobami nezvládajícími agresi ve vztazích (terapeutické programy) také v realizaci propagačních a osvětových aktivit pro odbornou i širokou veřejnost, specifických osvětových a vzdělávacích akcí a v přípravě metodik pro práci s násilnými osobami a osobami, které nezvládají svoji agresi v mezilidských vztazích. V rámci **Policie ČR** byla vybudována **síť specialistů na problematiku obětí trestných činů a domácího násilí**. Na základě pokynu policejního prezidenta č. 291/2017 k metodické činnosti v oblasti obětí trestných činů a domácího násilí působí od roku 2017 v rámci každého krajského ředitelství policie (KŘP) metodik KŘP a metodici územních odborů (ÚO) po linii služby pořádkové policie i služby kriminální policie a vyšetřování. Ti poskytují metodickou pomoc policistům řešícím případy domácího násilí (identifikace domácího násilí, použití institutu vykázání, komunikace s ohroženou a násilnou osobou, postup v rámci trestního řízení apod.), což přispívá ke zlepšení praxe při prevenci, identifikaci a potírání domácího násilí. Policisté jednotlivých organizačních článků se mohou ve složitějších případech obrátit na metodika ve svém ÚO případně KŘP a případ s ním konzultovat, metodik může následně posoudit správnost postupu v konkrétním případě.

Kromě plnění úkolu "Podporovat specializaci Policie ČR na případy domácího násilí", který byl obsažen rovněž v Akčním plánu prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015–2018, plnila **Policie ČR** další úkoly vyplývající z tohoto akčního plánu a z navazujícího akčního plánu na léta 2019–2022. Jedná se zejména o průběžné vzdělávání metodiků a metodiček v oblasti domácího násilí a obětí trestných činů a pravidelné proškolení policistů služby pořádkové policie a služby kriminální policie v návaznosti na pokyn policejního prezidenta č. 291/2017 k metodické činnosti v oblasti obětí trestných činů a domácího násilí.

Ve spolupráci s Bílým kruhem bezpečí jsou nadále realizována školení lektorů diagnostické metody SARA DN.

V rámci výkonu preventivní činnosti realizovalo ŘSP v roce 2017 projekt „Nebudte slepí k domácímu násilí II.“, který byl směřován rovněž k ohroženým osobám z řad menšin a v sociálně vyloučených lokalitách s cílem informovat tyto osoby o místech pomoci a důležitých kontaktech, neboť dosud byly k dispozici pouze materiály v českém jazyce. V rámci projektu tak byly vytvořeny informační brožurky v osmi jazykových mutacích (kromě české též anglická, ruská, ukrajinská, mongolská, romská, vietnamská a arabská), výjezdové desky a samopropisovací formuláře k vykázaní násilné osoby v místě společného obydlí a rovněž prakticky využitelné předměty se skrytým číslem „linky pomoci obětem kriminality a domácího násilí“ – nonstop telefonní linky – 116 006 (zrcátka do kabelky a dva druhy kuličkových per s důležitými kontakty pro ohrožené osoby).

V souladu s úkolem „podporovat specializaci Policie ČR na případy domácího násilí“ a „realizovat pilotní projekt, v jehož rámci bude vyzkoušeno signalizační zařízení pro oběti domácího násilí“ byl v letech 2018–2019 realizován projekt „Nebudte slepí k domácímu násilí III.“. Jeho podstatnou část tvořil pilotní projekt, který měl ověřit potřebu rozšíření katalogu opatření pro ochranu ohrožené osoby po vykázaní násilné osoby ze společného obydlí. Ohroženým osobám bylo na dobu vykázaní poskytnuto speciální zařízení, které v případě ohrožení umožní přivolat pomoc policie stisknutím jediného tlačítka. Zařízení je schopno lokalizovat oběť a předat údaje operačnímu středisku, které pak na místo incidentu vyšle hlídku. Pilotní projekt byl realizován v rámci KŘP Středočeského kraje.

Všechny tyto aktivity mají za cíl podporovat vzdělávání a specializaci policistů v problematice domácího násilí a rovněž zajistit účinnou ochranu ohrožených osob.

Tento specifický cíl byl naplňován v rámci úkolů Akčního plánu prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015–2018 v působnosti **Ministerstva zdravotnictví** a ve spolupráci s odbornou veřejností. Byl vytvořen „Manuál pro lékaře Domácí násilí a genderově podmíněné násilí“ a na základě výše zmíněného manuálu proběhl v dubnu a květnu 2017 na 3. LF UK pilotní projekt a v následujícím roce byla rozšířena výuka mediků 3. LF UK v rámci povinně volitelných kurzů od 3. do 5. ročníku.

2.11. Pokračovat v projektu Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech, získávat další relevantní spolupracující subjekty. Zintenzivnit partnerskou spolupráci mezi NKMPD a evropskou platformou AMBER Alert Europe, a tím přispět k naplňování cílů a principů Memoranda Evropského parlamentu a Evropské komisi ke sjednocení systémů pátrání po pohřešovaných dětech v ohrožení.

Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech (NKMPD)

Smyslem mechanismu je zapojení široké veřejnosti do pátrání po pohřešovaných dětech a současně poskytnutí potřebné psychologické podpory rodinám pohřešovaných dětí. Do systému se zařazují děti, které se vzhledem ke svému věku mohou stát obětí nehody, nemají přístup k životně důležitým lékům či se staly obětí únosu. O zařazení dítěte do něj systému rozhoduje Policie ČR. Oficiálně byl systém spuštěn v roce 2010, kdy došlo k podepsání memorand o spolupráci s partnerskými médii. Do projektu je zapojeno přibližně 10 médií (Česká televize, TV Prima, TV Barrandov, Český rozhlas, Rádio Impuls, Frekvence 1, Aktuálně.cz, Česká tisková kancelář, zpravodajský web TN.CZ a Týden.cz). V roce 2017 byla uzavřena dohoda o partnerské spolupráci s neziskovou organizací Aplikace ECHO, z.s., která vyvinula softwarovou aplikaci upozorňující na vyhlášení pátrání po pohřešovaném dítěti. Aplikace ECHO zahájila ostrý provoz v červnu 2020. Vyhlášené pátrání se tak dostane

k veřejnosti bez zbytečného prodlení. O tom, které pohřešované děti se objeví v Aplikaci ECHO, rozhoduje výhradně Policie ČR. Aplikace ECHO má za cíl pomoci v těchto nejzávažnějších případech pohřešování dětí, kterých bývá cca 20 ročně. Oficiálními partnery Aplikace ECHO, z.s. jsou: Policie ČR, Ministerstvo vnitra ČR a Nadace Vodafone.

NKMPPD je každoročně připomínán i během realizace **Pomněnkového dne**, který připadá na 25. května. Hlavním cílem tohoto projektu je osvěta, na které se podílí úřad služby kriminální policie – odbor pátrání a oddělení prevence OKVV PP ČR. Tato aktivita je směřována primárně k široké veřejnosti. Jedním z hlavních cílů je upozornit na skutečnost, že útek z domova z jakéhokoliv důvodu není řešením, dále pak naplňovat povědomí veřejnosti o problematice pátrání po pohřešovaných osobách a jak pomoci při pátrání. Dále apelovat zejména na rodiče, jak nejlépe poučit své děti, aby se třeba nestaly obětí trestného činu a propagovat formou preventivně propagačních předmětů stránku www.pomoztemenajit.cz.

K propagaci bývají využita regionální a tisková media a rovněž byl projekt propagován na sociálních sítích Policie ČR. Do projektu se zapojují všechna KŘP.

V letech 2016–2020 probíhaly kampaně s následující tematikou:

2020 – kampaň – taneční street show “Pomozte mě najít” <https://youtu.be/BMkcYE8a0I8>,

2019 – Interaktivní bubnová show hudebníka Tokhiho,

2018 – akce na ulicích – rozdávání obalů na knihy a učebnice s návodem PČR, jak postupovat, když se ztratí dítě,

2016–2017 – tradiční rozdávání letáků s informacemi k pohřešovaným dětem a „Pomněnek“ <https://www.policie.cz/SCRIPT/ViewImage.aspx?physid=903140&docname=13>.

AMBER ALERT EUROPE (AA)

AMBER Alert Europe je nadace, která pomáhá při záchraně pohřešovaných dětí ve spolupráci s relevantními státními orgány, policejními odborníky, nevládními organizacemi, privátními subjekty a popř. též širokou veřejností. Výstražný systém AMBER Alert upozorňuje na pohřešované dítě v ohrožení v rámci Evropy a umožňuje tak rychlou a efektivní mezinárodní spolupráci. V současné době tato nadace sdružuje a spolupracuje s oficiálními organizacemi či obdobnými subjekty ze 42 zemí.

PEN-MP

Vznik sítě policejních expertů pro pohřešované osoby (PEN-MP) byl iniciován nadací AMBER Alert Europe v roce 2016 a následně oficiálně uznána Radou Evropské unie a všemi členskými státy. Dosud se PEN-MP skládá z více než 80 odborníků na vymáhání práva z 30 zemí. Cílem PEN-MP je spojit odborníky na vymáhání práva v oblasti pohřešovaných osob Policie ČR byla v letech 2018 až 2019 první předsednickou zemí PEN-MP. PEN-MP mj. poskytuje svým členům odbornou podporu, poradenství a školení po linii pátrání po pohřešovaných osobách. Každoročně jsou organizována setkání zástupců členských zemí v rámci mezinárodní konference zaměřené na pohřešované osoby, kde se osobně vyměňují zkušenosti a nové poznatky získané v praxi při pátrání po pohřešovaných osobách.

NKMPPD je každoročně připomínán i během realizace **Pomněnkového dne**, který každoročně připadá na 25. května. Hlavním cílem tohoto projektu je osvěta, na které se podílí ÚSKPV – odbor pátrání a oddělení prevence OKVV PP ČR (dříve oddělení tisku a prevence). Tato aktivita je směřována primárně k široké veřejnosti. Jedním z hlavních cílů je upozornit na skutečnost, že útek z domova z jakéhokoliv důvodu není řešením, dále pak naplňovat povědomí veřejnosti o problematice pátrání po pohřešovaných osobách a jak pomoci při pátrání. Dále apelovat zejména na rodiče, jak nejlépe poučit své děti, aby se třeba nestali obětí trestného činu a propagovat formou preventivně propagačních předmětů stránku www.pomoztemenajit.cz.

K propagaci bývají využita regionální a tisková media a rovněž byl projekt propagován na sociálních sítích Policie ČR. Do projektu se zapojují všechna KŘP.

V letech 2016–2020 probíhaly kampaně s následující tematikou:

2020 – kampaň – taneční street show “Pomozte mě najít” <https://youtu.be/BMkcYE8a0l8>,

2019 – Interaktivní bubnová show hudebníka Tokhiho,

2018 – akce na ulicích – rozdávání obalů na knihy a učebnice s návodem PČR, jak postupovat, když se ztratí dítě,

2016–2017 – tradiční rozdávání letáků s informacemi k pohřešovaným dětem a „Pomněnek“ <https://www.policie.cz/SCRIPT/ViewImage.aspx?physid=903140&docname=13>.

2.12. Zajišťovat gesční dohled nad evropskou krizovou linkou 116 000 pro pohřešované děti a jejich blízké a zajistit financování pro nestátní neziskové organizace provozující evropské krizové či asistenční linky 116 000, 116 111 a 116 006 v České republice.

MV dlouhodobě zajišťuje gesční dohled nad evropskou krizovou linkou 116 000 pro pohřešované děti a jejich blízké v ČR včetně realizace dotačního programu pro nestátní neziskové organizace provozující evropské krizové či asistenční linky (116000 – Linka pro rodinu a školu, 116 111 – Linka bezpečí a 116 006 – Linka pomoci obětem kriminality a domácího násilí). Dotačním programem je zabezpečován efektivní a kvalitní provoz evropských krizových a asistenčních linek v ČR a zajištěno bezplatné volání dětí v krizi, rodičů a příbuzných, kteří pohřešují své dítě či řeší rodičovské a jiné konflikty a problémy spjaté s rodinou, a obětí trestných činů a domácího násilí na zmíněné linky. Zajištění bezplatného volání je službou české veřejnosti a je ve veřejném zájmu. Jedná se tudíž o jednoznačnou garanci státu (zastupovaném MV ČR), který svým občanům v obtížných životních situacích zajistí dostupnost potřebných služeb.

2.13. Dobudovat síť Speciálních výslechových místností v rámci Policie ČR, podporovat jejich modernizaci, včetně záznamové techniky. Vypracovat nové standardy SVM tak, aby byly místnosti využitelné nejen pro výslechy dětí, ale i pro ostatní zvláště zranitelné oběti.

V letech 2016–2020 bylo vybudováno 8 nových SVM financovaných z dotačních prostředků Programu Ministerstva vnitra v oblasti prevence kriminality (vnitrorezort) a také Programu prevence kriminality na místní úrovni. Z finančních prostředků EU (ISF) bylo vybudováno dalších 7 SVM, které byly dány do užívání na přelomu března a dubna 2021.

V květnu 2021 tak v ČR bylo celkem již 81 speciálních výslechových místností (SVM).

V roce 2020 došlo k významné modernizaci SVM z finančních prostředků Programu Ministerstva vnitra v oblasti prevence kriminality. V rámci modernizace došlo k vybavení SVM novou audio a video technikou a počítačovou technikou. Některé SVM byly doplněny také o sady demonstračních pomůcek. Modernizace byla provedena ve 20 SVM.

Nové standardy SVM byly vytvořeny ve spolupráci s ÚSKPV PP ČR v roce 2018. Popsané vybavení splňuje požadavek využitelnosti pro všechny skupiny zvláště zranitelných obětí a jsou doporučením při vybavování či modernizaci SVM. Při realizaci bylo nutné vycházet z možností jednotlivých krajských ředitelství, event. dotčených útvarů.

2.14. Pokračovat v realizaci Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi a v preventivních aktivitách v oblasti obchodování s lidmi. Vybudovat a realizovat Program dlouhodobé ochrany cizinců.

V letech 2016–2020 pokračovala realizace Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi. Všechny oběti zařazené do Programu souhlasili s postoupením informací Policii ČR. Každoročně byla poskytována částka na služby nabízené v rámci Programu a prevenci ve výši do 1 600 000 Kč.

Každý rok byly v rámci Programu podporovány různé preventivní aktivity zaměřené jak na rozšiřování povědomí veřejnosti o tomto trestném činu, tak přímo na oběti obchodování s lidmi s cílem přiblížit jim možnosti pomoci a podpory.

Program dlouhodobé ochrany cizinců na poskytování pomoci definované skupině osob (občanů třetích zemí, občanů EU včetně občanů ČR), které se staly oběťmi/svědky zločinu nebo jiného úmyslného trestného činu, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva a jsou motivovány ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení, aby přispěly k potrestání pachatele tohoto trestného činu, je v gesci Útvaru speciálních činností SKPV. Úkol je dále zajišťován v jiném režimu a jeho cíle jsou naplňovány.

2.15. Podporovat ochranu obětí a preventivní aktivity v souvislosti s pácháním trestných činů z důvodu rasové a národnostní nesnášenlivosti, z náboženských důvodů nebo z důvodu odlišné sexuální orientace. K tomu využívat i tzv. nových médií a preventivně působit na utlumování nenávistných postojů, vyvracení předsudků a boření mýtů.

Realizace těchto opatření je obsažena ve Vyhodnocení plnění Koncepce boje proti extremismu a předsudečné nenávisti 2016, 2017, 2018, 2019 a 2020, kterou pravidelně připravuje MV. Materiály jsou dostupné na <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>.

Pro období 2021–2026 se připravuje Koncepce boje proti extremismu a předsudečné nenávisti, kterou budou dále rozvíjet dvouleté akční plány.

Téma obětí nenávistné trestné činnosti je reflektováno v metodických materiálech pro uniformovanou i neuniformovanou **Policii ČR**. Významným způsobem přispěly k osvětě mezi policisty vzdělávací aktivity nevládní organizace specializující se na trestné činy z nenávisti In Iustitia. V dané oblasti byla rovněž navázána spolupráce s nadnárodními organizacemi, které se problematice hate crimes věnují, zejména pak s Úřadem pro demokratické instituce a lidská práva, Agenturou pro základní práva ad.). Pozornost byla nadále věnována systému zaznamenávání těchto trestných činů a vykazování policejních statistik.

MS dlouhodobě dotačně podporuje projekt Poradna Justýna organizace In Iustitia, o. p. s., který primárně řeší pomoc obětem předsudečných trestných činů. Poradna Justýna je jedinou specializovanou poradnou pro oběti předsudečné trestné činnosti v ČR, službu právních informací poskytuje od roku 2013. Poradenství je poskytováno v podobě jednorázových konzultací a dlouhodobé spolupráce. Např. v roce 2020 bylo v tomto projektu podpořeno celkem 176 obětí, z toho 152 nových.

Do vypuknutí koronavirové krize na jaře 2020 se podařilo na základě uzavřeného memoranda ve spolupráci s **Nejvyšším státním zastupitelstvím** a Úřadem pro demokratické instituce a lidská práva (ODIHR) při OBSE nejprve uskutečnit speciální prvotní školení školitelů „Hate crime“ pro státní zástupce ve věci trestných činů páchaných z nenávisti (PAHCT). Na toto školení pak měly navazovat v roce 2020 celkem čtyři semináře „Hate crime“ pro státní zástupce a příp. další seminář pro zájemce z řad soudců, čekatelů a asistentů. Podařilo se

uskutečnit alespoň jeden pro státní zástupce z obvodu působnosti pražského městského a krajského státního zastupitelství. Konání zbývajících 3 seminářů bylo přesunuto na rok 2021. Již několik let přednáší odborný pracovník **Institutu pro kriminologii a sociální prevenci** v rámci výuky kriminologie na Policejní akademii ČR téma Extremismus a Hate crimes, kde jsou využity jak informace z předchozích výzkumů IKSP, tak aktuální poznatky z kontinuálního sledování změn na extremistické scéně. V posledním roce je důraz kladen především na vysvětlení komplexního přístupu „zločinu z předsudku“ v porovnání se zažitým diskursem politického extremismu.

IKSP také řeší výzkumný úkol „Kriminologická analýza Hate crimes“, který si klade za cíl objasnit sociální a psychologické charakteristiky pachatelů trestné činnosti, motivované rasovou, etnickou, náboženskou či podobnou záští.

V období 2016–2019 řešil výzkumný úkol „Výzkum obětí trestné činnosti zaměřený na zkušenosti obyvatel České republiky s vybranými druhy deliktů“, poprvé v historii podobných výzkumů na našem území zkoumal i otázku, zda bylo fyzické napadení dle názoru respondenta zapříčiněno rasovými, náboženskými nebo podobnými motivy.

Odbor pro sociální začleňování Ministerstva pro místní rozvoj (do 31. 12. 2019 pod Úřadem vlády ČR) realizuje čtyřletý **projekt Místo pro všechny – budování prostoru pro vzájemné soužití**, který byl zahájen v lednu 2020 a vychází z postupů a produktů osvědčených v projektu Kampaň proti rasismu a násilí z nenávisli realizovaného v letech 2014–2017. Je podpořen v rámci programu Lidská práva, začleňování Romů a domácí a genderově podmíněné násilí z grantového mechanismu Norských fondů. Jeho součástí je také mediální kampaň **HateFree Culture**. Kampaň působí na veřejnost prostřednictvím webových stránek (www.hatefree.cz). Tyto stránky v roce 2020 navštívilo 545.000 unikátních návštěvníků. Kampaň začala postupně opouštět problematiku hoaxů a dezinformací a zaměřila se na vyplnění mezer, které se v mediálním prostředí stále vyskytují. Během první poloviny roku 2020 se podařilo sestavit tým novinářů a zpracovávat témata, kterým se v mainstreamových médiích tolik prostoru nedostává, nebo jsou zpracovávána povrchně. Vycházejí tak reportáže, rozhovory s odborníky na rozličná témata i rozhovory se zástupci menšin či jiných marginalizovaných skupin. Na týdenní bázi také vznikají krátká videa pro sociální sítě, která představují zajímavé osobnosti, témata nebo dobré praxe. Tato videa sbírají desetitisíce zhlédnutí (https://www.facebook.com/pg/HateFreeCulture/videos/?ref=page_internal). Kampaň se také začala věnovat reportážním a rozhovorovým seriálům, které dávají příležitost do hloubky představit nějaké téma a upoutat k němu dlouhodobější pozornost. Od svého počátku také poskytuje prostor pro moderovanou diskusi, a to zejména na facebookovém profilu (<https://www.facebook.com/HateFreeCulture>). Na konci roku 2020 měl profil na Facebooku zhruba 70.500 fanoušků. Měsíčně obsah profilu zasáhne v průměru 400.000 unikátních uživatelů. Kampaň působí i na Twitteru a Instagramu. Instagramový profil stále posiluje, ke konci roku 2020 měl 14 tisíc fanoušků. Kampaň pokračovala v udržování a v propagaci sítě HateFree Zone. Je plánován nábor nových míst i zintenzivnění spolupráce s nimi.

V. Práce s pachateli trestné činnosti

Při práci s pachateli se Česká republika zaměřuje na narůstající problém kriminální recidivy, na účinnější resocializaci pachatelů a prevenci kriminality dětí a mládeže.

Specifické cíle:

3.1. Práci s pachatelem pojímat jako komplexní a multidisciplinární systém opatření, který začíná ještě před nástupem k výkonu trestu, pokračuje samotným výkonem a po propuštění nekončí, ale naopak se ještě zintenzivňuje.

PMS při výkonu odborných činností úzce spolupracuje s VS ČR (spolupráci upravuje Dohoda o vzájemné spolupráci mezi Vězeňskou službou ČR a Probační a mediační službou). Probační pracovníci navazují spolupráci s odsouzenými, kteří o to projeví zájem, několik měsíců (minimálně 4) před jejich propuštěním – pracují na přípravě stanoviska k podmíněnému propuštění, případně stanoviska k přeměně zbytku nepodmíněného trestu v trest domácího vězení. Cílem spolupráce je zjistit připravenost odsouzeného na život na svobodě, pomoci mu vytvořit plán bezpečného propuštění a ošetřit zjištěná rizika návrhem na uložení vhodných povinností či omezení ve zkušební době podmíněného propuštění. Pokud je odsouzený propuštěn a je mu zároveň uložen probační dohled, pokračuje PMS v započaté spolupráci s odsouzeným i po jeho propuštění. Při své práci navazuje probační pracovník na činnost VS ČR a svou intervenci vhodně doplňuje dostupnými službami poskytovanými neziskovým sektorem. Spolupráce s neziskovou organizací pak může pokračovat i po skončení zkušební doby a ukončení spolupráce s PMS.

PMS realizovala projekt Křehká šance II (2016–2020), který navázal na předchozí projekty a ověřil v praxi činnost Komisí pro podmíněné propuštění, kdy výstupem celého procesu přípravy a vlastní realizace tzv. parolového slyšení je „Stanovisko Komise pro podmíněné propuštění“, jež obsahuje závěry multidisciplinárního posouzení připravenosti odsouzeného na možnost podmíněného propuštění, které je podloženo argumenty a skutečnostmi, jež byly objektivně verifikovány. Stanovisko komise zároveň zohledňuje zjištěná ziská na základě spolupráce s oběťmi trestných činů. Jedná se o komplexní a multidisciplinární opatření, které v sobě zahrnuje součinnost a spolupráci odborných zaměstnanců věznic, probačních úředníků a zástupců odborné veřejnosti (kurátoři, zástupci NNO apod.), přičemž výstupem jejich činnosti je vyhodnocení připravenosti odsouzeného na propuštění a návrh vhodných opatření dle ust. § 48 odst. 4 tr. zákoníku na „ošetření“ zjištěných rizik a podporu protektivních faktorů v případě podmíněného propuštění.

Z hlediska právní úpravy došlo s účinností od 1. 10. 2017 k zavedení povinnosti VS informovat o propuštění odsouzeného mj. sociálního kurátora (dokonce i při přemístění na dobu delší než 7 dnů), v případě mladistvého také zákonného zástupce nebo opatrovníka a OSPOD – § 13 odst. 4 vyhl. č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody (§ 11 vyhlášky).

Protože práci s odsouzenými nelze řešit izolovaně, byla na základě Koncepce vězeňství do r. 2025 navazována spolupráce s NNO a dalšími resorty, zejména s MPSV, ÚP – k problematice zaměstnávání, dále v oblasti dluhové problematiky, sociálními kurátory, opakovaně se sešla Platforma pro vězeňství a alternativní tresty NM MS. Byly vytvořeny týmy k Otevřené věznici (řešily tzv. bezpečné propouštění). S využitím Norských fondů jsou realizovány projekty společného vzdělávání pro personál PMS a VS.

3.2. Práci s pachateli zakomponovávat do strategických dokumentů napříč všemi relevantními oblastmi veřejné správy.

Koncepce vězeňství do roku 2025 je systémová aktivita, která pojímá vězeňství v širším pojetí neomezeném pouze na Vězeňskou službu ČR. Byla schválena vládou ČR dne 3. února 2016, usnesením č. 79. Představuje strategický plán rozvoje vězeňství ČR v dlouhodobém horizontu. Definuje konkrétní opatření cílená na snižování recidivy kriminálního chování a efektivnější reintegraci propuštěných vězňů do společnosti. Obsahuje 3 globální cíle:

- vytvořit dobře fungující, efektivní, mezinárodní standardy dodržující vězeňství propojené s prevencí kriminality, postpenitenciární péčí, sociální sférou a vzdělávacím systémem a směřující k reintegraci pachatelů trestné činnosti do společnosti
- plnit úkol nápravy odsouzených osob na základě individuálních postupů za účelem předcházení recidivě kriminálního chování a izolace opakovaně recidivujících pachatelů nejzávažnější násilné trestné činnosti od společnosti s cílem zajistit bezpečí občanů
- docílit pomocí širokého komplexu opatření existence moderního systému vězeňství, odpovídajícího 21. století a srovnatelného s dalšími vyspělými demokratickými státy.

Koncepce má 17 strategických cílů. Ke zvýšení skutečné zaměstnanosti směřuje její strategický cíl č. 1. Strategický cíl č. 2 je cílen na podporu zaměstnanosti osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody a efektivní spolupráci dotčených subjektů. Oblasti vzdělávání vězňů jsou věnovány úkoly strategického cíle č. 3. Plnění cílů 1 – 3 je blíže popsáno dále v rámci specifického cíle 3.7. V rámci strategického cíle č. 4. Koncepce jsou realizovány úkoly v oblasti aktuální personální politiky.

Strategické cíle č. 5, 6 a 7 se věnují problematikám zacházení s vězněnými osobami. Nejvýznamnějším výsledkem při jejich naplňování je změna vnější diferenciací věznic, která nabyla účinnosti dnem 1. 10. 2017, spojená s dosažením stavu, kdy věznice zařazují odsouzené podle stupně depravace osobnosti a možnosti jejich resocializace. Dále mj. došlo k rozšíření standardizovaných programů GREPP pro pachatele, kteří spáchali násilí na dětech a rekvalifikačního programu PARDON pro pachatele dopravních nehod, zavedení nových standardizovaných programů FEDDO (obdobu programu GREPP pro odsouzené ženy), intervenčního programu ZUŘIVEC pro odsouzené, kteří se dopustili násilí, ANTIAGRESIVNÍ TRENINK pro odsouzené v jejichž životě hraje dominantní roli nezvládnutí agrese, VÝSTUPNÍ ODDÍL – OTEVŘENÁ VĚZNICE pro posilování protektivních faktorů a pilotáži programů VICTIM IMPACT TRAINING (konfrontace odsouzených s dopady svého násilného chování na oběť trestného činu) a FINANČNÍ GRAMOTNOST A DLUHOVÉ PORADENSTVÍ. Možnosti práce s vězni se týkají **změny vnější diferenciací věznic**, ke které došlo zákonem č. 58/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, který nabyl účinnosti dne 1. 10. 2017, ve stejný den pak nabyla účinnosti i navazující novela řádu výkonu trestu odnětí svobody. Tato novela trestního zákoníku a vězeňských předpisů změnila dosavadní systém vnější diferenciací věznic, kdy došlo k redukci současných čtyř základních typů věznic na typy dva (věznice s ostrahou a věznice se zvýšenou ostrahou). Důvodem pro tuto změnu byla snaha o zlepšení penitenciárního zacházení s osobami ve výkonu trestu odnětí svobody a zvýšení bezpečnosti ve věznicích.

Nepodařilo se zvýšit počet odborného personálu věznic realizujícího individuální programy zacházení s vězněnými osobami cílené na snižování recidivy kriminálního chování (oproti optimálnímu počtu aktuálně chybí 28 % odborných zaměstnanců – jejich optimální počet je 2121, aktuální tabulkový počet je 1529).

Další strategické cíle koncepce jsou cíleny na problematiku poskytování zdravotních služeb ve vězeňských zařízeních (č. 8), zneužívání omamných a psychotropních látek (č. 9 a 10), oblast bezpečnosti vězeňských zařízení (č. 11), oblast návaznosti penitenciární a postpenitenciární péče (č. 12 a 13), zajišťování dostatečných zdrojů k financování dalšího rozvoje vězeňství (č. 14 a 15), které je značně limitováno možnostmi státního rozpočtu, rozšiřování provozu Střediska hospodářské činnosti ve věznicích (č. 16) a vytváření stabilního právního rámce pro problematiku vězeňství (č. 17).

Na plnění jednotlivých úkolů cílených na dosažení strategických cílů Koncepce vězeňství má od roku 2020 výrazný vliv epidemiologická situace v České republice a v souvislosti s ní realizovaná nezbytně nutná protiepidemická opatření.

Dne 11. října 2017 schválila vláda ČR svým usnesením č. 733 **Koncepci rozvoje probace a mediace do roku 2025**. Koncepce definuje pro oblast rozvoje probace a mediace čtyři strategické cíle (hlavní priority), které jsou dále rozvedeny do celkem 15 specifických cílů, jichž by Česká republika v oblasti rozvoje probace a mediace měla dosáhnout mezi léty 2018 až 2025. Koncepce je realizována prostřednictvím akčních plánů a každoročně vyhodnocována.

3.3. Na lokální úrovni vytvářet speciální a koordinované multidisciplinární akční týmy, které se individuálně věnují potřebám propuštěných pachatelů.

V rámci projektu Probační a mediační služby „Křehká šance II“, který byl financován z ESF a realizován v letech 2016–2020, byl na lokální úrovni, v celkem 6 soudních okresech zařazených do projektu, vytvořen a uveden do praxe nový program restorativního způsobu zacházení s odsouzenými s cílem připravit je na moment propuštění na svobodu – program Rozvoj restorativní praxe. Tento program zavádí model pravidelné komunikace a spolupráce mezi místní komunitou a věznicí s cílem podpořit přípravu vězněných pachatelů na návrat do společnosti – zvláštní pozornost věnuje řešení problematiky zaměstnávání vězněných osob, zadluženosti a závislostního chování.

Tento cíl byl plněn prostřednictvím vytvoření nové odborné pozice – pracovníka zprostředkujícího multidisciplinární jednání zástupců místního regionu a věznice. Cílem bylo vytvořit širší příležitosti pro rozvoj konkrétních možností řešení problémů zaměstnávání, bydlení a zadluženosti odsouzených v době před a po propuštění z věznice. Byla vytvořena Metodika programu Rozvoj restorativní praxe a školicí manuál pro odborné pracovníky.

V rámci projektu vznikla Odborná platforma pro podmíněné propuštění, která sdružuje zástupce subjektů, kterých se dotýká problematika podmíněného propuštění – zástupce Ministerstva spravedlnosti, Vězeňské služby ČR, soudů, státních zástupců, neziskových organizací, Probační a mediační služby atd. Odbornou platformou byl vytvořen návrh na zákonné ukotvení komisí pro podmíněné propuštění (v rámci projektu komise pro podmíněné propuštění projednaly celkem 624 případů). Tento návrh byl předložen Ministerstvu spravedlnosti.

Institucionalizace komisí pro podmíněné propuštění je jedním z cílů Koncepce rozvoje probace a mediace do roku 2025.

3.4. V rámci multidisciplinárního systému opatření při práci s pachatelem zjednodušit a zajistit vhodné a včasné předávání informací.

PMS vstupuje do případů, ve kterých může být činná, pokud možno co nejdříve. V přípravném řízení zahajuje činnost krátce po zahájení trestního řízení. Má tak možnost působit na pachatele trestné činnosti „bezprostředně“ po spáchání trestného činu a vést ho k reálnému pohledu na skutek, kterého se dopustili, na jeho odpady a řešení následků. S pachateli také

předjednává uložení vhodného alternativního trestu a motivuje je k jeho řádnému vykonání, nebo připravuje ve vhodných případech podmínky pro odklon. Do procesu odškodnění se vždy snaží zapojit oběť a poskytnout jí potřebnou pomoc a podporu. Také zde lze zmínit projekt Křehká šance II, ve kterém se pracuje za využití informací z konkrétní věznice, PMS, NNO, obětí.

3.5. Na úrovni obecních úřadů obcí s rozšířenou působností posílit pozice sociálního kurátora.

Jedním z významných nástrojů posílení výkonu sociální práce na obcích je metodická podpora krajským úřadům v oblasti výkonu činností sociální práce, jejichž úkolem je toto vedení dále předávat do území včetně metodické podpory sociálních kurátorů. Při této činnosti je výchozím dokumentem „Doporučený postup č. 1/2018 (aktualizovaný doporučený postup č. 1/2012). Dále dochází k finanční podpoře výkonu činností sociální práce formou účelové dotace, která byla zavedena novelou zákona o sociálních službách č. 254/2014 Sb. s účinností od 1. ledna 2015. Cílem dotace je garance dostupnosti a kvality výkonu činností sociální práce v přenesené působnosti. Pro dotaci bylo v roce 2019 a 2020 alokováno 400 mil. Kč. V roce 2020 byly též vyplaceny mimořádné odměny sociálním pracovníkům na obecních a krajských úřadech za mimořádné pracovní nasazení v souvislosti s epidemií covid-19 v celkové výši 22 mil. Kč. Dále byla v roce 2020 podpořena příprava metodiky pro sociální kurátory, která bude vydána v roce 2021 odd. sociální péče Hlavního města Prahy.

Výkon činností sociální práce na obecních úřadech byl ze strany MPSV metodicky veden v rámci konzultačních dnů, zasíláním aktuálních informací v průběhu celého roku, vydáváním stanovisek MPSV a prostřednictvím individuální komunikace s jednotlivci. V roce 2019 se uskutečnilo metodické setkání koncepčních pracovníků ministerstva, metodiků sociální prevence krajských úřadů a přizvaných resortů se společnou agendou penitenciární a postpenitenciární péče, kde předmětem jednání bylo sjednocení metodických materiálů MPSV, VS ČR a krajských úřadů, rozvoj a inovace statistik kriminality apod. Dále dochází k setkávání a podpoře prostřednictvím aktivit projektu „Systémová podpora sociální práce v obcích“. Primárními cíli tohoto projektu jsou zvyšování odborných kompetencí sociálních pracovníků uvedených obecních úřadů, pilotní ověření typových pozic sociálních pracovníků obecních úřadů a zvýšení personálního zajištění výkonu sociální práce obecních úřadů. Aktivita projektu jsou zaměřeny i na podporu vzájemné spolupráce sociálních pracovníků obecních úřadů se sociálními pracovníky Úřadu práce ČR. Více o projektu na: <https://www.mpsv.cz/cs/25939>.

3.6. Budovat speciální probační domy, ve kterých budou realizovány programy poradenství, vzdělávání a asistence při usnadnění návratu propuštěných pachatelů do společnosti.

První pilotní projekt zaměřený na provoz probačního domu byl realizován od 16. října 2015 do 15. října 2016 v Ostravě-Koblově. Projekt byl koncipován jako pobytový resocializační program pro osoby podmíněně propuštěné z výkonu trestu odnětí svobody. Realizátorem programu byla společnost Nová šance, z.s. Na základě zkušeností z tohoto pilotního projektu Probační a mediační služba začala připravovat provoz probačního domu, který bude sama provozovat.

V roce 2020 získala Probační a mediační služba finanční prostředky z Fondů EHP a Norska 2014–2021 na realizaci nového projektu Zpátky do života (2020–2024). Jednou z aktivit projektu je vybudování a dvouletý provoz probačního domu. Probační dům bude určen podmíněně propuštěným mužům, kterým byl ve zkušební době podmíněného propuštění uložen probační dohled a zároveň potřebují intenzivnější podporu a vedení. Při práci s nimi

bude pozornost zaměřována na řešení klíčových potřeb, jako jsou bydlení, zadluženost, zaměstnání apod. V roce 2020 byl od Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových získán vhodný objekt v Písku, na rekonstrukci objektu byl zpracován investiční záměr a nyní je připravována rekonstrukce objektu. Pobytový resocializační program by měl být zahájen v průběhu roku 2022.

Zavedení probačních domů do české praxe je jedním z úkolů Koncepce rozvoje probace a mediace do roku 2025.

3.7. Podporovat programy a aktivity ke zvýšení zaměstnanosti a vzdělání vězňů, motivovat zaměstnavatele k vyššímu zaměstnávání osob propuštěných z výkonu trestu.

Zvýšení skutečné zaměstnanosti vězněných osob je jedním ze 17 strategických cílů Koncepce vězeňství do roku 2025 schválené vládou ČR usnesením č. 79 ze dne 3. 2. 2016. Ke zvýšení skutečné zaměstnanosti směřuje její strategický cíl č. 1. Z řady úkolů řešených v rámci tohoto strategického cíle lze vyzdvihnout zavedení institutu práva stavby cíleného na zvýšení zaměstnanosti odsouzených. Strategický cíl č. 2 je cílen na podporu zaměstnanosti osob propuštěných z výkonu trestu odnětí svobody a efektivní spolupráci dotčených subjektů. Z úkolů řešených v rámci tohoto strategického cíle je významné Usnesení vlády ČR č. 75 z 25. 1. 2017 k využívání institutu společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek ve vztahu k zaměstnávání osob se záznamem v Rejstříku trestů a spolupráce Vězeňské služby ČR s Úřadem práce ČR při realizaci rekvalifikačních kurzů v praktických oborech, ve kterých s vysokou pravděpodobností naleznou své uplatnění odsouzení po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Oblasti vzdělávání vězněných osob jsou věnovány úkoly strategického cíle č. 3. Zde úkoly řešily mj. oblast zavádění moderních technologií do výuky a změnu některých učebních oborů v rámci Středního odborného učiliště Vězeňské služby ČR.

PMS sice nemá nástroj ke zvýšení zaměstnanosti a vzdělání vězňů. Téma zaměstnání je však důležitým tématem spolupráce probačního pracovníka s pachatelem, neboť se jedná o významný faktor z hlediska možné recidivy. PMS své klienty vždy motivuje k nalezení řádného zaměstnání a jeho udržení. Za tím účelem spolupracuje s organizacemi, které podporují klienty v získání či udržení pracovních návyků. Ve VS byl stanoven úkol vytvoření funkčního modelu spolupráce věznice s místní komunitou s cílem přípravy programů pro odsouzené v oblasti zaměstnání, zadluženosti a řešení závislostního chování odsouzených v rámci projektu Křehká šance II.

3.8. Pokračovat v činnosti Aliance proti dluhům a poskytování dluhového poradenství a zvyšování finanční gramotnosti směrem k cílovým skupinám pachatelů, ale i osob, které s nimi pracují.

Probační a mediační služba zakotvila práci s finanční situací klienta jako nedílnou součást probační činnosti. Probačním úředníkům a asistentům byl poskytnut Manuál práce s předluženým klientem podrobně upravující postup práce s klienty, kteří mají obtíže s řešením finanční situace, jsou zadluženi nebo předluženi. Tento manuál je součástí metodických standardů Probační a mediační služby. Probační úředníci a asistenti v rámci vzdělávání získali relevantní informace, znalosti a dovednosti pro práci se zadluženými klienty, vč. identifikace klientů, u kterých je potřeba specializovaného poradenství poskytovaného dluhovými a jinými obdobnými poradnami.

Jedním z výrazných faktorů, které přispívají k vysoké míře recidivy, je zadluženost vězňů. **Ministerstvo spravedlnosti** se dlouhodobě snaží snižovat riziko recidivy vězňů a zároveň pomáhat zlepšit sociální postavení těch, kteří jsou na nich existenčně závislí, tedy především

jejich nezaopatřených dětí. V relevantním období došlo proto ke dvěma výrazným **změnám v právní úpravě odměňování vězňů**. Změnami v roce 2017 (nařízení vlády č. 361/2017 Sb., vyhláška č. 362/2017 Sb.) s účinností od 1. 4. 2018 došlo ke zvýšení odměny odsouzených za práci, čímž se odsouzeným umožnilo umořit větší část dluhů, než tomu bylo podle předchozí úpravy, a zároveň zvýšením částky připadající z odměny odsouzeného za práci na tzv. úložné a zvýšením limitu, od kterého může odsouzený za stanoveným účelem použít prostředky z úložného, se umožnilo odsouzenému vytvořit si určitou finanční rezervu na dobu po svém propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Tato opatření by tak měla přispět i ke snížení rizika, že si bezprostředně po propuštění budou odsouzení získávat prostředky k zajištění základních potřeb nelegální cestou. V roce 2019 pak Ministerstvo spravedlnosti připravilo další dva právní předpisy, které se týkají pracovních odměn vězňů a jejich rozúčtovávání, konkrétně jde o vyhlášku č. 88/2019 Sb., kterou se mění vyhláška č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů, ve znění pozdějších předpisů, a o nařízení vlády č. 87/2019 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 361/2017 Sb., o výši a podmínkách odměňování odsouzených zařazených do práce ve výkonu trestu odnětí svobody. Těmito předpisy došlo ke zvýšení procentního podílu, který je z pracovních odměn vězňů odváděn na výživné na nezaopatřené děti (místo 30 % bylo nově určeno na tyto srážky 33 % čisté odměny, a to na úkor nákladů výkonu trestu), a zároveň došlo i k navýšení pracovních odměn pro odsouzené, která tak je přímo navázána na minimální mzdu, aby tak byla zajištěna její reálná hodnota ve vztahu k cenové hladině (v I. skupině částku ve výši 50 % minimální mzdy za měsíc). Oba tyto právní předpisy nabýly účinnosti dne 1. 1. 2020.

3.9. *Trvale sledovat, analyzovat a vyhodnocovat sankční politiku a její efektivitu směrem k represi i prevenci kriminogenních faktorů a předcházení recidivy.*

V posledních letech se legislativní aktivity Ministerstva spravedlnosti zaměřují i na problematiku trestních sankcí. Za hlavní změny v této oblasti lze považovat přijetí zákona č. 333/2020 Sb., jehož jedním z cílů je podpora zvyšování počtu uložených peněžitých trestů, a to ať již jako trestů samostatných nebo ukládaných vedle jiného trestu. Jedná se o komplex opatření směřujících k vyššímu a racionálnějšímu ukládání tohoto druhu trestu – jedná se tak o opatření, v jehož důsledku by mělo docházet k vyšší míře individualizace trestních sankcí; s tím jde ruku v ruce i očekávání, že tato opatření napomohou v určité míře i ke snížení stavu vězeňské populace. K podpoře alternativních trestů a jejich řádného výkonu pak byl dále zpracován vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (zákon o Probační a mediační službě), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Tento návrh je projednáván jako sněmovní tisk 624 (viz také spec. cíl 1.49.).

Analýza a vyhodnocování sankční politiky a její efektivitu s cílem předcházení recidivě je rovněž trvalým předmětem pozornosti výzkumné činnosti Institutu pro kriminologii a sociální prevenci. Vyhodnocení Strategie uvádí některé specifické výzkumné projekty, které zahrnují také širší pohled na efektivitu sankční politiky a jejichž výsledky jsou využitelné pro její případné korekce a úpravy. Jedná se zejména o výzkum zaměřený na zjišťování názorů a postojů obyvatel na otázky spojené s problematikou kriminality a její prevencí (blíže uveden

jako úkol č. 31 Akčního plánu prevence kriminality na období 2016–2020), výzkum recidivy (kriminální historie) nebezpečných pachatelů závažné trestné činnosti (blíže uveden jako úkol č. 60), výzkum příčin a podmínek primární trestní recidivy mladistvých (blíže uveden jako úkol č. 61) a výzkum problematiky seniorů jako obětí i pachatelů trestné činnosti (blíže uveden jako úkol č. 73).

Kromě těchto výzkumů se efektivitou sankční politiky významně zabývaly i další výzkumné projekty IKSP, z nichž lze uvést zpracovávání každoročního analytického přehledu vývoje registrované kriminality, který prezentuje základní statistické ukazatele trestné činnosti a zabývá se vývojem trestní a sankční politiky v ČR. Dále výzkum zacházení s uživateli drog ve vězení, který m. j. přináší analýzu kriminální historie absolventů terapeutických programů specializovaných oddílů věznic a odsouzených z kontrolních skupin, a jejich kriminální recidivy po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Dále také výzkum uplatňování ochranného léčení a zabezpečovací detence jako nástroje ochrany společnosti před nebezpečnými pachateli a vyhodnocení procesu spuštění elektronického monitorovacího systému v ČR, s nímž se počítá jako s významným nástrojem pro efektivnější uplatňování diferencované sankční politiky.

VI. Komplexní přístup k prevenci kriminality v rizikových lokalitách

Česká republika uplatňuje komplexní přístup k řešení zvýšené kriminality v lokalitách, kde i její příčiny jsou hluboké a vícezdrojové (typicky sociálně vyloučené lokality).

Specifické cíle:

4.1. Při řešení bezpečnostní situace a prevence kriminality v rizikových (zejména sociálně vyloučených) lokalitách uplatňovat komplexní přístup založený na spolupráci odpovědných partnerů a kombinaci opatření cílených na příčiny problémů.

Ke zmírnění sociálního napětí a zvýšení pocitu bezpečí obyvatel žijících v sociálně vyloučených lokalitách přispěla realizace projektů z výzev OPZ na podporu koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám a také spolupráce **Agentury s obcemi** v lokálních partnerstvích. Agentura během spolupráce s obcemi zakládá platformy tzv. lokální partnerství, na kterých dochází k pravidelnému setkávání zástupců samosprávy, státní správy, neziskového sektoru a dalších aktérů, kteří jsou nebo mohou být angažováni v procesu sociálního začleňování. Členové partnerství se setkávají na pravidelných jednáních případně v tematických pracovních skupinách a společně připravují strategické plány a využití nástrojů pro podporu sociálního začleňování.

Agentura realizovala několik tematických výzkumů v oblasti bezpečnosti: V Břeclavi se zaměřila na vývoj percepce pocitu bezpečí a strachu z kriminality obyvatel, v Ralsku se týkal bezpečnosti v obci, v Sokolově sledovala mimo jiné strach z kriminality a viktimizace, v Liberci, částech Vesec a Doubí, se výzkum zaměřil na občanské soužití a bezpečnost. Výzkum životních podmínek obyvatel SVL se v 53 obcích zaměřil na problematiku užívání drog, hraní hazardních her a kriminalitu obyvatel SVL. Informace získané na základě těchto výzkumů byly využívány při uplatňování nástrojů prevence kriminality a tvorbě strategických plánů v sociálně vyloučených lokalitách.

Policie ČR má upravenou formu práce s menšinami pokynem policejního prezidenta č. 258 ze dne 20. prosince 2013 o činnosti na úseku menšin. Na základě tohoto pokynu jsou v jednotlivých krajích zřizovány pozice styčného důstojníka a pracovní skupiny pro práci s menšinami. V současné době Policie ČR disponuje 14 styčnými důstojníky (dále jen „SD“) při všech KŘP, které metodicky vede a koordinuje SD ŘSPP. Policie ČR tedy disponuje 14 pracovními skupinami, ve kterých pracuje celkem 252 policistů zabývajících se problematikou menšin a 60 specialistů pro práci s romskou menšinou v sociálně vyloučených lokalitách. V rámci plnění úkolů na úseku práce s menšinami dochází k cílevědomému posilování metodického, personálního a organizačního zázemí Policie ČR a posilování důvěry mezi příslušníky menšinových skupin a Policií ČR. Hlavním principem policejní práce na úseku menšin je otevřená komunikace policie s menšinovými skupinami, založená na vzájemné důvěře a respektu. Policie ČR usiluje o prohloubení vazeb s dalšími zainteresovanými subjekty ve státním i neziskovém sektoru, se kterými spolupracuje při řešení kritických situací minoritních skupin a osob ohrožených sociálním vyloučením. Policie ČR se prostřednictvím SD a jejich pracovních skupin podílí zejména na situační prevenci, když působením přímo v ohnisku vzniklého problému předchází opakování trestné činnosti, případně vytváří podmínky k odvrácení odvetných akcí. Policie disponuje zásluhou styčných důstojníků a pracovních skupin relevantními informacemi a kontakty, na jejichž základě dokáže úspěšně předvídat ohniska možných konfliktů. Ve spolupráci s organizacemi působícími v SVL je

schopna nacházet společné řešení konkrétních problémů, včas zamezit případným negativním tendencím a tím přispívá ke stabilizaci vztahů uvnitř lokalit se zvýšenou koncentrací menšin a předchází problémům soužití s majoritní částí obyvatelstva. Policie ČR tak sehrává důležitou roli při prevenci i řešení konfliktů v sociálně vyloučených lokalitách (dále jen „SVL“) a jejich okolí.

Tento specifický cíl je uplatňován také při realizaci konkrétních projektů směřujících k řešení bezpečnostní situace a prevence kriminality v rizikových (zejména sociálně vyloučených) lokalitách s možností využití dotačního Programu prevence kriminality na místní úrovni:

Asistent prevence kriminality (APK)

Jedná se o specifický projekt zvyšující bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách, působící preventivně proti extremismu a motivující samosprávy i občany k hledání pozitivních řešení problémů. Je realizován od září roku 2009 odborem prevence kriminality MV v celé ČR.

Primárním cílem je snížení počtu spáchaných trestných činů a přestupků (obecně protiprávního jednání) v sociálně vyloučené lokalitě, či lokalitě ohrožené sociálním vyloučením, zajištění vymahatelnosti práva, prevence sousedských sporů, bagatelní a latentní protiprávní činnosti, kterou PČR a obecní policie v rámci sociálně vyloučených lokalit velmi obtížně řeší, a změna negativního pohledu majoritní společnosti na osoby sociálně vyloučené.

Vybraný asistent je po základní profesní přípravě zaměstnán v rámci obecní policie obce a podílí se na zvýšení bezpečnosti, dodržování veřejného pořádku a prosazování základních bezpečnostních standardů nejen v sociálně vyloučených lokalitách, ale v rámci celé obce.

V praxi asistenti spolupracují s celou řadou dalších pracovníků obce, Policie ČR, NNO, účastní se mezioborových pracovních skupin na lokální úrovni.

Domovník-preventista

Projekt je přímou odpovědí na stávající potřeby obcí zvýšit bezpečnost a veřejný pořádek v domech a jejich bezprostředním okolí, posílit osobní odpovědnost občanů za dodržování bezpečnostních standardů, společenských norem a nastolit systém opatření v rámci triády situační prevence kriminality: bezpečný občan – bezpečný dům – bezpečná lokalita. Při své práci domovník – preventista velmi úzce spolupracuje s obcí, APK, obecní policií. Často také své zkušenosti a získané znalosti uplatňuje tak, že pomáhá obyvatelům bytového domu při řešení různých životních situací.

4.2. Do řešení problémů v SVL co nejvíce aktivně zapojovat samotné obyvatele těchto lokalit, nabízet jim rovněž uplatnění v rámci subjektů odpovědných za řešení problémů (samospráva, obecní policie, Policie ČR, ad.)

Agentura metodicky podporuje obce při zavádění a rozvoji komunitní práce, která také přispívá ke zvýšení pocitu bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách. Agentura v rámci projektu OPZ Systémové zajištění sociálního začleňování poskytovala metodickou podporu a konzultace pro oblast komunitní práce celkem 71 obcím. Ze speciálních výzev OPZ pro KPSVL (č. 26, 42 a 52) bylo na území ČR ve spolupráci s Agenturou v období 2016–2020 realizováno celkem 20 projektů na komunitní práci, a to v Aši, v Brně, v Budišově nad Budišovkou, Břeclavi, v Dubí, Jeseníku, Kolíně, Konicích, Krnově, v Moravském Berouně, v Moravské Třebové, Osoblaze, v Ostravě, Ralsku, Semněvicích, ve Velkých Hamrech a ve Vítkově. Na základě zkušeností s projekty v oblasti komunitní práce Agentura zpracovala Příručku inspirativních praxí – Komunitní práce v obcích s koncentrací sociálního vyloučení.

V systému fungování **Policie ČR** jsou tedy pevně zakotveni policisté, kteří jsou u jednotlivých krajských ředitelství Policie ČR členy pracovních skupin pro práci s menšinami a dále policejní specialisté pro práci s romskou menšinou v SVL, mezi kterými jsou zastoupeni i policisté

romské národnosti a k jejich pracovní náplni patří přímé a trvalé působení přímo v SVL. Styční důstojníci pro menšiny KŘP a jejich pracovní skupiny se podílejí zejména na situační prevenci, kdy působením přímo v ohnisku vzniklého problému předchází opakování trestné činnosti, případně vytvářejí podmínky k odvrácení odvetných akcí. Policie disponuje zásluhou styčných důstojníků, pracovních skupin a policejních specialistů relevantními informacemi a kontakty, na jejichž základě dokáže úspěšně předvídat ohniska možných konfliktů. Ve spolupráci s organizacemi působícími v SVL je schopna nacházet společné řešení konkrétních problémů, včas zamezit případným negativním tendencím a tím přispívá ke stabilizaci vztahů uvnitř lokalit se zvýšenou koncentrací menšin a předchází problémům soužití s majoritní částí obyvatelstva. V rámci této činnosti jsou příslušníkům menšin nabízeny možnosti uplatnění u PČR. Na přelomu roku 2020 a 2021 byl tento nábor policistů z řad menšin podpořen vydáním informačních letáků cílených na příslušníky romského a vietnamského etnika.

Asistent prevence kriminality (APK)

APK je zaměstnancem samosprávy zařazeným v obecní policii ve smyslu zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů (není strážníkem ani čekatelem). Podílí se na prevenci kriminality v obci, přispívá k ochraně a bezpečnosti osob a majetku, předchází možnému protiprávnímu jednání svou přítomností a zejména svými komunikačními schopnostmi, vystupuje jako mediátor možných sousedských sporů, monitoruje dodržování čistoty veřejných prostranství, pomáhá ostatním občanům v sociálně vyloučené lokalitě. Při své činnosti je APK řízen konkrétním strážníkem v roli mentora, se kterým úzce spolupracuje. Na úspěšnosti projektu se podílí i jednotlivá pracoviště Policie ČR v příslušných lokalitách.

Konkrétní APK vybírá odborná komise, která je složena ze zástupců samosprávy, obecní policie, Policie ČR a často také koordinátora (poradce) pro romské záležitosti (kraje, obce) či zástupce v lokalitě působících významných neziskových organizací a zástupce MV. Asistentem by měl být někdo, kdo v dané lokalitě žije či ji velmi dobře zná. Často to jsou příslušníci romské menšiny žijící v sociálně vyloučených lokalitách (ale není to podmínkou, ani na 100 % pravidlem, v praxi se osvědčují i hlídky APK složené z romského a neromského zástupce apod.).

Domovník-preventista (DP)

Vytvořením nové pracovní pozice domovníka pomáhá řešit stávající neutěšenou situaci v oblasti správy bytového fondu obce, zejména v sociálně vyloučených lokalitách, a současně výrazně napomáhá zvýšení bezpečnosti a veřejného pořádku v dané lokalitě tzv. „řízenou samosprávou“ domu. Občanům žijícím a bydlícím v sociálně vyloučených či rizikových lokalitách projekt ukazuje, že i v nich se může bydlet čistě, na vyšší sociální úrovni a bezpečně, a to za dodržování jasně definovaných pravidel chování. Projekt zároveň pomáhá řešit alespoň částečnou zaměstnanost osob dlouhodobě nezaměstnaných. O uplatnění obyvatel lokalit platí to samé, co bylo výše uvedeno u APK.

4.3. Vzdělávat pracovníky odpovědné za řešení problémů v SVL ve specifických problematikách týkajících se menšin (zejména romské) a SVL.

Profesionalizací **policejní práce** ve vztahu k menšinám policie získala i propracovaný systém vzdělávání policistů. V rámci zvyšování dovedností policistů v této oblasti jsou organizovány tyto vzdělávací akce:

Akreditovaný vzdělávací program "Kurz styčných důstojníků pro menšiny a členů pracovních skupin I. a II.", jehož cílem je osvojení vědomostí, dovedností, postojů a hodnot pro naplnění požadovaných kompetencí pro práci policisty na úseku menšin v oblasti lidských práv, interkulturní kompetence, náboženských menšin, extremismu a sociálního vyloučení.

Pravidelné proškolení interních lektorů Policie ČR zážitkové pedagogiky, které je zaměřeno na školení stávajících i nově nominovaných interních lektorů Policie ČR, včetně policejních psychologů, k získávání a prohlubování odborných kompetencí a znalostí v oblasti zážitkové pedagogiky a k aktuálně zájmovým menšinám žijícím na území České republiky. V rámci školení interní lektori Policie ČR prohlubují a doplňují dovednosti a kompetence v oblastech menšinových specifik, lidských práv, problematiky násilí z nenávisti, extremismu, náboženských menšin, sociálního vyloučení a souvisejících oblastech. Tyto znalosti a kompetence tito lektori návazně využívají při realizaci vzdělávacího programu zaměřeného na menšinovou problematiku s názvem „Kurz interkulturních kompetencí“.

„Kurz interkulturních kompetencí“ adaptuje formou zážitkové pedagogiky příslušníky Policie ČR na práci v různorodém prostředí. V rámci kurzu policisté získávají nebo prohlubují odborné kompetence a znalosti v oblasti menšinových specifik, problematiky násilí z nenávisti, extremismu, náboženských menšin, sociálního vyloučení a souvisejících oblastech.

Vícedenní školení stávajících i nových policejních specialistů pro práci s romskou menšinou v SVL. Cílem školení je osvojování a vhodné doplňování vědomostí, dovedností, postojů a hodnot pro naplnění požadovaných kompetencí pro práci policisty na úseku menšin, a to zejména ve vztahu k romské menšině. Školení je zaměřeno na problematiku sociálního vyloučení, základních lidských práv, prevence kriminality, diskriminačního a předsudečného jednání, práci v terénu a navazování důvěry.

Pravidelná instrukčně metodická zaměstnání (dále jen „IMZ“) pro styčné důstojníky pro menšiny a členy jejich pracovních skupin. Cílem školení styčných důstojníků pro menšiny a členů jejich pracovních skupin a dalších policistů a policistek je získávání a prohlubování odborných kompetencí a znalostí pro efektivní výkon na úseku policejní práce s menšinami. V rámci školení jsou účastníkům předávány aktuální informace a příklady dobré praxe k dané problematice, doplněné o aktuální témata jako např. drogová problematika, předsudečné jednání, migrační toky, práce neziskových organizací, soc. vyloučení apod. V rámci IMZ jsou zváni k lektorování kromě externích lektorů, zástupců akademické obce, neziskových organizací, samosprávy, rovněž zástupci z řad Policie ČR.

Kurzy a stáže zaměřené na posilování komunikace v interkulturním prostředí ve spolupráci se zahraničními partnery. Cílem je osvojení vědomostí, dovedností, postojů a hodnot, zejména pro jednání s cizinci a osobami přicházejícími do Evropy z jiného kulturního prostředí. Nedílnou součástí stáží je rovněž výměna zkušeností a dobré praxe s relevantními aktéry na místní úrovni a seznámení frekventantů se vzdělávacími metodami a postupy policie zahraničních policejních sborů. Tyto vzdělávací aktivity jsou určeny pro styčné důstojníky pro menšiny, členy jejich pracovních skupin, včetně policejních specialistů, interní lektory Policie ČR a další policisty, kteří se v rámci výkonu služby dostávají do kontaktu s příslušníky menšin a cizinci.

Asistent prevence kriminality (APK)

Během celé doby platnosti úkolu probíhala opětovně konzultační činnost k obsahu, formě, organizačním a finančním standardům a k pravidlům pro realizaci a poskytování podpory projektu APK v souladu s již schválenou Metodikou výběru a činnosti APK. Byla poskytována metodická pomoc při přípravě a realizaci projektů APK s důrazem na vzdělávání, průběžnou přípravu a supervizi APK a jejich mentorů (včetně šíření výstupů a publicity projektu, zobecnění dobré praxe).

V průběhu hodnoceného období bylo připraveno a realizováno mnoho společných aktivit (semináře, IMZ, konference) obcí realizujících projekt APK se zástupci MV a dalšími odborníky ke sdílení příkladů úspěšné praxe ve zvyšování bezpečí v sociálně vyloučených a problémových lokalitách.

Domovník-preventista

Ministerstvo vnitra poskytovalo v průběhu hodnoceného období celoroční metodickou pomoc pro obce realizující oba druhy projektů s důrazem na vzdělávání, průběžnou přípravu a supervizi DP (včetně šíření výstupů a publicity projektu, zobecnění dobré praxe). Ministerstvo vnitra realizovalo projekt Domovník – preventista, v rámci kterého byly vzdělávání domovníci v 10 zapojených obcích a po vzoru projektu APK byla vytvořena jednotná metodika projektu a metodické příručky pro samotné domovníky, jejich mentory, představitele obcí.

4.4. Pokračovat v podpoře a rozvoji asistentů prevence kriminality, zajistit jejich vícezdrojové financování (dotace Ministerstva vnitra, podpora z prostředků evropských fondů, prostředky Úřadu práce, spolupodíl obce).

Projekt je realizován od září roku 2009 odborem prevence kriminality MV v celé ČR.

Finančně byly projekty APK v celém období podporovány z vlastních zdrojů MV, ale i z dalších zdrojů (úřady práce, podpora z ESF OP cestou Výzev MPSV – KPSLV, MAS, obecních rozpočtů, aj.).

Mezi MV a Generálním ředitelstvím Úřadu práce bylo uzavřeno Memorandum o vzájemné spolupráci, jehož cílem je zvýšit zaměstnanost, bezpečnost a veřejný pořádek podporou tvorby pracovních příležitostí v rámci míst APK. Součástí společně podepsaného memoranda je deklarace, která umožňovala využívat po celou dobu podporu míst APK také finančními prostředky z Úřadu práce ČR.

V případě APK a domovníků-preventistů bylo od r. 2018 pilotně povoleno podávání žádosti na víceleté projekty. V roce 2020 byly ale podpořeny pouze jako jednoleté, neboť v takovém rozsahu, v jakém MV podpořilo projekty APK v tomto roce (v důsledku pandemie nemoci covid-19 patřili APK k největším prioritám podpory, zatímco jiné, běžně realizované typy projektů, nebylo možné kvůli omezujícím opatřením realizovat a tím pádem ani podpořit) nedokázalo MV garantovat finanční prostředky na tyto projekty i v následujících letech.

Dále MV v r. 2020 umožnilo realizátorům projektu APK požádat o navýšení mzdových prostředků pro APK do 22.000 Kč/os/měs. dle limitu letošních Zásad, a to i u těch projektů, které jsou jako víceleté realizovány od roku 2018 či 2019. Za tím účelem došlo k navýšení objemu finančních prostředků na Program prevence kriminality na místní úrovni o 3 mil. Kč s trvalým vlivem.

Tabulka počtu podpořených dílčích projektů prevence kriminality APK v letech 2010–2020 a celková výše přiznaných finančních dotací MV z Programu prevence kriminality na místní úrovni:

Rok	Počet obcí	Počet APK	Celková výše přiznané dotace
2010	10	38	3 876 000,00 Kč
2011	16	104	3 423 000,00 Kč
2012	21	37	5 328 000,00 Kč
2013	38	90	13 360 000,00 Kč
2014	64	127	17 644 000,00 Kč
2015	58	175	22 656 000,00 Kč
2016	47	121	25 529 000,00 Kč
2017	37	92	20 928 000,00 Kč
2018	33	86	18 923 590,00 Kč

2019	40	112	25 389 508,44 Kč
2020	51	109	29 912 662,00 Kč

Další asistenti pak působí v rámci ČR i z jiných zdrojů, než jsou prostředky zajišťované MV – např. z podpory úřadů práce – na základě dohody mezi MV a Generálním ředitelstvím Úřadu práce ČR. Celkem tak na konci roku 2020 podporovaly úřady práce v ČR 149 APK v 56 obcích. Asistenti jsou financováni dále přímo z vlastních rozpočtů obcí či z evropských projektů v rámci Operačního programu zaměstnanost – z Evropských fondů bylo na konci roku 2020 podpořeno 103 APK ve 21 obcích. V celé ČR tak na konci roku 2020 z výše uvedených zdrojů MV, ÚP a ESF působilo 361 asistentů prevence kriminality, další odhadem desítky byly financovány z vlastních zdrojů obcí.

I přes tak velkou podporu bohužel dostupné finanční prostředky nestačí krýt reálnou poptávku a potřebu po asistentech prevence kriminality. MV musí nastavovat limity maximálního počtu podporovaných APK na jednu obec a i přes to není v dotačním, Programu prevence kriminality na místní úrovni dostatek finančních prostředků a řada žádostí, kde je odbornou komisí vyhodnocena nejmenší potřeba projektu, musí být zamítna. Problém se ukázal o to větší v roce 2020 (a následně ještě více v roce 2021), kdy byla ukončována podpora v rámci končícího období fondů ESF a výzvy z nového období ještě nebyly vyhlášeny. Nedostatečnost se jasně ukázala i přesto, že vlivem pandemie nemoci covid-19 (v důsledku nemožnosti podpořit některé jiné typy projektů, viz bod 4.4) bylo možné jednorázově podpořit projekty APK vyšší částkou, než tomu bylo v letech předchozích.

4.5. Rozvíjet a podporovat projekt Domovník-preventista, vytvořit potřebnou metodiku a vzdělávání.

Uvedený projekt probíhal ve dvou rovinách: jednak jako projekt podporovaný v rámci Programu prevence kriminality na místní úrovni, jednak jako systémový projekt podporovaný z ESF OPZ. Projekt z ESF OPZ po vzoru projektu APK vytvořil potřebnou metodiku, vzdělávací materiály, metodické příručky apod., které následně byly implementovány do dlouhodobé podpory projektu Domovník – preventista z Programu prevence kriminality na místní úrovni.

Projekt „Domovník-preventista, účinný nástroj sociálního začleňování a podpory sociálně situační prevence v obci“, registrační číslo: CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_029/0003723, podporovaný z ESF OPZ byl realizován v letech 2016 – 2020.

Bylo zaměstnáno 30 domovníků-preventistů v 10 obcích, zajištěno jejich vzdělání a supervize, výměna dobré praxe. Vznikla komplexní metodika pro realizátory projektu, informačně-edukativní DVD i pomocné příručky pro samotné domovníky – preventisty, jejich mentory i představitele obcí. Byla získána představa o vhodném školení i celá řada příkladů dobré praxe.

Projekt reagoval na jednu z velkých priorit prevence kriminality, a to zajištění bezpečí a veřejného pořádku v sociálně vyloučených lokalitách a zlepšování soužití mezi majoritou a minoritou. Domovníci-preventisté svou každodenní přítomností a prací nejen, že dohlíží nad dodržováním pořádku a čistoty v bytovém domě, jeho domovního řádu, posilují osobní odpovědnost a aktivní zapojení obyvatel domu do zlepšování vlastního bydlení, ale také pomáhají zajistit v domě větší bezpečí a lepší soužití lidí v něm.

Projekt byl přímou odpovědí na stávající potřeby obcí zvýšit bezpečnost a veřejný pořádek v domech a jejich bezprostředním okolí, posílit osobní odpovědnost občanů za dodržování

bezpečnostních standardů, společenských norem a nastolit systém opatření v rámci triády situační prevence kriminality: bezpečný občan – bezpečný dům – bezpečná lokalita.

Cílem projektu bylo zejména:

- definovat pracovní pozici domovníků v systému bezpečnosti a veřejného pořádku;
- nastolit systém garantující dodržování základních bezpečnostních standardů v bytovém domě obce všemi nájemníky;
- snížit stávající rizika vandalizmu, pohybu a pobytu nepovolaných osob a rušení nočního klidu;
- vytvořit podmínky pro dlouhodobé udržení pořádku, společensky žádoucích vztahů a jednání;
- posílit odpovědnost nájemníků za péči, údržbu a užívání svěřeného majetku;
- umožnit alespoň částečnou zaměstnanost osob dlouhodobě nezaměstnaných.

Součástí projektu byla i komplexní a podrobná evaluace. Projekt se celkově v zapojených obcích osvědčil, ve všech sledovaných parametrech došlo ke zlepšení. Namátkou lze uvést, že se zlepšila komunikace a vztahy mezi nájemníky, nájemníky a městem, zvýšil se veřejný pořádek a bezpečí, došlo ke zvýšení kvality bydlení, zlepšení schopnosti nájemníků řešit havarijní a krizové situace v domech. Zaměstnaní domovníci získali potřebné dovednosti a pracovní zkušenosti. Projekt svojí činností vhodně doplňoval působení městské policie a asistentů prevence kriminality. Tam, kde byl projekt aktivně podporován koordinátorem, městem, obecní policií a APK, tam měl i lepší výsledky.

Další, podrobnější informace, včetně všech plánovaných metodik, lze nalézt na <http://www.mvcr.cz/clanek/domovnik-preventista.aspx>

4.6. V rámci Policie ČR podporovat činnost styčných důstojníků pro menšiny a zavádět policejní specialisty v oblasti policejní práce ve vztahu k minoritní skupině Romů v SVL.

Policejní práci na úseku menšin výrazně profesionalizoval projekt „Zavádění policejních specialistů pro práci s romskou menšinou v sociálně vyloučených lokalitách“, reg. č. NF-CZ14-PDP-6-005-2014. Projekt umožnil pravidelné doplňování početního stavu o nové zájemce a uskutečňování vzdělávacích programů. Poskytování potřebného vybavení pro policejní specialisty (mobilní telefony s hlasovým a datovým tarifem, notebook s datovým tarifem) a jejich obměna za nové přístroje. Realizace tohoto projektu a jeho zavedení do praxe Policie ČR, přispěly k poznání a definici potřeb a požadavků na činnost Policie ČR v této oblasti a proškolení styčných důstojníků pro menšiny KŘP a vybraných policejních manažerů. To ve výsledku přispívá k profesionálnímu přístupu policie k příslušníkům romské menšiny ve vyloučených lokalitách a hledání společných řešení problémů, importu práva a spravedlnosti do specifického prostředí vyloučených lokalit a potírání negativních společenských jevů.

Tato profesionalizace činnosti útvarů Policie ČR v oblasti práce s romskou menšinou v sociálně vyloučených lokalitách dále přispěla k zajištění vzájemné výměny informací mezi organizačními složkami Policie ČR, které se bezprostředně podílejí na této problematice a zabezpečení koordinace činností zejména mezi Policií ČR a Ministerstvem vnitra ČR, orgány státní správy a samosprávy a neziskovými organizacemi a dalšími pomáhajícími subjekty. V rámci prohlubování spolupráce odpovědných partnerů jsou realizována pravidelná setkávání styčných důstojníků pro menšiny s krajskými koordinátory pro romské záležitosti a dalšími zainteresovanými orgány veřejné správy a neziskového sektoru (manažeři prevence kriminality, zástupci ÚP, MPSV, SMO, KVOP, Úřadu vlády ČR, samospráv apod.). Tato setkání

zintenzivňují spolupráci v dané oblasti a přispívají k řešení aktuálních výzev souvisejících s činností policie na úseku menšin. Výstupy a doporučení z této platformy slouží k organizování, plánování a koordinování návazných aktivit na krajské a lokální úrovni, posilování vzájemných vztahů a předávání příkladů dobré praxe.

Současný stav policejních specialistů pro práci v SVL v rámci KŘP (60 policistů):

- Krajské ředitelství policie Moravskoslezského kraje – 28 specialistů (10 + 18 nových)
- Krajské ředitelství policie Olomouckého kraje – 12 specialistů
- Krajské ředitelství policie Karlovarského kraje – 10 specialistů
- Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje – 10 specialistů

Poslední navýšení počtu specialistů v oblasti policejní práce ve vztahu k minoritní skupině Romů v sociálně vyloučených lokalitách proběhlo v roce 2018, kdy bylo ustanoveno celkem 20 nových specialistů působících v Moravskoslezském kraji a Olomouckém kraji. V současnosti se počet specialistů jeví jako dostatečný a další navýšování bude realizováno dle situace a potřeby jednotlivých Krajských ředitelství PČR.

Styční důstojníci pro menšiny se podíleli i na aktivitách v rámci specifických cílů 4.1–4.5, kde jsou popsány bližší informace k jejich činnosti.

4.7. Zaměřit se na boj proti lichvě, nelegálnímu hazardu v SVL a na činnost sběren druhotných surovin či zastaváren z pohledu legálnosti původu obchodovaného zboží. Prioritou musí být rovněž boj proti drogové kriminalitě, a to ve všech jejích formách (výroba, distribuce, prodej konečnému zákazníkovi).

Styční důstojníci pro menšiny jednotlivých KŘP a členové jejich pracovních skupin uplatňují své vědomosti a zkušenosti při mapování sociálně vyloučených lokalit včetně zaznamenaných sociálně patologických jevů a kriminality a při práci v lokalitách ohrožených sociálním vyloučením. Úzká spolupráce pracovních skupin na úseku menšin a SKPV při odhalování, prověřování a vyšetřování trestných činů v oblasti lichvy, a zároveň ochrana osob ohrožených sociálním vyloučením před tímto druhem trestné činnosti, je deklarována povinným členstvím nejméně jednoho policisty kmenově zařazeného u SKPV v pracovní skupině každého KŘP. V tomto ohledu je neméně důležitá úzká spolupráce ÚSKPV a Ředitelství služby pořádkové policie Policejního prezidia ČR, které je gestorem problematiky policejní práce na úseku menšin. Obě služby se aktivně podílejí na tvorbě strategií a koncepcí prevence kriminality v lokalitách ohrožených sociálním vyloučením.

Ředitelství služby pořádkové policie PP ČR (dále jen „ŘSPP“), ve spolupráci s Odborem protidrogové politiky Úřadu vlády České republiky, Ministerstvem zdravotnictví, Celní správou ČR a Českou obchodní inspekcí realizovali preventivně bezpečnostní akce zaměřenou na oblast snižování dostupnosti alkoholu, hazardního hraní, tabákových výrobků a nelegálních drog mládeži se zaměřením se na kontrolu dodržování zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek a zákona č. 186/2016 Sb., o hazardních hrách, se zapojením všech KŘP. Akce byly prováděny v letech 2015–2019 pod názvem „**ALKOHOL a HAZARD, ALKOHOL A DĚTI**“ v souvislosti Národní strategií protidrogové politiky na období 2010–2018, na kterou navázala Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027. ŘSPP PP ČR zpracovalo RPP č. 225/2020, k bezpečnostnímu opatření ALKOHOL A MLÁDEŽ 2020, který však byl zrušen RPP č. 251/2020, kterým se zrušují některé interní akty řízení. Z tohoto důvodu se uvedená akce v roce 2020 neuskutečnila. V roce 2021 bude na tyto aktivity navazovat akce ALKOHOL A MLÁDEŽ 2021. Přidaná hodnota spočívá mj. ve formě, jakou je naplňována role Policie ČR a potažmo služby

pořádkové policie jako mediátora v procesu kontroly dodržování zákona v důležité oblasti rizikového závislostního chování dětí, kde je třeba vytvořit prostor pro komunikaci hned několika orgánů státní správy tak, aby došlo k efektivní kooperaci a harmonizaci všech komplexních procesů preventivního i represivního charakteru. Jinak není možno využít legislativní prostor a dosáhnout cíle, kterým je snížení dostupnosti legálních i nelegálních drog i hráčství osobám nedosahujícím ani zákonného věku.

Agentura podporuje a rozvíjí zavádění účinných preventivních a bezpečnostních opatření v SVL prostřednictvím podpory realizace projektů z koordinovaných výzev Operačního programu Zaměstnanost (dále „OPZ“), č. 26, 42 a 52.

Tyto projekty jsou realizovány na území obcí a přispívají k prevenci kriminality, jako např. Poradna pro závislosti ve městě Varnsdorf. V o. p. s. Renarkon byli podpořeni terénní pracovníci, kteří poskytují své služby v SVL na území obcí Vítkov, Budišov n. Budišovkou a Čermná ve Slezsku. Poradna z. s. Světlo v Chomutově poskytuje odborné poradenství závislým osobám motivovaným k abstinenci či ohroženým recidivou závislosti. V Brně organizace Podané ruce o. p. s. poskytuje odborné sociální poradenství osobám dlouhodobě drogově závislým či osobám po výkonu trestu odnětí svobody. Prevenci sociálně patologických jevů v SVL města Brna a aktivity podporující efektivní trávení volného času mladých lidí zaměřené na prevenci rizikového chování zabezpečuje DROM, romské středisko. Poradna Justýna Brno poskytuje podporu zvláště zranitelným obětem a obětem násilí z nenávisti, provozuje ji In IUSTITIA, o. p. s.

Dále obecní samosprávy v rámci lokálního partnerství využívají odborné poradenství Agentury při plánování opatření také v oblasti prevence kriminality v SVL. Agentura realizovala v únoru 2019 v Praze pracovní setkání zástupců samospráv „Rozvoj obce v kontextu sociálního začleňování“, které se mimo jiné týkalo i aplikace osvědčených nástrojů prevence kriminality v sociálně vyloučených lokalitách z příkladů dobré praxe z Kolína a Moravského Berouna.

V rámci mapování sociálních souvislostí a důsledků užívání návykových látek a hraní hazardních her se Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti (**odbor protidrogové politiky, ÚV ČR**) zaměřuje také na problematiku hazardního hraní a užívání návykových látek v sociálně vyloučených lokalitách. Na začátku r. 2020 realizovalo Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti ve spolupráci s Agenturou dotazníkové šetření mezi zástupci Agentury v sociálně vyloučených lokalitách (SVL), v nichž Agentura aktuálně působí. Šetření navazovalo na obdobná šetření z minulých let. Průzkum byl proveden prostřednictvím on-line dotazníku, dotazník vyplnilo celkem 35 respondentů⁵.

4.8. Podporovat projekty zaměřené na předcházení radikalizaci, extremismu, rasismu a xenofobii či jiným formám nesnášenlivosti (prevence proti tzv. zločinům z nenávisti – hate crime).

Agentura realizovala celostátní mediální kampaň „HateFree Culture“, která byla součástí projektu Kampaň proti rasismu a násilí z nenávisti financovaného z prostředků FM EHP a Norska. Projekt byl ukončen v dubnu 2017, ale pokračoval v roce 2018 s finančním krytím z prostředků ÚV ČR. V lednu 2020 byla Agenturou zahájena realizace návazného projektu „Místo pro všechny – budování prostoru pro vzájemné soužití“, financovaného opět z prostředků FM EHP a Norska, zaměřeného na násilí z nenávisti vycházejícího z již existujících

⁵ Více viz: MRAVČÍK, V., CHOMYNOVÁ, P., GROHMANNOVÁ, K., JANÍKOVÁ, B., ČERNÍKOVÁ, T., ROUS, Z., CIBULKA, J., FIDESOVÁ, H. & VOPRAVIL, J. 2020. Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2019, Praha, Úřad vlády České republiky (<https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-o-stavu-ve-vecích-drog-v-ceské-republice-v-roce-2019>).

kapacit, zejména postupů a produktů osvědčených v projektu Kampaň proti rasismu a násilí z nenávisli realizovaného v letech 2014–2017.

Další aktivitou projektu je „Mediace ve škole“. Byla využívána jako nástroj prevence a řešení konfliktů na 5 pilotních základních školách ve Šluknovském výběžku, které prošly mediačním vzděláváním, a to formou supervizní práce, vzděláváním a podpůrnými konzultacemi. Nový projekt „Místo pro všechny“, bude tuto úspěšnou aktivitu dále rozvíjet.

V posledních letech jsou také využívány antikonfliktní týmy (dále jen „AKT“), které přinesly významný posun policejní práce od represe k prevenci. Koncept AKT je využíván především při akcích či událostech, které jsou charakteristické velkou koncentrací osob. AKT se staly nedílnou součástí bezpečnostních opatření a policejních akcí velkého rozsahu. Díky jejich nasazení nedošlo v mnoha v případech k zákrokům policie a k použití donucovacích prostředků. AKT tvoří speciálně vyškolení policisté, jejichž základním úkolem je transparentním způsobem prostřednictvím komunikace předcházet konfliktům a agresivnímu jednání osob. AKT složené z policistů PČR se orientují na cílové skupiny účastníků akce nebo shromáždění, na místní obyvatelstvo, diváky a na zástupce sdělovacích prostředků. Intenzivně vysvětlují v rámci rozhovorů smysl a účel příslušných policejních opatření a v případě potřeby diskutují s občany i o blízkých oblastech problémů. Mezi hlavní cíle působení AKT patří upozornění účastníků akcí na právní stav shromáždění a na případná jednání, jež mohou přerůst v protiprávní činnost. AKT se využívá tam, kde opatření konaná PČR nemusí být zcela pochopitelná pro veřejnost.

Individuální přístup **asistentů prevence kriminality** k jednotlivcům, tak jako i respektování specifických skupin je jedním z klíčových požadavků, majících vliv na účinnost a efektivnost opatření nejen v rámci prevence kriminality. Bez znalostí specifík svého protějšku, skupiny osob se specifickými projevy nelze předvídat, předcházet a minimalizovat společensky nežádoucí jednání, zrovna tak jako ne nemyslitelná jakákoliv součinnost se svým protějškem v rámci jeho získávání pro změnu stávajících nesprávných vzorců jednání, k dodržování zásadních bezpečnostních standardů a společensky žádoucího jednání.

Z vyhodnocení projektů **Domovník-preventista** zaslaných obcemi realizujícími tento projekt z dotační podpory MV jednoznačně vyplynulo, že zřízení této pozice vedlo v daných lokalitách ke zvýšení bezpečí a snížení napětí. Dále došlo ke zlepšení dodržování pořádku v bytových domech a zlepšila se vzájemná komunikace mezi obyvateli v domech. Lidé bydlící v domech, kde Domovníci-preventisté působí, se cítí daleko bezpečněji a jsou schopni řešit různé mezilidské vztahy kultivovaně na základě účinné komunikační platformy. V domech a v jejich okolí se též snižuje trestná a přestupková činnost a též dochází ke snížení počtu výjezdů obou policií do těchto lokalit.

4.9. Realizovat důslednou kontrolní činnost u subjektů poskytujících ubytování osobám sociálně vyloučeným či sociálním vyloučením ohroženým, a to v úzké součinnosti všech ke kontrole oprávněných subjektů (Policie ČR, Hasičský záchranný sbor, stavební úřady, živnostenské úřady, hygienické stanice, úřady práce, orgány sociálně právní ochrany dětí, Probační a mediační služba ad.).

Policie ČR v roce 2014 zavedla policejní specialisty pro práci s romskou menšinou v sociálně vyloučených lokalitách. Mezi hlavní cíle projektu patřilo vyškolení celkem 40 policistů základních organizačních článků policie, jejichž hlavní poslání je orientováno zejména na přímý výkon služby mezi romskou menšinou systémem „Community Policing“. Počet těchto specialistů byl v roce 2019 navýšen na 60 policistů pro práci ve vyloučených lokalitách. Tito specialisté jsou dislokováni v krajích s největší koncentrací příslušníků Romské menšiny.

Přínosem je zefektivnění činnosti útvarů Policie ČR v oblasti práce s romskou menšinou v sociálně vyloučených lokalitách, zajištění vzájemné výměny informací mezi organizačními složkami Policie ČR, které se bezprostředně podílejí na této problematice a zabezpečení koordinace činností zejména mezi Policií ČR a Ministerstvem vnitra ČR, orgány státní správy a samosprávy a neziskovými organizacemi a dalšími pomáhajícími subjekty. Formou součinnosti pak policie poskytuje asistenci při kontrole úrovně poskytovaného ubytování k tomu oprávněným subjektům.

Ze strany Úřadu práce se v rámci dávky doplatku na bydlení provádí šetření v místě pro vyhodnocení nároku na dávku a její výši. Pro Úřad práce je u vyhodnocení dávky doplatku na bydlení do ubytovny směrodatné, zda má daná ubytovna schválený provozní řád. Bez schváleného provozního řádu nelze doplatek na bydlení do ubytovny přiznat. Samotné podmínky pro schválení provozního řádu kontroluje Krajská hygienická stanice nebo Stavební úřad a to na většinou základě podnětu.

V situaci, kdy je doplatek na bydlení do ubytovny vyplácen a schválení provozního řádu u dané ubytovny je zrušeno, informuje o tom Krajská hygienická stanice Ministerstvo zdravotnictví, které změnu zahrne do tabulek ubytovacích zařízení. Tyto tabulky ubytovacích zařízení jsou na Úřad práce každý měsíc zasílány a jsou následně předávány na Krajské pobočky Úřadu práce, které z nich při stanovování nároků vycházejí.

VII. Nové hrozby a přístupy k prevenci kriminality

Česká republika reaguje na nové hrozby a trendy v oblasti bezpečnosti a veřejného pořádku a aplikuje nové efektivní přístupy k jejich předcházení.

Specifické cíle:

5.1. Podporovat a realizovat projekty zaměřené na boj proti kriminalitě ve virtuálním prostředí, zejména na informovanost o existujících rizicích a možnostech ochrany před nimi, včetně technických opatření, poskytovat pomoc a podporu obětem internetové kriminality.

V letech 2016 až 2020 **Ministerstvo vnitra** podpořilo finančně 34 projektů prevence kybernetické kriminality v celkové částce přesahující 5 mil. Kč, tj. cca 1 milion korun ročně, a to prostřednictvím dvou dotačních titulů (PPK a vnitrozestup). Jedná se zejména o projekty prevence viktimizace a rizikového chování na internetu, jejichž cílovými skupinami jsou nejčastěji děti a mladiství, rodiče, senioři, pedagogové, ale i sociální pracovníci či příslušníci Policie ČR. Příjemci dotace jsou vedle policie také kraje nebo obce, které k samotné realizaci těchto projektů často využívají odborníky z komerčního nebo neziskového sektoru. V rámci této finanční podpory vznikly desítky preventivně informačních videospotů, e-learningových lekcí nebo odborných publikací (převážně v rámci celorepublikového projektu AK ČR Kraje pro bezpečný internet). Dále byly za finanční podpory MV realizovány desítky konferencí či seminářů včetně Cybershow, ale i výzkum „Vnímání kyberkriminality“ mezi žáky II. stupně ZŠ.

MV se svými partnery (PČR, NÚKIB, KPBI, aj.) upořádalo několik vzdělávacích akcí (např. v rámci Dne bezpečného internetu nebo Festivalu bezpečného internetu), podílelo se na tvorbě některých vzdělávacích aktivit, např. bezplatného e-learningu NÚKIB „Bezpečně v kyber“ a dále poskytovalo metodickou podporu v této oblasti např. pro kraje a obce.

Policie ČR ve sledovaném období realizovala celorepublikový preventivní projekt cílený na digitální bezpečí „Tvoje cesta online“, na kterém spolupracuje s ČSOB.

Policie ČR se podílí na základě „Dohody o partnerství a vzájemné spolupráci Policie ČR a Rady Asociace krajů ČR“ na realizaci projektu Kraje pro bezpečný internet. Cílovou skupinu tvoří zejména žáci a studenti základních a středních škol, pedagogové, sociální pracovníci, policisté a strážníci, ale také rodiče a senioři. Základními výstupy jsou didaktické a metodické materiály pro jednotlivé cílové skupiny (metodiky a související pracovní listy, e-learningové kurzy, vědomostní soutěžní kvízy, edukativní video spoty, brožury, on-line interaktivní hry) a realizace doprovodných aktivit (prezenční semináře, online webináře, odborné workshopy a konference, poradenství).

Policie ČR se podílí na mezinárodních projektech a kampaních. Patrně nejvíce se do povědomí veřejnosti dostala celoevropská kampaň Europolu cílená na problematiku zneužívání dětí online #SayNo! V České republice byla vytvořena a realizována národní podoba kampaně „Řekni Ne!“. Videospot, který je součástí kampaně, se řadí mezi nejsledovanější preventivní videa na kanálu Policie ČR na YOUTUBE. Mezi další evropské kampaně, na kterých Policie ČR participuje, se řadí #BuySafePaySafe (Europol – problematika online podvodů); #CyberScams (Europol); No More Ransom (Kaspersky Lab) nebo kampaň Nebuď bílým koněm (Europol).

Projekt **Kraje pro bezpečný internet** je společnou iniciativou krajů v oblasti elektronické bezpečnosti a prevence rizikových jevů v oblasti informačních a komunikačních technologií. Projekt je realizován pod záštitou Asociace krajů ČR. V letech 2016 až 2020 podpořilo Ministerstvo vnitra ČR z Programu prevence kriminality mnoho aktivit projektu. Jedná se o soutěžně-vzdělávací kvíz, do kterého se každoročně zapojuje více jak 30 000 žáků a studentů

z celé České republiky. Dále pak je to příprava videospotů určených pro rozličné cílové skupiny seniorů, mládeže, rodičů nebo pro odbornou veřejnost či pedagogy. Pro všechny tyto cílové skupiny jsou na webových stránkách projektu www.kpbi.cz zdarma a volně dostupné i e-learningové lekce. V roce 2018 byl v rámci projektu realizován výzkum Vnímání kyberkriminality u žáků, do kterého se zapojilo více jak 50 000 žáků druhého stupně základních škol. Realizace výzkumu byla také podpořena z Programu prevence kriminality MV ČR.

Ministerstvo zdravotnictví realizovalo dotační programy zaměřené na prevenci rizikového chování a prevenci kriminality, kdy priority dotačních programů byly zaměřeny na zvýšení bezpečnosti dětí v ICT prostředí a na prevenci kyberšikany.

5.2. Podporovat aktivity v oblasti dluhového poradenství a finanční gramotnosti, a to jak vůči cílové skupině ohrožených osob, tak pracovníkům orgánů a organizací, které s takovými osobami pracují.

Zavedení nového a rozšíření stávajícího odborného dluhového poradenství v obcích se sociálně vyloučenými lokalitami.

Z vyjádření MPSV vyplývá, že aktivity na podporu odborného dluhového poradenství byly zahrnuty do soutěžních výzev zejména na podporu sociálně vyloučených lokalit (KPSVL) ve výzvách č. 03-15_026, 03-15_042, 03-16_052, na podporu integrovaných nástrojů ve výzvách č. 03-16_048 a 03-16_049, ale i na podporu sociálního začleňování v ČR výzvy č. 03-15_022, 03-16_064, 03-18_088 a 03-18_095.

Celkově v soutěžních výzvách bylo podpořeno k 31. prosinci 2020 celkem 96 projektů ve výši 513, 84 mil. Kč.

Ve výzvě č. 03-17_082 „Ověřování nových řešení využitelných ve veřejné sféře“ je realizován projekt příjemce RUBIKON Centrum, z. o. spolu s Institutem prevence a řešení předlužení projekt s názvem Skrze oddlužení společně. Projekt reaguje na novelu insolvenčního zákona, která umožnila většímu počtu lidí vstoupit do procesu oddlužení. S tím souvisí také potřeba podpory rizikových dlužníků, u kterých by z různých důvodů hrozilo, že nesplní podmínky a oddlužení jim bude zrušeno. Projekt vyvine a otestuje elektronický nástroj pro insolvenční správce k detekci těchto rizikových dlužníků a dále celý komplex strategie pomoci těmto osobám s cílem zajistit jejich úspěšný průchod procesem oddlužení. Bude navržen postup součinnosti všech aktérů, zejména insolvenčních správců a dluhových poraden, a postupy a opatření v komunikaci s dlužníkem vč. Dluhového poradenství v době oddlužení. Cílem projektu je dále v rámci advokační práce šířit ověřené řešení a prosazovat změny potřebné k systémovému zajištění naplnění záměru novely a řešení problému předluženosti české populace, a to nejen v SVL. Realizace projektu potrvá do konce roku 2022.

Téměř ve všech projektech Úřadu práce ČR je součástí klíčových aktivit finanční gramotnost, případně dluhové poradenství, a to buď přímo formou odborného školení či vzdělávacího kurzu nebo je finanční gramotnost zařazena jako součást některé z jiných poradenských činností.

Zvýšení informovanosti osob v sociálně vyloučených lokalitách o dluhové problematice a způsobech řešení zadlužení formou tematických kampaní

Aktivity na podporu informovanosti osob o dluhové problematice byly zahrnuty do projektů na podporu odborného dluhového poradenství viz výše.

Nad rámec výše uvedeného **Odbor pro sociální začleňování** (Agentura) MMR věnovala tématu předlužení a možnostem oddlužení mimořádnou pozornost, a to jak ve své kmenové činnosti, tak i v rámci realizace projektu Systémové zajištění sociálního začleňování financovaného z prostředků OPZ. V rámci projektu navázala Agentura v různém rozsahu spolupráci s bezmála

170 obcemi na území celé České republiky, přičemž ve většině z nich pomáhá řešit mj. právě i problémy související s předlužením obyvatel. Téma předlužení a hledání nástrojů jeho řešení je integrální součástí takřka všech strategických plánů sociálního začleňování, tedy klíčového strategického plánu, který Agentura se spolupracujícími obcemi vytváří a pomáhá s jeho realizací. Zorganizovala či spoluorganizovala na více než sto vzdělávacích akcí zaměřených na téma dluhů, resp. oddlužení (57 setkání dluhových platforem, více než 50 dílčích školení) pro spolupracující obce a další partnery. Ve snaze o koordinovaný přístup k řešení problému předlužení založila tzv. dluhové platformy, tedy prostor pro vzdělávání (např. workshopy – zastavování exekucí, insolvenční návrhy, sloučení exekucí atd.), sdílení zkušeností, dobrých praxí, aktuálních témat a dalšího z oblasti dluhové problematiky. Prostřednictvím Agentury mohou dluhové platformy také komunikovat problematiku spolu s podněty k jejich řešení směrem k MS a tím se podílet na systémovém řešení problémů, s nimiž se v SVL setkává. Dluhové platformy obvykle sdružují zástupce lokálních partnerů ze SVL, zejména z dluhových poraden, sociální pracovníky obcí, neziskové organizace pracující s klienty z vyloučených lokalit a zástupce samospráv. Setkání, která trvají většinou 5h, se uskutečňují 3–4krát ročně. Součástí setkání dluhových platforem bývají i samostatné vzdělávací akce. Příkladem může být workshop Zastavení exekuce pro neplatný rozhodčí nález, který byl prezentován na dluhových platformách: Účastníci se dozvěděli, jak tuto exekuci poznat, kde získat další informace a jak tuto exekuci zastavit. Během workshopu docházelo ke vzájemnému sdílení praxí při zastavování exekucí, a i dalších způsobů práce s CS – lustrace dluhů, komunikace s dotčenými aktéry (soudy, exekutor, insolvenční správci) a další.

Průzkum dluhové problematiky

V r. 2019 v rámci projektu Systémové zajištění sociálního začleňování financovaného z prostředků OPZ poptal Úřad vlády ČR nadlimitní veřejnou zakázku na realizaci výzkumu Oddlužovací praxe po novele insolvenčního zákona. Zakázka, poptaná v r. 2019, byla realizována v roce 2020.

Novela insolvenčního zákona provedená zákonem č. 64/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů, účinná od 1. července 2017, velmi zpřísnila pravidla pro poskytování služeb v oblasti oddlužení. Nově mohou zpracovávat a podávat insolvenční návrhy za klienty jen akreditované osoby, a to zdarma, případně advokáti, notáři, insolvenční správci a exekutoři za zákonem regulovanou cenu.

Praxe nicméně naznačovala, že určité společnosti poskytovaly v době zadání výzkumu tyto služby za vyšší než regulovanou cenu v rozporu se zákonem. Existovala hypotéza, že některé společnosti také s cílem nalákat klienta poskytovaly zkreslené či zavádějící informace a nabízely oddlužení i lidem, kteří zákonných podmínek pro vstup do procesu oddlužení nedosahovali. Objevují se i signály různých způsobů obcházení tohoto zákona s cílem postavit si na problematice vysokého předlužení českých domácností výnosný obchod.

Cílem výzkumu bylo zmapovat současné praxe subjektů, které poskytovaly služby oddlužení dle insolvenčního zákona zdarma (v případě akreditovaných subjektů) či za úplaty. Zejména, zda si za své služby účtují poplatky v souladu se zákonem nebo se snaží platnou právní úpravu různými způsoby obcházet. V takovém případě měl dodavatel identifikovat konkrétní praktiky a postupy obcházení zákona a stanovit rozsah, v jakém se tomu děje.

Vedle zmapování a popisu stávající situace bylo cílem výzkumu i vytvoření analytický (statistický) podložených doporučení pro případnou změnu legislativy. Cílem šetření bylo především sledovat konformitu praxe akreditovaných oddlužovacích společností s platnou legislativou (bezplatná příprava dokumentace, účtování poplatků za tzv. „extra služby“,

nastavení nejvýhodnějšího (personalizovaného) postupu pro klienta, transparentnost procesu).

Dílním cílem bylo též získání statistických dat o celkovém množství podaných a schválených insolvenčních návrhů spojených s návrhem na povolení oddlužení dle insolvenčního zákona různými subjekty a jejich porovnání v čas s ohledem na účinnost novely insolvenčního zákona.

Z dat získaných výzkumem napříč všemi zainteresovanými subjekty je zřejmé, že výše popsaná změna právní úpravy v oblasti oddlužení byla účinná, když mj. snížila počet subjektů, které využívají nekalých praktik, na úkor tíživé situace dlužníků. Nedokázala je však zcela vymýtit. Pochybení bylo zjištěno u zhruba 15 % soukromých oddlužovacích společností, z nichž velká část využívá neznalost legislativy dlužníků, případně využívá dobrovolnosti dlužníků hradit poplatky za nadstandardní služby. Pochybení bylo též zjištěno u zhruba 33 % advokátních kanceláří ze zkoumaného vzorku. Z celkového počtu 46 soukromých oddlužovacích společností u 3 subjektů nebylo možno určit, zda postupují v souladu se zákonem či nikoliv z důvodu nedostatku informací poskytnutých tazatelům. Uvedený podíl pochybení u soukromých oddlužovacích společností a advokátních kanceláří je třeba vyhodnotit jako velmi závažný problém. Výzkum potvrdil nekalou praxi, avšak z důvodů metodologických bariér ve výzkumu (figuranti byli v procesu oddlužení limitováni) nebylo možné její rozsah sledovat po celou dobu přípravy návrhu oddlužení.

Zařazení problematiky sociálně vyloučených lokalit a sociálně vyloučených osob do revize Národní strategie finančního vzdělávání a budoucích revizí

Usnesením č. 30 schválila vláda lednu roku 2020 Národní strategii finančního vzdělávání 2.0, která rozšiřuje záběr finančního vzdělávání o vybrané skupiny dospělé populace. Stát se nově zaměřuje jak na sociálně ohrožené skupiny, jako jsou například senioři, lidé čerpající pomoc v hmotné nouzi, či nezaměstnaní, tak i na ty, kteří těmto ohroženým občanům pomáhají, např. sociální pracovníky.

Zavedení akreditovaného vzdělávacího programu pro pracovníky, kteří pracují se zadluženými osobami v rámci dluhového poradenství

Pro rok 2020 bylo na tuto problematiku akreditováno v rámci akreditačního řízení MPSV celkem 19 vzdělávacích programů pro sociální pracovníky:

Název vzdělavatele	Název akreditovaného vzdělávacího programu	Rozsah programu
Institut prevence a řešení předlužení, z. ú.	Práce se zadluženým klientem	Vícedenní – 24
DIV z.s.	Finanční inteligence – dluhová prevence	Jednodenní – 8
Centrum sociálních služeb Ostrava, o.p.s., Sociální akademie – vzdělávací středisko	Práce se zadluženým klientem v rámci sociální práce	Jednodenní – 8
Tremedias, spolek	Dluhové poradenství v pomáhající profesi	Jednodenní – 8
Institut Bernarda Bolzana, v.o.s.	Exekuce a oddlužení v práci se zadluženým klientem z hlediska sociální práce – základní přehled do problematiky	Jednodenní – 8
CITYGRAPH s.r.o.	Finanční gramotnost a dluhová problematika jako součást základního sociálního poradenství	Jednodenní – 8

Zřetel, s.r.o.	Jak se orientovat ve finančních – informace pro pracovníky v sociálních službách	Jednodenní – 8
PRODESECO, s.r.o.	Řešení dluhové problematiky pro pomáhající profesionály v praxi	Vícedenní – 24
CARITAS – Vyšší odborná škola sociální Olomouc	Exekuční řízení a ochrana práv uživatelů	Jednodenní – 8
Centrum sociálních služeb Ostrava, o.p.s., Sociální akademie – vzdělávací středisko	Úvod do dluhové problematiky	Jednodenní – 8
Mgr. Zuzana Zajícová	Dluhové poradenství v sociálních službách	Jednodenní – 8
PROFIMA EDUCATION, s.r.o.	Úvod do problematiky zadluženosti a exekuce – příčiny a základní pomoc	Jednodenní – 8
Experace, z.s.	Úvod – Dluhová problematika I.	Jednodenní – 8
Experace, z.s.	Dluhová problematika II. Insolvenční návrh	Jednodenní – 8
EDUCOL, o.p.s.	Exekuce v kontextu sociální práce	Jednodenní – 8
Ludmila Novotná	Dluhy, exekuce, insolvence – jak pomoci klientovi v dlužích	Jednodenní – 8
Institut prevence a řešení předlužení, z.ú.	Proces oddlužení a jeho opady na další život klienta – kazuistický seminář	Jednodenní – 8
Člověk v tísní, o.p.s.	Vymáhání pohledávek v dluhovém poradenství	Jednodenní – 8
Člověk v tísní, o.p.s.	Rizika smluvních ujednání v dluhovém poradenství	Jednodenní – 8

Pro oblast práce s odsouzenými je na základě Koncepce vězeňství do r. 2025 navazována spolupráce s NNO a dalšími rezorty k problematice dluhové problematiky. Tématem se zabývá také Platforma pro vězeňství a alternativní tresty NM MS (viz cíl 3.1.). Pro odsouzené jsou ve věznicích realizovány standardizované kurzy Finanční gramotnost a dluhové poradenství (viz cíl 3.7.). Pro PMS se stala práce s finanční situací klienta nedílnou součástí probační činnosti (viz cíl 3.8.).

5.3. Reflektovat demografický vývoj a pokračovat v cílení preventivních aktivit a poskytování pomoci na cílovou skupinu seniorů.

Policie ČR od roku 2014 realizuje projekt Mezioborové vzdělávání ke zvýšení bezpečnosti seniorů, který je zaměřený na komplexní přístup k seniorům jako k obětem či svědkům trestné činnosti. Policejní preventisté se podíleli na školení strážníků městské a obecní policie v oblasti problematiky nejčastěji páchané trestné činnosti na seniorech. Dále byly vytvořeny Krajským ředitelstvím policie hl. m. Prahy rozhlasové spoty, které velmi efektivní cestou přinášeli informace právě této ohrožené skupině. Spot byl z části inscenovanou hrou a z části preventivní informací. Velkým přínosem bylo získání komunikačního kanálu rozhlasové stanice, které cílová skupina Seniori velmi intenzivně využívá.

Další problematikou řešenou při péči o seniory je ztráta orientace. Zejména v podzimním období, kdy senioři užívají houbařské sezóny, dochází týdně k desítkám pátrání po ztracených seniorech. Dominantou jejich ztracení bývá zabloudění v lese v důsledku špatné orientace, přecenění fyzických schopností, vybití mobilního telefonu, náhlé zdravotní indispozice apod.

Tomuto fenoménu se věnuje projekt Pomněnkový den – pátrání po seniorech. Klade si za cíl informovat seniory o zodpovědném plánování svých aktivit, případně i s využitím moderních prostředků.

Cílová skupina senioři je pro Policii ČR velmi důležitá. Jedná se o skupinu, která je pro svou zranitelnost velmi často vyhledávaná pachateli trestné činnosti, a to zejména majetkové. V rámci primární prevence se jedná o jednu z nejdůležitějších cílových skupin pro policejní preventisty.

Výše uvedené preventivní aktivity Policie ČR jsou často finančně podporovány z Programu Ministerstva vnitra v oblasti prevence kriminality určeného pro útvary v rámci resortu MV, kde preventivní aktivity zaměřené na seniory dlouhodobě spadají mezi prioritní témata podpory. **MV dále podporuje** preventivní aktivity obcí a krajů zaměřené na seniory v rámci dotačního Programu prevence kriminality na místní úrovni. Tyto projekty se nejčastěji zaměřují na problematiku podvodů, ať již jde trestnou činnost páchanou pod různými legendami či praktiky obchodních „šmejdů“, tak i podvody páchané v kyberprostoru. Často jsou při realizaci těchto projektů využívány různé interaktivní formy práce, například tematická divadelní představení s následnou diskusí. Na těchto projektech samospráv často spolupracuje i PČR.

Trestná činnost na seniorech (záznamy v systému AMOS Senior)

Rok	2016	2017	2018	2019	2020
Počet záznamů/čísel jednací	627	715	575	499	437
Způsobená škoda	28 617 467	34 071 152	27 652 303	29 618 185	12 453 627

5.4. Budovat systém ochrany tzv. měkkých cílů, který se zaměří zejména na vzájemnou spolupráci mezi jejich provozovateli, nevládním sektorem a subjekty veřejné správy za metodické podpory orgánů státní správy s cílem zvyšovat míru zabezpečení proti závažným útokům. Zejména může systém prevence kriminality v této oblasti přispět zkušenostmi a projekty z oblasti situační prevence.

V roce 2017 byla vládou schválena **Koncepce ochrany měkkých cílů na roky 2017–2020**, která navrhla národní systém ochrany měkkých cílů, díky kterému je možné pružně, komplexně a rychle reagovat na hrozby útoků na měkké cíle. Součástí tohoto systému bylo vytvoření stálého poradního sboru MV k ochraně měkkých cílů a dotační a metodická podpora. Metodické materiály, stejně jako informace k dotačnímu programu jsou dostupné na webu ministerstva. V rámci PČR vznikla také pracovní skupina, která řeší praktické aspekty ochrany měkkých cílů. Skupina zasedá společně se zástupci MV.

V souladu s vládou schválenou "Koncepcí ochrany měkkých cílů pro roky 2017–2020" (usnesení vlády č. 527/2017) a se souhlasem ministra vnitra je od roku 2019 vyhlašován **dotační program pro zvýšení ochrany veřejných prostranství a objektů (akcí) veřejné správy, škol a školských zařízení jako měkkých cílů – 2021.**

Prioritou Programu OBP MV je zvýšení odolnosti měkkých cílů čelit závažným násilným a teroristickým útokům. Oblasti dotační podpory se zaměřují na vyhodnocení ohroženosti měkkého cíle; tvorbu bezpečnostních plánů a bezpečnostních procedur; tvorbu koordinačního plánu; vzdělávací akce; výcvikové akce; cvičení; nákup neinvestičních hmotných prostředků; financování strážného a odborných lektorů; financování bezpečnostního manažera, koordinačního pracovníka a administrativního pracovníka.

Příjemcem dotace může být pouze kraj a hl. m. Praha, která má postavení kraje. Dotace jsou určeny na projekty neinvestičního charakteru. Realizátorem projektu je konečný příjemce dotace (kraj či hl. m. Praha v postavení kraje) nebo obec, které na základě krajského dotačního řízení byla dotace následně přerozdělena.

Před zřízením výše uvedeného samostatného dotačního programu na ochranu měkkých cílů byla problematika ochrany měkkých cílů, zejména na školách a školských zařízeních, podporována rovněž z **Programu prevence kriminality na místní úrovni**. Zejména v rámci Jihočeského a Středočeského kraje tak byly realizovány bezpečnostní audity na školách, tvorba interních bezpečnostních směrnic školy, nácviky chování při útoku, kurzy první pomoci, vzdělávací a osvětové semináře, tvorba materiálů pro pracovníky škol, ale i pro pracovníky Policie ČR, šíření výstupů a dobré praxe v rámci celé ČR.

OBP MV vydal několik **metodik zaměřených na ochranu měkkých cílů**, které jsou volně dostupné na webu MV. Tyto metodiky slouží jako pomoc pro zástupce měkkých cílů, které chtějí zvýšit jejich bezpečnost. Metodika Základy ochrany měkkých cílů poskytuje komplexní vhled do problematiky ochrany měkkých cílů. Dále byly vydány 3 metodiky, které se zaměřují na specifitější oblasti, a to na vyhodnocení ohroženosti, tvorbu bezpečnostního plánu a fázi po incidentu. Poslední z metodik je použitelná nejen pro řešení teroristického, či jiného závažného násilného útoku, ale také jiné druhy incidentů. Všechny metodiky jsou uživatelsky přívětivé a psané tak, aby je dokázala použít i osoba bez hlubších bezpečnostních a technických znalostí.

Pro školy a školská zařízení byla vytvořena technická norma **ČSN 73 4400 Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení**. Tato norma upravuje zásady a návrhy pro snižování rizika kriminality, obavy z kriminality a antisociálního chování ve školách ve fázích plánování a realizace stavebního řešení a bezpečnostních opatření prostřednictvím preventivního řízení bezpečnostních rizik, k nimž může ve školách docházet. Svým zaměřením je tedy širší, než pouze ochrana měkkých cílů, ale uplatňování jejích principů může mít pozitivní dopad i na tuto oblast. Obdobné platí i pro zdravotnická zařízení ve vztahu k normě ČSN P CEN/TS 16850 Ochrana společnosti – Pokyny pro řízení bezpečnosti ve zdravotnických zařízeních.

Další důležitou aktivitou jsou desítky uspořádaných seminářů a konferencí ve spolupráci s jinými organizacemi (např. Asociace bezpečná škola), které přispívají důležitou měrou k bezpečí nejen žáků a učitelů, ale i rodičů ve školských zařízeních. Spolupráce přispívá k větší známosti problematiky normy zejména pro obce a kraje jako zřizovatele škol a usnadnění její aplikace při všech možných bezpečnostních řešeních.

Také **Policie ČR** se problematice bezpečnosti měkkých cílů věnuje dlouhodobě. Vzhledem k velkému množství případů útoků typu Amok, které musely řešit policejní sbory z celého světa a neustálému zvyšování četnosti tohoto druhu trestné činnosti i v rámci Evropy a jeho vývoje, se Policie ČR začala připravovat v rámci výcviku na zásah proti pachateli typu aktivní útočník. V první fázi docházelo k úpravám výcviku zasahujících policistů. Bylo nutno změnit jak přístup k tomuto problému, tak i k výcviku jako takovému.

V rámci výcviku docházelo i k modelování reálných situací a využívání školských objektů k výcviku. V tomto momentě bylo zjištěno, že policie svůj postup dokázala změnit a přizpůsobit se. Nicméně cílová skupina tohoto druhu trestné činnosti (v začátcích školská zařízení, pedagogové, žáci a studenti) je v naší zemi v řadě případů neinformovaná a standartní způsob reakce na krizovou situaci (evakuace) je nejméně vhodný.

Policie tedy začala svou činnost rozdělovat do dvou základních směrů. Tím prvním byl neustále se rozšiřující výcvik zasahujících policistů a na to navazující rozvoj konceptu prvosledových

hlídek. Kdy se policisté prvosledových hlídek začali velmi intenzivně připravovat na zákroky typu Amok. A to jak v rovině taktického postupu, tak i v rámci psychologické přípravy. Vývojem samozřejmě prošla a neustále prochází i výstroj a výzbroj policistů zařazených do prvosledových hlídek. Nicméně taktika postupu proti aktivnímu útočníkovi je v rámci pravidelného výcviku zařazena pro všechny policisty základních útvarů.

Druhý směr byl věnován právě prevenci fenoménu Amok. Byl vytvořen koncept preventivního semináře pro školská zařízení, který si kladl za cíl systematicky seznamovat s touto problematikou nejohroženější cílovou skupinu. Nejprve v hl. m. Praze a postupně i v celé republice bylo cílem semináře seznámit pedagogické i nepedagogické pracovníky škol s tímto fenoménem a nabídnout jim tzv. cestu přežití. Tato vychází z celosvětově osvědčeného modelu Run, Hide, Fight – Utíkej, Schovej se, Bojuj. Tento postup zcela mění chování v krizové situaci typu Amok a zavádí systém tzv. invakuace. Systém vzdělávání školských zaměstnanců se postup času vyvíjel a zdokonaloval od seminářů v počátcích po celý koncept jejich vzdělávání, který zahrnuje i první pomoc a konkrétní modelové situace. Tento zdokonalený koncept obohacený i o videoukázky správného postupu byl opětovně cestou šíření dobré praxe předán k využití policejním preventistům v celé republice.

Současně byla v průběhu času rozšiřována cílová skupina tohoto druhu prevence. Vzhledem ke změně bezpečnostní situace ve světě a zvyšování počtu teroristických a jiných závažných násilných útoků na měkké cíle, bylo nutností s tímto fenoménem seznamovat nejen do té doby nejčastější cíle útoků, školy, ale i další subjekty jako zdravotnická zařízení, úřady státní správy a samosprávy a také některé soukromé subjekty. V neposlední řadě také širokou veřejnost. K tomuto druhu prevence byl využíván již prověřený a fungující systém vzdělávání formou seminářů a dále nový směr, který využívá sociálních sítí, především Youtube, a formou videospotů široké veřejnosti předkládá srozumitelnou a přijatelnou formou možnosti ochrany a obrany při útocích typu Amok/teroristických útoků.

V rámci vývoje prevence bezpečnosti měkkých cílů, byla postupně vytvářena podpora pro zasahující policisty formou vytvoření karet objektů vytypovaných subjektů měkkých cílů, která obsahuje jednoduchý popis objektu s jeho grafickým zpracováním a vyznačením strategických míst (vchody, nouzová schodiště) popřípadě umístění řídicího kamerového systému pro potřeby rychlejší orientaci prvosledových hlídek v daném objektu. Dále byla zdokonalována příprava zasahujících policistů pro činnost v nebezpečné zóně v rámci třídění zraněných, poskytování neodkladné zdravotnické pomoci při vzniku mimořádných událostí, evakuace a transport zraněných osob. Jako vrcholná příprava byla nastavena součinnostní příprava jednotlivých jednotek nebo útvarů v rámci Policie ČR a spolupráce složek integrovaného záchranného systému formou součinnostních taktických cvičení. Námet a rozsah těchto cvičení byl vždy závislý na potřebách a možnostech cvičících složek a partnerských subjektů. Jednalo se o lokální cvičení základ složek integrovaného záchranného systému v omezeném počtu až po cvičení velkého rozsahu zahrnující další subjekty v rámci krizového plánování se zapojením zdravotnických zařízení, městských dopravních podniků a úřadů státní správy a samosprávy. Nedílnou součástí těchto cvičení bylo zapojení figurujících osob z řad odborně zaměřených škol ale i širší veřejnosti z řad dobrovolníků, kteří si mohli na vlastní pout vyzkoušet konkrétní mimořádnou událost. Pro jejich bezpečnost byla vždy na místě zajištěna činnost krizového intervenanta i záchranné zdravotnické služby.

5.5. *Pečlivě sledovat vývoj v oblasti migrace a negativních aspektů zaměstnávání cizinců a jeho vliv na kriminalitu v ČR (z pohledu pachatelů i obětí trestné činnosti) a v případě potřeby reagovat vhodnými preventivními aktivitami a projekty.*

Ředitelství služby cizinecké policie sleduje velmi pozorně vývoj nelegální migrace v České republice a na hlavních trasách do Evropy. Od roku 2008 (vstupu ČR do schengenského prostoru) se nelegální migrace, mimo roku 2015 (migrační krize) průběžně zvyšuje. Přitom na tento nárůst mají vliv jak vnitropolitické, případně epidemiologické vlivy, tak mezinárodní události ve světě. Česká republika je především cílovou zemí pro občany Ukrajiny, Moldavska, Vietnamu. Pro občany zemí Afriky a jihovýchodní Asie pak zemí tranzitní. Vzhledem k dynamickému vývoji sekundární (tranzitní) migrace je hlavní pozornost věnována tzv. „Balkánské trase“, která je hlavním zdrojem tranzitujících nelegálních migrantů zadržených na území České republiky, případně ve Spolkové republice Německo po vstupu z České republiky. Prakticky všechna vyhodnocení nelegální migrace jsou dostupná na webových stránkách ŘSCP, skupině analýzy rizik, a tak využitelná pro všechna pracoviště PČR. Dále se ŘSCP podílí na práci mezirezortních skupin, především v rámci ANACEN. Vzhledem k situaci, kdy je migrace spojena s nelegálním výkonem práce, je pozornost zaměřena i na tuto oblast, a to ve spojení s neplněním účelu pobytu (nelegální výdělečná činnost není ve věcné působnosti PČR, pokud není spojena s jinou trestnou činností). Z hlediska trestné činnosti v působnosti cizinecké policie je věnována pozornost především různým formám napomáhání k nelegálnímu pobytu cizincům v České republice. Především se jedná o formu tzv. účelových manželství, kdy cizinec uzavírá sňatek za úplaty s cílem dostat se do Evropy (ne vždy jen do České republiky).

Zástupce OPK **MV** se účastní pravidelně jednání Fóra Operativa a bezpečnost (Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci). Mezi další zdroje informací patří i každoročně MV zpracovaná Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky.

MV se problematikou **bezpečnostních aspektů zaměstnávání cizinců v průmyslových zónách** (dále jen PZ) začalo intenzivně zabývat od roku 2017, a to zejména v souvislosti se zhoršením bezpečnostní situace **v průmyslových zónách v Královéhradeckém kraji** (PZ Kvasiny – obce Kvasiny, Solnice, Rychnov nad Kněžnou), a **Plzeňském kraji** (zejména statutární město Plzeň, Tachovsko). V roce 2018 se obdobné bezpečnostní problémy objevili i ve **Středočeském kraji** (průmyslová zóna Mladá Boleslav).

V dubnu 2017 byla uzavřena **Memoranda o spolupráci** mezi Ministerstvem vnitra a Plzeňským krajem (10. dubna 2017) a Královéhradeckým krajem (20. dubna 2017). Další „Memorandum o spolupráci při řešení problémů spojených se zaměstnáváním cizinců v průmyslových zónách“ bylo podepsáno se Středočeským krajem, a to 27. února 2019. Na základě těchto memorand se schází minimálně dvakrát ročně **expertní pracovní skupina** složená ze zástupců MV, kraje, obcí, pořádkové a cizinecké policie z výše uvedených krajů. Jednání se vedle zástupců Plzeňského, Královéhradeckého a Středočeského kraje v roce 2020 účastnili i zástupci Pardubického kraje. Pracovní skupina **vyhodnocuje bezpečnostní situaci** v průmyslových zónách těchto krajů (vždy k 30. 6. a 31. 12.) a dále předkládá návrhy na legislativní i nelegislativní opatření, která jsou následně projednávána mezíresortní a mezioborovou pracovní skupinou pro řešení problémů spojených se zaměstnáváním cizinců. Podněty z krajů a obcí slouží právě jako východiska pro řešení problémů v mezíresortní skupině. V průběhu roku 2019 se uskutečnila na základě podnětů z jednání expertní pracovní skupiny setkání čtyř odborných pracovních skupin, a to zaměřených na oblast kontroly pobytu, trh práce, lékařskou péči a metodickou podporu samospráv.

Bezpečnostní situaci v nejpostiženějších regionech se dle policejních statistik a vyjádření místních orgánů (samospráv) **podařilo** již během let 2017 a 2018 **významně zlepšit** (ve Středočeském kraji během roku 2019) a i nadále je tato situace hodnocena jako stabilizovaná s přetrvávajícím poklesem.

MV v roce 2017 ve spolupráci s dalšími relevantními subjekty vytvořilo **Metodickou příručku pro města a obce sousedící s průmyslovými zónami** (dále jen "Metodická příručka"), a to v návaznosti na skutečnost, že některé obce a města sousedící s průmyslovými zónami byly zatíženy vyšší kriminalitou a dalšími negativními jevy, včetně porušování právních předpisů, a to kvůli zvýšené koncentraci osob, jež s příslušným regionem nejsou spojeny pevnějšími osobními či rodinnými vazbami. Zástupci samospráv požádali MV mj. o zpracování Metodické příručky, která popíše možnosti měst a obcí, jak výše uvedený stav řešit, respektive včasné přijatými opatřeními mu předejít. V roce 2020 byla provedena aktualizace Metodické příručky a její rozšíření o nová relevantní témata. Metodická příručka poskytuje samosprávám, v jejichž blízkosti jsou průmyslové zóny, souhrnné, přehledné a aktuální informace (legislativní a metodické), jak předcházet vzniku bezpečnostních a dalších problémů (integrace cizinců, vymáhání práva, zdravotní péče, ubytování cizinců, integrace dětí cizinců do školského systému, průmyslové zóny z pohledu územního plánování atd.), případně, jak tyto vzniklé problémy efektivně řešit, kde hledat pomoc při jejich řešení (např. Centra na podporu integrace cizinců), a to vše ve znění předpisů účinných ke dni 1. listopadu 2020. Metodická příručka je zveřejněna na <https://www.mvcr.cz/clanek/prevence-kriminality-na-regionalni-a-lokalni-urovni.aspx>.

Od roku 2017 je na základě usnesení vlády č. 469/2017 realizován MV dotační program Podpora bezpečnosti v obcích v souvislosti s rozšířením strategické průmyslové zóny Solnice-Kvasiny-Rychnov nad Kněžnou. Dotační titul má podle usnesení vlády pro 3 dotčené obce poskytovat dotaci ve výši max. 38 400 000 Kč.

Dotace jsou určeny na projekty programového financování (investiční projekty) v rozsahu kamerové systémy (včetně mobilních a rozšíření stávajících) a osvětlení rizikových míst.

V roce 2017 MV dále zahájilo **realizaci dotačního programu „Podpora bezpečnosti v obcích v souvislosti s migrací na léta 2017 až 2019“**, který reagoval na zhoršení bezpečnostní situace a zhoršení pocitu bezpečí v obcích, kde jsou v provozu zařízení Správy uprchlických zařízení MV v souvislosti s možnou migrační vlnou. Na program jsou vyčleněny státní finanční prostředky ve výši 20 000 000 Kč. V roce 2020 byla realizace Programu prodloužena až do konce roku 2021. Podpořeny byly zejména nové či rozšíření stávajících městských kamerových dohlížecích systémů a budování osvětlení v rizikových místech obcí. Adekvátně bylo reagováno na migrační situaci a za pomoci příslušných nástrojů prevence kriminality bylo dosaženo přijatelných řešení v oblasti bezpečnosti a veřejného pořádku.

5.6. Věnovat se prevenci náboženského extremismu a s tím související radikalizace společnosti, zejména pak umožnit zapojení projektů prevence radikalizace do preventivních dotačních programů.

Zásadním momentem v oblasti prevence radikalizace se stalo ustanovení pracovní skupiny CZ RAN. Toto těleso je složeno z odborníků z různých subjektů státní správy, akademické obce i neziskového sektoru. Jeho cílem je aplikace multidisciplinárního přístupu a příkladů dobré praxe realizovaných v jiných státech EU. Skupina akcentuje zejména vzdělávací a osvětové aktivity. CZ RAN připravil soubor doporučení pro státní správu. Tento dokument byl předložen Bezpečnostní radě státu.

5.7. Sledovat a uplatňovat nové přístupy a technologie v situační prevenci, zejména s ohledem na majetkovou trestnou činnost.

Od roku 1998 je ministrem vnitra zřízen **Poradní sbor pro situační prevenci kriminality** (Poradní sbor), jehož členové jsou kromě MV a PČR také ASIS ČR, Asociace technických bezpečnostních služeb Grémium Alarm, Cech mechanických zámkových systémů ČR, Česká asociace bezpečnostních manažérů, Česká asociace pojišťoven, Český klub bezpečnostních služeb, Komora podniků komerční bezpečnosti ČR, Městská policie hl. m. Prahy. Poradní sbor, který je složen z řady předních českých odborníků na situační prevenci v ČR, je základní platformou, kde je možné si vzájemně sdělovat informace o nových přístupech a technologiích v situační prevenci. V letech 2016 až 2020 proběhla tři zasedání Poradního sboru.

V roce 2018 byl vydán **katalog doporučených certifikovaných výrobků** v rámci projektu Bezpečná země (zpracován Cechem mechanických a zámkových systémů), v roce 2020 došlo k jeho aktualizaci.

V roce 2018 se začal realizovat nový celorepublikový preventivní **projekt „Zabezpečte se, chraňte majetek sobě i svým sousedům“**. Jedná se o interaktivní **mobilní aplikaci** s informacemi k efektivnímu a komplexnímu zabezpečení majetku (domy, byty, chalupy, chaty, sklepy atd., která je dále rozvíjena.

V roce 2017 byla vytvořena **Norma ČSN 73 4400 – Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení**. Následně byla k normě vytvořena i Metodika k její vhodné aplikaci, tyto aktivity byly doplněny řadou odborných konferencí a seminářů za účele osvěty pro různé cílové skupiny (zřizovatelé škol, pedagogové atd.).

V roce 2019 a 2020 se ČR zapojila do **Evropského dne proti vloupání**. Evropská síť prevence kriminality (EUCPN) se nechala inspirovat v Belgii, kde má „den proti vloupání“ dlouholetou tradici a je využíván k intenzivnímu preventivnímu působení na veřejnost, a naplánovala Evropský den proti vloupání v roce 2019 na 19. června a v roce 2020 na 17. června. Cílem preventivně informační kampaně je zintenzivnit potírání zločinu vloupání do domovů tím, že budou občané varováni a informováni, jak se před vloupáním ochránit.

Evropský den proti vloupání je také součástí politického cyklu EU: „European multidisciplinary platform against criminal threats – EMPACT“. Europol v rámci EMPACT definuje devět prioritních oblastí, pro které vypracovává strategické plány, projekty a operace. Kampaň k vloupání je vytvářena pro prioritní oblast organizované majetkové kriminality. Mezi výstupy projektu patří:

- Webové stránky www.stopvloupani.cz a vzájemné prolinkování webů www.stopvloupani.cz s oficiálními weby MV a Policie ČR www.mvcr.cz, www.prevencekriminality.cz, www.policie.cz
- 2 přímé vstupy do on-line pořadu televize NOVA „Snídaně s Novou“, natočeny rozhovory pro televize ČT i PRIMA, přímý vstup do ČRo Radiožurnálu
- přímé poradenství pro občany v nákupním středisku Galerie Butovice
- v rámci celé ČR uspořádáno minimálně 10 místních aktivit k projektu
- poradenské středisko – expozice na mezinárodním stavebním veletrhu For Arch 2020 včetně zorganizování 1 doprovodného odborného semináře
- distribuce několika newsletterů k dané problematice
- vytištění a distribuce připraveného společného letáku k projektu v nákladu 100 000 kusů do celé ČR.

Nové přístupy a technologie v situační prevenci se promítly do dotačního programu prevence kriminality na místní úrovni a i do realizace projektu Bezpečná země a programu Bezpečná lokalita.

Cílem projektu Bezpečná země je vyzdvihnout a podpořit mechanické zábranné systémy, zlepšit informovanost občanů, podpořit řemeslnou činnost.

Program Bezpečná lokalita je zaměřený zejména na prevenci majetkové kriminality, integraci bezpečnostních standardů do projektování nových budov a při revitalizaci stávajících obytných lokalit.

Od roku 2019 MV ve výše uvedeném dotačním programu preferuje při poskytování dotací na reprodukci MKDS ty projekty, kde se jedná **modernizaci a zefektivnění MKDS prostřednictvím inteligentních (analytických) funkcí**.

Dále z tohoto dotačního programu podporuje MV **projekt Forenzní identifikační značení předmětů – FIZ**, zejména jízdních kol a kompenzačních pomůcek (ale označit touto metodou lze teoreticky i jiné předměty, jako městský mobiliář, elektroniku, některé cennosti ad.), které provádějí strážníci obecních či městských policíí pro občany zdarma.

Smyslem technologie FIZ je v rámci situační prevence předcházet krádežím majetku, městského, obecního i soukromého a v případě krádeže a nalezení tohoto majetku, pak spolehlivě identifikovat původního majitele. Vlastní forenzní identifikační značení je speciální emulze, která obsahuje UV rozjasňovač a plastové mikrotečky, nesoucí specifický kód. Tato emulze se nanese na příslušná místa na jízdním kole, se kterými se po zaschnutí pevně spojí a je lidským okem neviditelná (zprůhlední). Identifikace se pak provádí pomocí UV lamp (značení pod UV lampou modře svítí), popř. pomocí mikroskopu (ten přečte specifický kód na mikrotečce).

Počet obcí, ve kterých je FIZ prostřednictvím obce/obecní policie zprostředkováváno občanům, byl ke konci roku 2020 již 71. Počet značených předmětů ke konci roku 2020 byl již skoro 25 000 předmětů, jízdních kol a kompenzačních pomůcek. Pro srovnání, ke konci roku 2016 bylo zapojeno 27 obcí a označeno 10 000 předmětů. Celkem bylo za celou dobu existence projektu FIZ (do konce roku 2020) odcizeno 199 jízdních kol, vráceno díky tomuto projektu bylo celkem 18 kol svým majitelům. Označené předměty jsou ukradeny 5 x méně, než předměty neoznačené a neuvedené v databázi forenzně označených předmětů.

Dále byly připravovány relevantní **preventivně-informační výstupy** s cílem informovat širokou odbornou i laickou veřejnost o legálních způsobech a možnostech ochrany osob a majetku, včetně bezpečnosti tzv. měkkých cílů (mj. školských či zdravotnických zařízení, prostředků a shromaždišť veřejné dopravy, kulturních a náboženských objektů ad.).

MV realizuje dále projekt **Mapy budoucnosti II**, v rámci kterého jsou uplatňovány nové přístupy a technologie, jež mají největší potenciál právě při řešení a předcházení majetkové kriminality (podrobněji viz spec. cíl č. 1.40).

VIII. Závěr

Vyhodnocení Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020 obsahuje vývoj kriminality v ČR v letech 2016–2020 (ve srovnání s rokem 2015, který předcházel platnosti této Strategie), poznatky z výzkumu zaměřeného na zjišťování názorů a postojů obyvatel na otázky spojené s problematikou kriminality a její prevencí (realizovaného v letech 2017 až 2020) a zejména pak vyhodnocení plnění cílů této Strategie – globálního cíle, 5 strategických cílů (hlavních priorit) a 99 specifických cílů (plnění konkrétních úkolů Akčního plánu je vyhodnocováno každoročně v rámci materiálu Vyhodnocení Akčního plánu prevence kriminality na léta 2016 až 2020).

Cíle vytyčené Strategií se podařilo naplnit/průběžně naplňovat, a to ve všech 5 hlavních prioritách (strategických cílech). Řada těchto cílů má dlouhodobý charakter a je třeba v nich pokračovat i v následujícím období. Některé cíle se podařilo naplnit pouze částečně a v jejich naplňování bude pokračováno v rámci nové Strategie prevence kriminality.

V období let 2016–2020 na území České republiky byla **bezpečnostní situace** stabilizovaná, nedošlo k vážnému narušení vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku. Za celé období (oproti výchozímu stavu za rok 2015) **došlo k poklesu Policií ČR registrované trestné činnosti** z 247 628 na 165 525 trestných činů, což je pokles o 82 103 trestných činů (-33,2 %). Týká se to prakticky všech trestných činů, s výjimkou mravnostní a kybernetické kriminality (přičemž nárůst u těchto dvou kategorií spolu souvisí).

Pokles se týká i **majetkové trestné činnosti**, která představuje největší podíl mezi veškerou trestnou činností (více než 50 %). Mezi lety 2016–2020 došlo k celkovému poklesu o 30,5 %. Naopak **mravnostní kriminalita** po sledované období narůstala, mezi lety 2016–2019 o 21,1 %, v roce 2020 naopak poklesla o 4,7 %. Velkou roli na celkovém nárůstu má nárůst tohoto jevu v kyberprostoru. Nárůst kriminality v kyberprostoru a přesouvání kriminálních aktivit sem bylo v daném období obecným trendem. **Kybernetická kriminalita** za sledované období stoupla o 60,7 %.

Počet stíhaných osob ve sledovaném období kopíroval počty trestných činů, za celé období klesl o 26 %. Vzrostly však počty stíhaných osob – **dětí do 18 let**, od roku 2016 do 2019 o 25,4 %, v roce 2020 pak počet klesl. Mládež je velmi aktivní v kyberprostoru. Projevuje se to vysokou mírou důvěřivosti v on-line prostředí, bez uvědomění si rizik, která jsou s ním spojena. Počty stíhaných **opakovaně trestných osob** klesly o 43,3 % (výjimkou byl rok 2019 s mírným nárůstem o 3,3 %). Ze všech stíhaných osob jich bylo v roce 2020 stíháno 39,9 %, zatímco ještě v roce 2016 to bylo 46,3 %.

V období Strategie se MV intenzivně zabývalo **problematikou bezpečnostních aspektů zaměstnávání cizinců**, kdy v některých krajích se objevil zvýšený výskyt protiprávní činnosti, zejména přestupků ze strany cizinců. V těchto lokalitách byla v letech 2017–2020 realizována celá řada opatření, což přispělo k významnému zlepšení bezpečnosti a veřejného pořádku v těchto krajích.

V roce 2020 do vývoje kriminality, stejně jako do celé společnosti, velmi zasáhla **pandemie nového typu koronaviru covid-19** a s ním související vyhlášení nouzového stavu a zavedené vládní restrikce. Pokles byl patrný v celém spektru kriminality. Pandemie s sebou přinesla ale i nová rizika a problémy, které se neprojevily pouze v ČR, ale jsou zaznamenávány celosvětově, jako např. vyšší počet volání na krizové a intervenční linky s problematikou domácího násilí, více času tráveného v on-line prostředí a s tím spojená rizika, včetně zvýšeného ohrožení rizikových skupin jako jsou děti a senioři, či podvody se zdravotnickým materiálem, aj.

Česká republika patří k nejbezpečnějším zemím světa. V Globálním indexu míru, ve kterém úroveň bezpečnosti ve společnosti hraje významnou roli, se ČR posunula z 16. příčky v roce 2015 na 8. příčku v roce 2020.

Pocit ohrožení kriminalitou u veřejnosti ve vztahu k většině trestných činů klesá, zlepšuje se vnímání a hodnocení složek institucí v oblasti bezpečnosti a veřejného pořádku, zejména Policie ČR. Lidé jsou si vědomi nutnosti dodržování preventivních zásad⁶.

I. ČR má vypracovaný komplexní **systém prevence kriminality**, koordinovaný Republikovým výborem pro prevenci kriminality pod řízením Ministerstva vnitra ČR. Zahrnuje národní, regionální i lokální úroveň, které jsou vzájemně provázané a spolupracují. ČR se také aktivně podílí na prevenci kriminality v mezinárodním měřítku, mj. v rámci OSN (UNODC a CCPCJ), EUCPN či CEN. V ČR je rozvinutá oblast jak sociální, tak situační prevence kriminality. Jsou realizovány aktivity na úrovni primární, sekundární i terciární prevence. Významnou součástí systému prevence kriminality je oblast podpory a pomoci obětem trestných činů, stejně jako aktivity na snížení míry recidivy pachatelů trestné činnosti.

Meziresortní spolupráce probíhala systémově zejména (ale ne pouze) na úrovni RVPPK, který byl rozšířen o zástupce krajů a obcí. Velká část členů RVPPK disponovala vlastními dotačními programy na podporu aktivit a projektů prevence kriminality dle své působnosti, Dotační program Prevence kriminality na místní úrovni. Vedle dotační podpory členové RVPPK realizovali také četné vlastní aktivity. Navyšovali odborné kapacity svých pracovníků a v rámci metodického vedení i spolupracujících subjektů. Významným způsobem došlo k rozvoji analytických kapacit a sdílení dat a informací. Byla intenzivněji realizována informační a osvětová činnost v oblasti prevence kriminality, členové RVPPK pravidelně informovali o novinkách a aktivitách na webových stránkách, do popředí se dostala i komunikace prostřednictvím sociálních sítí.

Prevence kriminality v Policii ČR se začala koordinovaně promítat do všech činností a služeb. Byly položeny základy pro posílení činnosti i počtu preventistů a oddělení jejich práce od práce tiskových mluvčích na všech úrovních, dokončení tohoto cíle se předpokládá v období nové Strategie prevence kriminality. Došlo rovněž k zajištění stabilního financování preventivních aktivit v rámci Policie ČR.

Kraje a obce, zejména ty, které jsou zapojené do dotačního Programu prevence kriminality na místní úrovni, se řídily doporučeními obsaženými ve specifických cílech, mj. 13 ze 14 krajů podporovalo prevenci kriminality na svém území také vlastními dotačními programy.

Nepodařilo se z důvodu pandemie nemoci covid-19 a jiných priorit v oblasti dobrovolnictví dokončit realizaci typového projektu a metodiky zapojení dobrovolníků do penitenciární a postpenitenciární péče, nicméně řada kroků byla učiněna a v cíli bude pokračováno i v nové Strategii prevence kriminality.

II. **Pomoc a poradenství obětem trestné činnosti** bylo poskytováno subjekty zapsanými v registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů a středisky PMS, která pokračují v poskytování komplexního a specializovaného poradenství pro oběti trestných činů. Pomoc, poradenství a podpora obětem byly dále zajišťovány cestou dotačních programů Ministerstva spravedlnosti a Ministerstva vnitra. MV také poskytovalo specifickou pomoc a podporu obětem obchodování s lidmi a podporovalo činnosti evropských a asistenčních krizových linek.

⁶ Viz průzkum „Názory a postoje obyvatel na otázky spojené s problematikou kriminality a její prevencí“ realizovaný v letech 2017 až 2020 pro potřeby RVPPK (zadavatelem MV ve spolupráci s IKSP) agenturou ppm factum research s.r.o., dostupný na <https://www.mvcr.cz/clanek/prevence-kriminality-na-regionalni-a-lokalni-urovni.aspx?q=Y2hudW09Nw%3d%3d>.

Byl novelizován zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, který mj. rozšířil okruh zvlášť zranitelných obětí trestných činů. Rovněž Policie ČR rozvíjela svou metodickou činnost pro práci s oběťmi trestných činů (metodika pro práci policistů, poučení obětí) a výstupy promítala směrem ke všem policistům.

Na rozvoj služeb pro ohrožené děti a rodiny přijalo MPSV Národní strategii ochrany práv dětí na období 2021 – 2029, která je zaměřená mj. na definování a vytvoření minimální sítě služeb pro ohrožené děti a rodiny, identifikaci rizikových faktorů a vytvoření systému včasné podpory a pomoci dětem a rodinám v rizikových situacích. Vytvoření informačního systému na podporu výše uvedených cílů bylo přesunuto na období nové strategie ochrany práv dětí. Jedná se o cíle, které byly vytýčeny již v rámci této Strategie, nicméně dokončeny budou až v dalším období, což bude reflektovat rovněž nová Strategie prevence kriminality.

V oblasti prevence kriminality páchané dětmi a na dětech je třeba ještě vyzdvihnout realizaci Týmů pro mládež ze strany PMS. Ty byly vytvořeny a pilotně realizovány v rámci projektu, jejich institucionalizace a standardizace je cílem Koncepce rozvoje probace a mediace do roku 2025. V souvislosti s výše uvedenou problematikou ohrožených dětí budou i Týmy pro mládež součástí cílů a opatření nové Strategie prevence kriminality (v rámci budování tzv. systému včasné intervence).

Byly plněny cíle a opatření Akčního plánu prevence domácího a genderově podmíněného násilí, došlo k dalšímu rozšíření a rozvoji Národního koordinačního mechanismu pátrání po pohřešovaných dětech, v rámci něhož probíhaly pravidelné preventivní aktivity. Byla rozšířena a v podstatě dobudována síť speciálních výslechových místností pro zvlášť zranitelné oběti trestných činů a bylo započato s modernizací historicky nejstarších místností.

III. Do plnění cílů v oblasti **snížení recidivy a účinnější resocializaci pachatelů** se pozitivně promítlo přijetí dvou koncepcí v resortu MS, a to Koncepce vězeňství do roku 2025 a Koncepce rozvoje probace a mediace do roku 2025. Stejně tak Dohoda o vzájemné spolupráci mezi VS ČR a PMS. Spolupráce je navázána i se sociálními pracovníky, relevantními NNO apod. a bývá s ní započato ještě v rámci výkonu trestu, při přípravě na propuštění.

Byla realizována celá řada opatření, která vedla ke zvýšení faktické zaměstnanosti vězňů. Proti předlužení vězňů jako výraznému rizikovému faktoru recidivy byla podniknuta jak legislativní opatření (změny v právní úpravě odměňování vězňů), tak PMS zakotvila práci s finanční situací klienta jako nedílnou součást probační činnosti. MPSV metodicky i finančně podporovalo práci sociálních kurátorů na lokální úrovni. V rámci resortu MS (vč. PMS a VS) byly realizovány rovněž inovativní projekty zaměřené na snížení recidivy cestou účinnější resocializace pachatelů (Otevřená věznice, Křehká šance II – parolové komise a Zpátky do života – probační dům), projekty v této oblasti realizovaly i některé kraje s finanční podporou MV.

IV. **Komplexní přístup k řešení problémů v sociálně vyloučených lokalitách** má ve svém poslání Odbor pro sociální začleňování (Agentura) MMR. Ta se v rámci svých komplexních aktivit zabývala rovněž bezpečností a prevencí kriminality, pomáhala vytvářet analýzy, partnerství na místní úrovni, získávání finančních prostředků na realizaci projektů ad.

Komplexně k problematice bezpečnosti a prevence kriminality přistupovala rovněž Policie ČR, zejména prostřednictvím svých styčných důstojníků pro menšiny KŘP a jejich pracovních skupin, policejních specialistů v oblasti policejní práce ve vztahu k minoritní skupině Romů v SVL či Antikonfliktních týmů.

Významné pozitivní dopady na snižování kriminality a snižování napětí mezi obyvateli majority a minority měly projekty prevence kriminality MV, zejména Asistent prevence kriminality a Domovník – preventista, které aktivně do své realizace zapojují také přímo obyvatelé sociálně vyloučených lokalit a zástupců minorit. Problematická je finanční nedostatečnost na

pokrytí poptávky a potřeb po těchto projektech, což bude muset být řešeno i v období nové Strategie prevence kriminality.

I přes přetrvávající dílčí problémy byl zaznamenán znatelný pokles kriminality, a to i v souvislosti s jevy typickými pro SVL a lokality sociálním vyloučením ohrožené, zároveň za celé období platnosti Strategie 2016 – 2020 nebyl zaznamenán žádný případ nepokojů a násilností souvisejících s kriminalitou v SVL.

Problematika bezpečnostních aspektů zaměstnávání cizinců v průmyslových zónách a jejich okolí již byla zmíněna výše u vývoje trestné činnosti.

V. Poslední strategický cíl se týkal **nových trendů ve vývoji kriminality a uplatňování nových přístupů v prevenci**. Jedním z mála druhů trestné činnosti, které zaznamenávaly v období Strategie nárůst, byla internetová / kybernetická kriminalita. Členové RVPPK na tuto skutečnost dostatečně reagovali, aktivity v oblasti prevence kybernetické kriminality a rizikového chování na internetu se zařadily mezi priority. V roce 2017 vznikl Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost, a byť v období této Strategie nebyl členem RVPPK, tak i jeho čtené aktivity v oblasti vzdělávání, osvěty a prevence v oblasti kybernetické bezpečnosti je nutné vyzdvihnout.

Také zadluženosti jako významnému kriminogennímu faktoru byla věnována velká pozornost, zejména pak směrem ke zvlášť rizikovým skupinám. Zvláštní pozornost byla věnována problematice podvodů, zejména stále častým legendám typu „vnuk“ či praktikám obchodních šmejdů. Policie ČR od roku 2017 zaznamenává v této oblasti postupný pokles registrované trestné činnosti. ČR na úrovni celé vlády pod gescí MV také v období Strategie vybudovala národní systém ochrany měkkých cílů proti ozbrojeným útokům na ně.

I přesto, že rovněž majetková kriminalita zaznamenávala v období Strategie setrvalý pokles, představovala nadále téměř polovinu veškeré registrované trestné činnosti. Proto v oblasti prevence kriminality, zejména situační prevence, docházelo k rozvoji a využívání nových technologií, jako jsou certifikované zabezpečovací výrobky, MV a PČR vyvinuly mobilní aplikaci Zabezpečte se, byla přijata norma prevence kriminality vztahující se ke školám a školským zařízením, která se stala inspirací pro přípravu obdobné normy na celoevropské úrovni. Velký technologický rozvoj a zvýšený zájem o využívání zaznamenaly moderní kamerové a dohlížecí systémy (digitalizace, inteligentní analytické funkce), samozřejmě při respektování ochrany práv druhých. Rozšíření zaznamenalo také využívání forenzního identifikačního značení pro prevenci krádeží jízdních kol, kompenzačních pomůcek apod.

Nové přístupy a technologie jsou vyvíjeny také v oblasti analytických schopností bezpečnostních složek, např. prediktivní analýzy v projektu Mapy budoucnosti II.

Ve sledování aktuálních rizik, vývoje trestné činnosti a implementaci nových přístupů a technologií usnadňujících boj proti trestné činnosti a její prevenci bude nutné pokračovat i v rámci nové Strategie prevence kriminality.

Finanční podpora prevence kriminality v ČR umožňuje podporu tohoto systému a preventivních aktivit reagujících na největší rizika v oblasti kriminality a probíhala dle cílů stanovených pro léta 2016 až 2020. Tato podpora se realizovala nejen na národní úrovni, ale i na úrovni regionální a lokální.

Usnesením vlády ČR č. 66 ze dne 25. ledna 2016, o Strategii prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020 bylo MV zavázáno vyčleňovat finanční prostředky na prevenci kriminality tak, aby v celkovém objemu dosáhly v letech 2016 až 2020 výše min. 300 mil. Kč. Skutečná výše čerpaných finančních prostředků na průřezovém ukazateli kapitoly 314 MV Program sociální prevence a prevence kriminality v letech 2016 až 2020 činila 304 188 412 Kč.

Přítom další finanční prostředky v řádu milionů Kč vyčleněné ze strany MV v rámci tohoto programu se do skutečného čerpání do konce roku 2020 ještě nepromítly, neboť projekty, na které byly vyčleněny, jsou ještě v realizaci (zejména projekty Policie ČR). MV dále vyčlenilo v letech 2016 až 2020 cca 1,17 mil. Kč do rozpočtu MPO na aktivity ÚNMZ na základě smluvní spolupráce v oblasti technických norem prevence kriminality. Mimo Program sociální prevence a prevence kriminality poskytlo MV v období let 2016 až 2020 (s konečným termínem čerpání do roku 2021) mimořádné finanční prostředky na specifické investiční dotační programy Podpora bezpečnosti v obcích v souvislosti s migrací a Podpora bezpečnosti v obcích v souvislosti s rozšířením strategické průmyslové zóny Solnice-Kvasiny-Rychnov nad Kněžnou v celkové výši 58,4 mil. Kč na projekty úzce související s prevencí kriminality (MKDS, osvětlení rizikových míst a další). V letech 2016 až 2019 také mimo Program sociální prevence a prevence kriminality MV poskytlo finanční prostředky ve výši 13,9 mil. Kč pro NNO na dotační program Prevence korupčního jednání (od roku 2020 byl tento dotační program i s finanční alokací ve výši 4 mil. Kč převeden z MV na MS).

Nicméně existuje řada oblastí, ve kterých by byl možný a žádoucí další rozvoj (nové aktivity, větší podpora úspěšných realizovaných projektů), ale finanční prostředky k tomu nejsou dostačující. Velkou pomocí je možnost zapojení mimorozpočtových zdrojů, jako jsou fondy EU, Norské fondy apod., s jejichž finanční podporou vznikla řada úspěšných systémových projektů. I přesto, že se nové aktivity / opatření velmi často osvědčily, zůstává problémem řady z nich zajistit finančně jejich udržitelnost a povýšit je z pilotních na celorepublikové aktivity/opatření.